

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

10'uncu Birleşim
5 Aralık 1991

İÇİNDEKİLER

	Sayfa:
I. GELEN EVRAK	635
II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	
A- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	
1. UBP Lefkoşa Milletvekili Sayın Dt. Gülin Sayiner'in , "5 Aralık Türk Kadınının Siyasal Haklarına Kavuşmasının Yıl Dönümü Olması" Konulu gündem dışı konuşması.	637 - 639
2. UBP Lefkoşa Milletvekili Sayın Dr. Ruhsan Tuğyan'ın, "Türk Kadınının Seçme ve Seçilme Hakkının Yasal Olarak Elde Edilişinin 57'nci Yıldönümü " konulu gündem dışı konuşması.	640 - 644
B- BİLGİYE SUNULANLAR	
1. Yurt dışına giden Dışişleri ve Savunma Bakanı Sayın Kenan Atakol'a Ticaret ve Sanayi Bakanı Atay Ahmet Raşit'in vekalet etmesini uygun bulan Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi.	645
III. ÖZEL GÜNDEM	
- 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı (Y.T.No:130/2/91) ve Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesinin Tasarıya	646 -851

I. GELEN EVRAK

TEZKERELER

1. Başbakanlığın, Siyasal Kamu Görevlileri (Değişiklik) Yasa Önerisi (Y.Ö.No:8/1/91) hakkındaki Hükümet görüşüne ilişkin Tezkeresi.
(Başkanlığa Geliş Tarihi: 4.12.1991) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)
2. Cumhurbaşkanlığının, yurt dışına giden Dışişleri ve Savunma Bakanı Sayın Kenan Atakol'a, Ticaret ve Sanayi Bakanı Sayın Atay Ahmet Raşit'in vekâlet etmesinin onaylanmış olduğuna ilişkin Tezkeresi.
(Başkanlığa Geliş Tarihi:4.12.1991)

- 636 -

- BİRİNCİ OTURUM -

Açılış Saati: 10.13

KÂTİPLER : Kutlu Evren
Ünal Üstel

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin 2'nci Dönem, 2'ni Yasama Yılı'nın 10'uncu Birleşimini açıyorum.

Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır.

II.BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

Özel gündemde yer alan ve bugünden başlayarak onaylanan program çerçevesinde görüşülecek olan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısıyla Raporunun görüşülmesine geçmeden önce, Başkanlık sunuşları yapılacaktır ve öncelikle gündem dışı konuşmalara yer verilecektir. İlk gündem dışı konuşma isteği Ulusal Birlik Partisi Lefkoşa Milletvekili Sayın Dt. Gülin Sayiner'in "5 Aralık Türk Kadınının Siyasal Haklarına Kavuşmasının Yıl Dönümü" olması dolayısıyla gündem dışı konuşma istemidir. Okuyun efendim.

637/...

KATIP -

5 Aralık 1991

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Cumhuriyet Meclisi, Başkanlığına,

"5 Aralık Türk Kadınının Siyasal Haklarına Kavuşmasının
Yıl Dönümü Olması" dolayısıyla gündem dışı konuşmak isti-
yorum. Gereken iznin verilmesini rica ederim.

Saygılarımla
Dt. Gülin Sayiner
UBP Lefkoşa Milletvekili

BAŞKAN - Sayın Sayiner buyurun efendim.

GÜLİN SAYINER (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın millet-
vekilleri; Türk kadınının siyasal haklarına kavuştuğunun
57'nci yılında, bu anlamlı günü, ikinci Türk Devleti Kuzey
Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kadınları olarak kendi Meclis
Kürsümüzden kutlama aşamasına gelebilmenin gururu içindeyiz.

5 Aralık 1934'de, Türk Büyük Millet Meclisi 1924
Anayasasının 10'uncu ve 11'inci maddelerini değiştirerek
Türk kadınına seçme ve seçilme hakkını tanımıştı.

Gerçek odur ki; siyasal haklar konusunda varılmış
olan noktaya ulaşmada, Türk kadını ciddi bir çaba harcama-
mış, büyük bir uğraş vermemiştir. Ama Türk kadını vatan
müdafaasında en ön safda yer almış, cephede ve tarlada
erkeğinin yanında kendini göstermiş vatanın kurtuluşunda
boynunun borcundan da ötesini yapmıştır. Bu gerçek büyük
önder Atatürk'de genç Türkiye Cumhuriyetini temelini atarken
bu temel ancak kadın-erkek eşitliğine dayanırsa, sağlam
ve başarılı olabileceği inancını pekiştirip ve yeni anayasa
ve temel ilkeleri saptarken kadın haklarına ilişkin görüş-
lerini bu söylevinde şöyle dile getirir:

"Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir milletinde Anadolu köylü kadınının fevkinde kadın mesaisi zikretmek imkânı yoktur ve dünyada hiçbir milletin kadını ben Anadolu kadınından daha çok çalıştı, milletimi halâsa ve zafere götürmekte Anadolu kadını kadar himmet gösterdim diyemez" sözleriyle dile getirir.

Büyük önder Atatürk, kadın haklarının sağlanması için büyük çaba harcıyıp, kısa zamanda vatan sathında kamuoyu oluşturdu. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kadına siyasal hak tanımak istemeyen bir kısım zihniyet, 1926'da Medeni Yasayı, 1930'da Yerel Seçim Yasasını, 1934'de de Seçme ve Seçilme Yasasını kabul etti.

Cumhuriyet kuruluncaya kadar Türk kadınının yaşamı yüzyıllar boyu kafes ve peçe arkasında suskunluk, başeğme ve ezilmekle geçti. Kadının bir eşya gibi siyasal, sosyal hiçbir hakkı yoktu.

Atatürk Devrimlerinin en önemli ilkelerinden ikisi Kadın Hakları ve Lâiklikdir. Kadın Haklarının kabulü Lâiklik ilkesinin sonucudur. Bu hakların kabulü kadının dinsel önyargıdan kurtulup gözünün açılması anlamını taşır.

Türk kadını Atasına minnettardır. Ulusal varoluş mücadelesinde Kıbrıs Türk Kadınının üslendiği görevin bir benzerini üslendi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kurulmasında çaba gösterdi.

1934'de Türk kadınına tanınan seçme ve seçilme hakkı Atatürk'ün Türk kadınına armağanıdır. Atatürk ilke ve devrimlerinin titiz takipçisi kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasasında da kadının eşitliği, seçme ve seçilme hakkı aynen vardır. Ancak hak bilinir ve kullanılırsa anlamı vardır ve devamı mümkün olur. Siyasi haklara sahip ülkemizde kadınlarımızın bu haklarını tam olarak kullandığını söylemek zor. Kadınlarımız en ileri siyasal sosyal ve hukuksal hakların bilinci ve övüncü

içinde bu hakları en ileri düzeyde kullanma uğraşı verilmelidir. Kadınlarımız seçme hakkını rahatlıkla ve istekle kullanırken seçilme konusunda çekingen davranıyorlar. Be çekingenliğin haklı nedenleri vardır. Siyasal partilere üye ve delege kadın sayısının az olması, parti yönetiminde ağırlıklarının duyuramaları, seçim listelerine kadın aday girmeyişinin esas nedenidir. Oysa ideolojileri ne olursa olsun tüm siyasal partilerin kadın kollarının seçimlerdeki uğraş ve katkıları çok büyüktür. Ama kadın kolları olarak uğraş verirken, esas uğraşlarının nüfusun yarısını oluşturmanın zorlayıcı gücünü adaylık safhasında parti yönetimlerine, seçimlerde de seçmene, kadın adaylar lehine kullanabilmeleri gerekir. Bu gücü arkasında hissedebilen politikaya hazır kadınlarımız, seçime katılmak için şimdi olduğu gibi çekingen davranmayacaklar. Bu ülkede kadınların geldiği yer o ülkenin demokrasi ve insan haklarına ne derece önem verdiği göstergesidir.

Demokrasinin sağlıklı yaşaması, siyasal bilince ulaşmış kadınlarımızın çoğalıp göreve gelmesiyle mümkündür. Kıbrıs Sorununa çözüm arama çabalarının yoğunlaştığı bir devirdeyiz. Kıbrıs Sorunu bir insan hakları konusudur ve başlangıç tarihi 21 Aralık 1963'tür. Biz insan hakları, özgürlük ve demokrasiye dayalı bir yaşam biçimini benimsedik ve yıllarca bunun onurlu mücadelesini vererek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini kurduk. Cumhuriyetimizin temeli özü ruhu olan "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Ulusundur" ilkesinin gözardı edilmeyeceği konusunda tüm ilgilileri uyarma Meclisin duvarında da belirtildiği gibi Yüce Meclisin asli görevidir. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sayın.

İkinci gündem dışı konuşma istemi Ulusal Birlik Partisi Gazi Mağusa Milletvekili Dr. Ruhsan Tuğyan. "Türk Kadınının seçme ve seçilme hakkının yasal olarak elde edilişinin 57'inci yıldönümü" dolayısıyla gündem dışı konuşma istemdir. Okuyunuz efendim lütfen.

- 640 -

5 Aralık 1991

KKTC Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı
Lefkoşa,

Türk kadınının milletvekili seçme ve seçilme hakkını yasal olarak elde edişinin 57'inci yıldönümü dolayısıyla gündem dışı bir konuşma yapmam için gereğini saygı ile arz ederim.

Ruhsan Tuğyan
Gazi Mağusa Milletvekili

BAŞKAN - Sayın Tuğyan buyurun efendim.

641/...

RUHSAN TUĞYAN (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün 5 Aralık 1934'de Büyük Atatürk'ün direktifiyle Büyük Millet Meclisinin Kadınlara Milletvekili Seçme ve Seçilme Hakkı Veren Anayasa Değişiklikleri ve Saçım Yasasının kabulünün 57'nci yıldönümü. Bu yıldönümü nedeniyle Türk kadını olarak, bizler Yüce Atatürk'ü bir kez daha saygı ve minnetle anıyoruz. Bu kararı 1934 yılında alan Mecliste 1924 yılında şöyle bir olay cereyan ediyor:

Milletvekili seçimleri konusu görüşülürken, kaç kişiye bir milletvekili düşeceği konusu gündeme geliyor. Örneğin 20,000 kişiye bir milletvekili düşecekse bu 20,000 kişinin sadece erkeklerden oluşması konuşuluyor. Tunalı Hilmi Bey'in; "kadınları da nüfustan sayalım" önerisi büyük tepki görüyor. Mecliste kavga çıkıyor. Tunalı Hilmi Bey'in üzerine yürüyorlar. Böylece öneri gerçekleşmiyor.

Buna karşın aynı yıl Atatürk, bir söylevinde şöyle diyor: "Bir toplum, cinslerinden yalnız birinin yüzyılımızın getirdiklerini elde etmesiyle yetinirse, o toplum yarı yarıya zayıflamış olur... Bizim toplumumuzun uğradığı başarısızlıkların nedeni kadınlarımıza karşı ihmal ve kusurun sonucudur. Bir toplumun bir uzvu faaliyette bulunurken öteki uzvu atalette olursa, o toplum felce uğramış demektir."

Türk kadınlarının yoğun uğraşları sonucu 1930'da yerel yönetimlerde, 1934'de de ulusal mecliste kadınlar seçme ve seçilme hakkını elde ediyorlar ve birkaç ay sonra yapılan milletvekili seçimlerinde 18 kadın Meclise giriyor.

1789 Fransız Devriminden hemen sonra kabul edilerek açıklanan Hak ve Özgürlükler Bildirgesi soyut bir insan kavramına dayanmaktadır. Bu soyut insan, o tarihlerde yaşamış olan burjuva bir erkektir. Nitekim bu Bildirgeden bu yana 200 yıla yakın bir süre geçmiş olmasına karşın, kadınlar bugün şu tabloyla karşı karşıyadırlar.

Kadınlar dünya nüfusunun %52'sini, faal işgücünün 1/3'ini temsil etmelerine karşın, iş saatlerinin 2/3'sini doldurmakta ve bu emeklerinin karşılığında dünya gelirlerinin

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26'ncı ve 27'nci maddeleri eğitim ve kültür alanında her iki cinse eşit haklar tanımaktadır. Oysa 1980 istatistiklerine göre, gelişmiş endüstri toplumlarında kadınların %34'ü erkeklerin ise %23'ü okur yazar değil. 1985'te ise okur yazar olmayan kadınların oranı artarken erkeklerinki azalıyor. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oranın çok daha büyük olduğunu belirtmem gerek yok sanırım. Hele UNESCO'nun geliştirmiş olduğu işlevsel okur yazarlık kavramını ele alırsak, o zaman okur yazar olmayan nüfus çok daha fazla olmaktadır. 1990 yılında yaklaşık olarak 540 milyon kadının okur yazar olmadığı hesaplanmaktadır.

Günümüzün konusu olan siyasal katılıma gelince; İnsan Hakları Bildirgesinin 21'inci maddesi, kadının ülkesinin kamusal ve siyasal işlem ve yönetimine katılmasını öngörmektedir. Ama buradaki niyet pasif bir seçmen olarak arada bir gidip oyunu kullanmak değildir. Burada kastedilen şey kadın ve erkeğin iktidarı eşit oranda paylaşmasıdır. Siyaset alanında kadın-erkek eşitliği, kamu yaşamının her katında etkin olmanın yanı sıra parlamentodaki sandalye sayısına da bağlıdır. Parlamentodaki sandalye sayısına baktığımız zaman, kadınların bu sandalyelerin %14'üne sahip olduğunu görüyoruz. Bu tabii dünya genelinde.

Sürekli bir değişim süreci yaşayan ve daha da demokratikleşen dünyamızda, ülkelerin demokratiklik ölçütleri de değişmektedir. Ulusal oyla işbaşına gelmiş olmak yeterli olmuyor. Bunun yanı sıra kadın-erkek eşitliğine ne ölçüde yer verildiğine ve o toplumun yürütmekte olduğu kadının statüsüne bakılarak karar verilmektedir.

Birleşmiş Milletlerin, "Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi"nin 4'üncü maddesi şöyle diyor:

"Geçmişte kadın-erkek eşitliği gerçekleşmediğinden, ortaya çıkan büyük uçurumu kapatmak, bu eşitsizliği giderici birtakım önlemler almakla mümkündür. Yani kadınlardan yana ayrımcılık yapmak eşitliği zedelemes. Aksine, tarihin oluşumunun geciktirdiği, eşitlik açığını kapatmaya çalışır."

Bu bağlama birçok ülkede kontenjan istemi ve kota sistemini de içeren özel yasalar çıkarılmaktadır. Bu özel yasalar sonucu kadınların siyasal yaşamda daha etkin bir şekilde görev aldıklarını görüyoruz. Bu konuda İskandinav ülkeleri ve Hollanda'nın oluşturduğu ülkeler grubunda çok çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Norveç'te 1978'de kabul edilen "Cinslerarası Eşitlik" yasasıyla istihdam da, eğitim de, işten çıkarmada, kamunun tüm alanlarında mutlak bir eşitlik gözetilmektedir. Bu yasa hem kadına hem erkeğe uygulanmaktadır.

İskandinav ülkeleri için bu sorun kadın sorunu değil, toplumda yaşayan bireylerin eşit statüleri sorunudur. Cinslerarası Eşitlik Yasasının kamu hayatına getirilmiş olduğu yenilikler sonucu siyasal partiler kendi tüzüklerini değiştirerek kota sistemini getirmişlerdir. Norveç'te parlamentodaki 157 temsilcinin 54'ü adınlarıdır. 18 kişilik kabinede ise 8 tane kadın bakan bulunmakta idi. Üstelik başbakan da kadın idi. Son yapılan seçimleri muhafazakar parti kazanınca başbakan değişiyor, fakat kadın bakan sayısı değişmiyor. Sekiz tane muhafazakar kadın bakan kabinede görev almaya devam ediyor. Benzer durum aynı grup içerisinde bulunan İsveç, Danimarka, Finlandiya ve Hollanda'da görülmektedir. Bu oranlar daha az olmakla birlikte diğer Avrupa ülkelerinde de görülmektedir. Kadın erkek eşitliği konusu gönüllü dernekler işi değildir. Sokağa çıkan miting ve gösteri yapan insanların işi değildir. Gönüllü kuruluşlar kamuoyu oluşturmaya katkıda bulunabilirler. Fakat esas görev devlete düşmektedir. Bu sorunları devlet mekanizmasının içine getirmek gerekmektedir. Nitekim Avrupa Konseyine üye devletlerin tümünde kendi ulusal mekanizmalarını kurmuş bulunuyorlar. Neler olabilir? Örneğin Kadın Hakları Bakanlığı, fakat bundan daha da önemlisi devlet bürokrasisinin çeşitli kademelerinde yer alan müsteşarlıklar, daire müdürlüklerinin kapıları daha çok kadına açılabilir. Kadınları politikaya çağırırken, yerel yönetim kademelerini unutmamak gerekir. Yerel yönetimlerde görev almak ulusal düzeyde görev almanın hazırlayıcısıdır. Akdeniz ülkelerinde kadınların yerel yönetimdeki yerleri

%30-40 arasında değişmektedir. Şimdi hepsinin çok iyi birer demokrat olduğundan hiç şüphe duymadığım Yüce Meclisimizin Saygıdeğer üyelerinin beni daha dikkatle dinlemelerini rica ediyorum.

Konuşmamın başında değinmiş olduğum Atatürk'ün kadınlara ilişkin sözlerini ve benim sizlere aktarmaya çalışacağım yine demokratik ölçüler çerçevesinde kendi ülkemizin konumunu şöyle seslice birlikte düşünelim.

Örneğin sayıları otuza varan lise ve meslek liselerimizin (kıs meslek liseleri hariç) kaç tanesinin müdürü kadındır? Kaç tane daira müdürümüz kadındır? Kaç tane kadın müsteşarımız vardır? Belediye meclislerimizde kaç tane kadın üyemiz vardır? Belediye Başkanlarımızdan kaç kadındır? Kadınlarımızın Cumhuriyet Meclisindeki ve yürütme organındaki sayıları kaçtır? Bu sorulara vereceğiniz cevaplar sizleri üzüp sakın suçu kadınlara atmaya kalkmayın. Yoksa siz onlara olanak tanıdınız da onlar mı başaramadılar? Gelin bu konuda fikri iklimini birlikte bu çatı altında oluşturarak, yeni demokrasi ölçülerinde çağı yakalayalım. Bunun için erkekleri geleneksel rollerinden arındırarak, ataerkil aile türünü bir yana bırakalım. İş bölümünün, dayanışmanın egemen olduğu cinsiyet ayırımına dayanmayan demokratik aile türüne yönelelim. Demokrasiyi okullarımızda öğreterek gelecek kuşaklarımızın bu konuda bizleri aşmalarını sağlayalım.

Bugüne kadar gerçekleşmeyen eşitliğin giderilmesi için, "Birleşmiş Milletlerin Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesinin" 4'üncü maddesi gereği kamu yönetimimizde mekanizmalar oluşturulmasını bu Meclisten isteyenler: Sizleriniz eşleriniz, sizlerin anneleriniz, sizlerin kızkardeşleriniz ve nihayet sizlerin kızlarınızdır. Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tuğyan.

Sayın milletvekilleri; okutulup onaya sunulacaklar bölümünde birşey olmadığı için şimdi okutulup bilgiye sunulacaklar bölümüne geçiyorum.

1- Cumhurbaşkanlığı yurt dışına giden Dışişleri ve Savunma Bakanı Sayın Kenan Atakol'a Ticaret ve Sanayi Bakanı Sayın Atay Ahmet Raşit'in vekalet etmesinin onaylanmış olmasına ilişkin tezkeresidir.

KATİP -

KKTC Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa,

İlgi: 2.12.1991 gün ve BB/141/76/3 sayılı Başbakanlık yazısı Hk.

2 Aralık , 1991 tarihinde yurt dışına gidecek olan Dışişleri ve Savunma Bakanı Sayın Kenan Atakol'a, Ticaret ve Sanayi Bakanı Sayın Atay Ahmet Raşit'in vekalet etmesi hakkındaki ilgi Başbakanlık yazısı onaylanmıştır.

Bilgi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Rauf R. Denktaş
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri sunuş işlemleri tamamlanmıştır. Şimdi önce gündemde yer alan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı ile Ekonomi Maliye Bütçe ve Plan Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu görüşülecektir.

III. ÖZEL GÜNDEM

Sayın Komite Başkanı Raporunuzu sunun efendim lütfen.

EKONOMİ MALİYE BÜTÇE VE PLAN KOMİTESİ BAŞKANI
SALİH COŞAR - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

CUMHURİYET MECLİSİ EKONOMİ, MALİYE,
BÜTÇE VE PLAN KOMİTESİNİN 1992 MALİ
YILI BÜTÇE YASA TASARISINA (Y.T.NO:
130/2/91) İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 6 Kasım ve 21 Kasım 1991 tarihleri arasında yapmış olduğu 10 Birleşimde toplam 45 saat çalışarak 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısını ivedilikle görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Tasarıyı ek'te sunulan sunuş gerekçesi ile Ekonomi ve Maliye Bakanının vermiş olduğu bilgiler ışığında ayrıca Bakanlık ve Bakanlıklara bağlı ve bağımsız daire temsilcilerinin bütçeleri ile ilgili görüş ve icraatları hakkında bilgileri de alarak, toplantıya katılan tüm milletvekillerinin konu ile ilgili eleştiri, görüş ve temennilerini demokratik bir süreç içerisinde ele alıp enine boyuna değerlendiren Komitemiz, tasarıda yapmış olduğu esasa ve şekle ilişkin düzenlemelerle birlikte Tasarıyı toplam 3,670,000,000.-₺'lik artışla birlikte 1,502,707,000,000.-₺'na bağlamıştır.

Komitemizin, Tasarıda esasa ve şekle ilişkin olarak yapmış olduğu değişiklik ve düzenlemeler şunlardır:

1. YASA METNİNDE:

Tasarınının 2'nci maddesini, maddeye bağlı "C,D ve E" (kadro, Gider ve Araç) Cetvelleri ile birlikte değerlendiren Komitemiz, maddeye ekli cetvellerde esasa ilişkin olarak Raporumuzun "Giderler" bölümünde belirtilen değişiklik ve düzenlemeleri yaparak, Devlet Hizmet ve faaliyetlerinin yürütülmesi için öngörülen ödeneği ortaya çıkan artış yönünde 1,502,707,000,000.-₺ olarak düzenlenmiş ve 2'nci maddeyi ekli Cetvelleri ile birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Bütçenin finansmanına ilişkin 3'üncü maddeyi ekli "B" (Gelirler) Cetveli ile birlikte değerlendiren komitemiz, ek'li cetvelde esasa ilişkin olarak Raporumuzun

(5) Program 05 Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesi:

- (A) Alt Program 02, Odenek Türü 1, Madde/Proje 31 "Kırtasiye - Matbua - Neşriyat - Abonman" kalemindeki ödenek 600,000.-'ı artırılarak 40,600,000.-'na çıkarılmıştır.
- (B) Alt Program 20, Odenek Türü 2, Madde/Proje 78/14'den sonra Saray binalarının tamir ve düzenlenmesine olanak sağlanması amacıyla "Saray Binalarının Boşaltılması, Tamiri ve Yeni Bina Kiralanması Projesi" adı altında yeni açılan Madde/Proje 75/8 250,000,000.-'ı ödenek kaydedilmiştir.
- (C) Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesi 250,600,000.-'lik artışla birlikte 614,276,859,000.-'i olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(6) Program 06 İçişleri Köyleri ve Çevre Bakanlığı Bütçesi:

- (A) Alt Program 07, Odenek Türü 1, Madde/Proje 34 "Akaryakıt - Yağ" kaleminde öngörülen ödenek, yıl içinde yetersiz kalacağından 25,000,000.-'i artırılarak 75,000,000.-'na çıkarılmıştır.
- (B) Alt Program 08, Odenek Türü 2, Madde/Proje 72/12'den sonra yeni açılan;
(a) Madde/Proje 72/13 "Lefke İçme Suyu Projesi" kalemine 100,000,000.-'i;
(b) Madde/Proje 72/14 "Minareliköy İçme Suyu Projesi"ne 50,000,000.-'i;
(c) Madde/Proje 72/15 "Akıncılar Köyü İçme Suyu Projesi"ne 150,000,000.-'i, ödenek kaydedilmiştir.
- (C) Alt Program 09, Odenek Türü 2, Madde/Proje 72/4 "Acil İçme Suyu kuyularının revizyonu Projesi" kalemine, bu alandaki çalışmaların devam etmesinin sağlanması amacıyla 275,000,000.-'i ödenek kaydedilmiştir.

(C) Alt Program 02, Ödenek Türü 3, Madde/Proje 82
"Sosyal Transferler" kaleminde öngörülen ödenek,
Öğretmen Koleji Birinci Sınıfına alınacak öğren-
cilerin burslarının karşılanması amacıyla
104.400.000.-'l artırılarak 965.500.000.-'l'na
çıkartılmış ve açıklama kısmı da buna göre yeniden
düzenlenmiştir.

(D) Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Bütçesi,
1.254.400.000.-'l'lik artışla birlikte
139.529.960.000.-'l olarak oyçokluğuyla kabul
edilmiştir.

(9) Program 09, Tarım ve Orman Bakanlığı Bütçesi:

(A) Alt Program 07, Ödenek Türü 1, Madde/Proje 01-04
kalemleri karşısındaki açıklama bölümü Tasarıdan
çıkartılmıştır.

(B) Tarım ve Orman Bakanlığı Bütçesi, 123.478.221.000.-'l
olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(10) Program 10, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Bütçesi:

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Bütçesi, 6.310.176.000.-'l
olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(11) Program 11, Çalışma ve Sağlık Bakanlığı Bütçesi:

(A) Alt Program 01, Ödenek Türü 2, Madde/Proje 71/7
"Yeni Girne Hastanesi İnşaatı Projesi" kaleminde
öngörülen ödenek 700.000.000.-'l artırılarak
1.200.000.000.-'l'na çıkartılmıştır.

(B) Çalışma ve Sağlık Bakanlığı Bütçesi 700.000.000.-'l'lik
artışla 145.670.207.000.-'l olarak oyçokluğuyla
kabul edilmiştir.

(16) Program 16, Sayıştay Bütçesi:

Sayıştay Bütçesi,2.045.574.000.-İl olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

(17) Program 17, Kamu Hizmeti Komisyonu Bütçesi:

Kamu Hizmeti Komisyonu Bütçesi,1.042.009.000.-İl olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

(18) Program 18, Polis Genel Müdürlüğü Bütçesi:

(A) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Madde/Proje 52
"Staj ve Eğitim Giderleri" kaleminde öngörülen
ödenek Akademinde eğitim göreceğ öğrencilerin
giderlerinin karşılanması amacıyla 50.000.000.-İl
artırılarak 750.000.000.İl'na çıkarılmıştır.

(B) Alt Program 02, Ödenek Türü 2, Madde/Proje 62/3
"Polis Örgütüne Teknik Techizat Alımı Projesi"
kalemi,polisin araç, gereç silah ve teknik techizatı-
nın karşılanması amacıyla 150.000.000.-İl artırılarak
300.000.000.-İl'na çıkarılmıştır.

(C) Polis Genel Müdürlüğü Bütçesi,yapılan
200.000.000.-İl'lik artışla birlikte 64.832.106.000.-İl
olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(19) Program 19, Savunma Bütçesi:

Savunma Bütçesi ,75.000.000.000.-İl olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

III. GELİRLERDE:

(1) Program 09, Alt Program 01 "Borçlanmalar" Kalemi
3.670.000.000.-İl ilave edilmek suretiyle
412.707.000.000.-İl'na çıkarılmıştır.

(2) Bütçenin Finansmanı için öngörülen gelirler toplamı
3.670.000.000.-İl artırılarak 1.502.707.000.000.-İl
olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

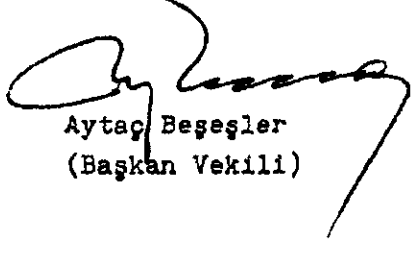

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI
BAKANLIK VE MÜSTAKİL DAİRELER İTİBARIYLA
HÜKÜMETTEN ÖLEN VE KOMİTECE KABUL EDİLEN ÖDENEKLER TABLOSU

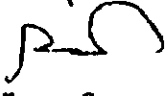
BAKANLIK / DAİRE	PERSONEL GİDERLERİ		CARI GİDERLER		YATIRIMLAR		TRANSFERLER		GENEL TOPLAM	
	GELEN	ONAYLANAN	GELEN	ONAYLANAN	GELEN	ONAYLANAN	GELEN	ONAYLANAN	GELEN	ONAYLANAN
K.K.T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI	1,983,079,000	1,983,079,000	6,053,269,000	6,053,269,000	115,000,000	115,000,000	200,000,000	200,000,000	8,351,339,000	8,351,339,000
K.K.T.C. CUMHURİYET MECLİSİ	2,876,815,000	2,876,815,000	1,147,509,000	1,149,500,000	1,500,000,000	1,500,000,000	30,000,000	50,000,000	5,551,375,000	5,576,375,000
K.K.T.C. BAŞBAKANLIĞI	17,343,741,000	17,343,741,000	4,876,150,000	4,876,150,000	4,275,000,000	4,275,000,000	170,000,000	170,000,000	26,664,931,000	26,664,931,000
DİŞİŞLERİ VE SAVUNMA BAKANLIĞI	11,443,352,000	11,443,352,000	7,513,233,000	7,513,233,000	1,185,000,000	1,185,000,000	12,100,000	12,100,000	20,153,685,000	20,153,685,000
EKONOMİ VE MALİYE BAKANLIĞI	38,268,957,000	38,268,957,000	1,627,792,000	1,628,392,000	5,646,735,000	5,646,735,000	72,000,000	72,000,000	35,615,480,000	35,616,080,000
GENEL GİDERLER VE SÜBANSİYONLAR	140,023,000,000	140,023,000,000	14,882,139,000	14,882,139,000	65,765,265,000	66,015,265,000	357,740,350,000	357,740,350,000	578,410,779,000	578,660,779,000
İÇİŞLERİ, KÖTÜŞÜM VE ÇEVRE BAKANLIĞI	26,547,344,000	26,547,344,000	5,261,487,000	5,286,487,000	49,400,000,000	49,975,000,000	3,340,460,000	3,340,460,000	84,549,291,000	85,149,291,000
ULUŞTIRMA, BAYINDIRLIK VE TURİZM BAKANLIĞI	52,655,167,000	52,655,167,000	4,408,110,000	4,408,110,000	80,200,000,000	80,200,000,000	500,000	500,000	137,323,777,000	137,323,777,000
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI	105,676,280,000	105,676,280,000	4,774,582,000	4,774,582,000	12,800,000,000	13,930,000,000	11,120,000,000	11,120,000,000	138,275,560,000	139,325,560,000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	16,477,553,000	16,477,553,000	1,290,268,000	1,290,268,000	105,510,000,000	105,510,000,000	200,000,000	200,000,000	123,478,221,000	123,478,221,000
TİCARİT VE SANAYİ BAKANLIĞI	3,052,576,000	3,052,576,000	537,600,000	537,600,000	2,653,000,000	2,653,000,000	—	—	6,310,176,000	6,310,176,000
ÇARISMA VE SAĞLIK BAKANLIĞI	58,544,916,000	58,544,916,000	19,275,351,000	19,275,351,000	47,000,000,000	47,720,000,000	62,650,900,000	62,650,900,000	144,970,207,000	145,670,207,000
İSKÂN BAKANLIĞI	13,607,619,000	13,607,619,000	367,050,000	367,050,000	15,550,000,000	15,830,000,000	—	—	29,524,729,000	29,824,729,000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	3,305,279,000	3,305,279,000	1,530,431,000	1,530,431,000	700,000,000	750,000,000	750,000,000	750,000,000	6,345,710,000	6,355,710,000
MARKE MELEK	6,950,270,000	6,950,270,000	452,547,000	452,547,000	—	230,000,000	—	—	7,402,817,000	7,632,817,000

655/...

Salih Coşar
(Başkan)

Aytaç Beşeşler
(Başkan Vekili)

(İzinli)
Kenan Akın
(Üye)

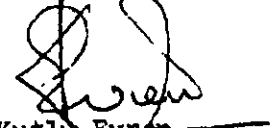

Günay Caymaz
(Üye)

Mustafa Hacıahmetoğlu
(Üye)

(Kotılmadı)
İsmet Kotak
(Üye)

Afi Süha
(Üye)

Taşkent Atasayın
(Üye)

Kutlu Evren
(Üye)

Tokay Kerem
(Üye)

Erdal Onurhan
(Üye)

Süha Türköz
(Üye)

GEREKÇE

GİRİŞ

1992 Yılı Programına uygun olarak hazırlanan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı 1,499.037.000.000 .-il olarak bağlanmıştır. Şöyle ki :

GİDER

Cari Harcamalar.....	637.127.000.000	
Yatırım Projeleri.....	350.710.000.000	
Transfer Harcamaları.....	436.200.000.000	
Savunma Harcamaları.....	75.000.000.000	
		<u>1.499.037.000.000</u>

FINANSMAN

Mahalli Gelirler.....	700.000.000.000	
T.C.Yardımları.....	300.000.000.000	
Borçlanmalar.....	499.037.000.000	
		<u>1.499.037.000.000</u>

Bütçe Gerekçesinde sırasıyla aşağıdaki konular hakkında özet bilgi arz edilmiştir.

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Genel Ekonomik Durumu
- Dış Ticaret Ödemeler Dengesi
- Kamu Maliyesi
- 1992 Bütçe Yasa Tasarısı Hakkında İstatistik Bilgiler
- 1991 Mali Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları

Kayıplarına neden olmaktadır. Böylece Ekonominin daha istikrarlı büyüme ortamı, giderek gelişmektedir. Bu ortamın devamı ve daha da gelişmesi için 1992 Yılında; İhracat, Turizm ve görünmeyen işlemler gelirlerinin artırılması, ihracatın çeşitlendirilmesi ve Sanayi ürünlerine ağırlık verilmesi, Ticaret ilişkilerinin Ülkeler bazında daha da yaygınlaştırılması ve ihracatı kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemelerin yapılması gözönünde bulundurulacak olan temel ilkeler olacaktır.:

1992 ÖDEMELER DENGESİ

<u>I. CARI İŞLEMLER</u>	<u>MİLYON DOLAR</u>
A: Dış Ticaret	
1. Dış Satım.....	53.5
2. Dış Alım.....	268.5
DİŞ TİCARET DENGESİ	-215.0
B: Görünmeyen İşlemler	
1. Turizm (Net)	123.2
2. Diğer (Net)	59.9
GÖRÜNMEYEN İŞLEMLER DENGESİ	183.1
CARI İŞLEMLER DENGESİ	- 31.9
<u>II. SERMAYE HAREKETLERİ</u>	
1. T.C. Yardım ve Kredileri	51.6
2. Diğer Dış Yardımlar	3.5
3. Bedelsiz Dış Alım	94.0
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-94.0
SERMAYE HAREKETLERİ DENGESİ	55.1
GENEL DENGİ	23.2

1992 Mali Yılı Bütçe Tasarısında, Kalkınma ve istikrar ile yakından ilgisi olan Tarım, Eğitim, Sağlık hizmetlerine yönelik cari giderlerin karşılanmasına öncelik verilmiştir. Ayrıca bu Tasarı Bütçe gelirlerini öncelikli sctörlere tahsis etmekte, Devlet mekanizmasını geliştirecek önlemler ile tüm sektörlerin dengeli bir şekilde gelişmesini imkân kılacak düzenlemeleri bünyesinde taşımaktadır.

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI

1992 yılı programına uyumlu olarak hazırlanan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı hacim itibarıyla 1.499.037.000.000 Türk Lirası'na bağlanmıştır. Şöyle ki:

GİDERLER

- Personel Giderleri ve Diğer Özlük Hakları için	556.000.000.000
- Diğer Cari Giderler için	81.127.000.000
- Yatırım Projeleri için	350.710.000.000
- Transfer Harcamaları için	436.200.000.000
- Savunma Giderleri için	75.000.000.000

FINANSMAN

- Mahalli Kaynaklardan Sağlanacak Öz Gelirler	700.000.000.000
- Türkiye Cumhuriyeti Yardımları	300.000.000.000
- Borçlanmalar	499.037.000.000

PERSONEL MAAŞLARI İLE DİĞER ÖZLÜK HAKLARI

1991 Mali Yılı Bütçesinde öngörülen 336.976.100.000 İL'lik ödeneğe karşılık 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında Personel Maaşları ile diğer Özlük Hakları için 219.023.900.000.-İL'lik bir artışla bu rakam 556.000.000.000.-İL'ye yükselmiş olup, artış nedenleri aşağıda arz edilmiştir.

a) 1992 Mali Yılında Kamu Görevlilerine ödenecek Hayat Pahalılığı Tahsisatları;

TRANSFERLER

1991 Mali Yılı Bütçesinde öngörülen 341.782.622.204.-'li Transfer Ödeneğine karşılık 1992 Mali Yılı Bütçe Tasarısında öngörülen ödenek toplamı 436.200.000.000.-'dir.

MALİ TRANSFERLER

1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında öngörülen Mali Transferler Toplamı 47.517.460.000.-'li olup, başlıca Mali Transferler aşağıda gösterilmiştir.

-Kırbekçi Maaşlarına Yardım.....	364.460.000
-Spor Federasyonlarına Yardım.....	750.000.000
-Türk Ajansı Kıbrıs'a Yardım.....	1.471.000.000
-Siyasal Partilere Yardım.....	2.100.000.000
-Bayrak Radyo-Televizyon Kurumu'na Mali Katkı.....	10.061.000.000
-Bütçeden Yardım Alan Zümrelere Yıl İçinde Verilmesi Muhtemel Hayat Pahalılığı Artışı.....	30.000.000.000
-Öğretim Yılı Hazırlık Ödeneği.....	1.544.000.000
-Din İşleri Dairesine Katkı.....	1.000.000.000

SOSYAL TRANSFERLER

1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında öngörülen Sosyal Transferler Toplamı 319.798.690.000.-'li olup, başlıca Sosyal Transferler aşağıda gösterilmiştir.

-Emekli Maaşları.....	155.000.000.000
-Şehit ve Hadise Kurbanı Aileleri ile Malül Gazi Ödenekleri.....	26.909.000.000
-Mücahitlik Tazmin Yasası uyarınca öngörülen ödenekler.....	8.240.000.000
-Burslar ve Nakdi Yardımlar.....	10.991.579.000
-Sosyal Sigorta Fonu'na Ödenti	42.800.000.000
-Emekli İkramiyeleri	30.000.000.000
-Türkiye ve Türkiye Dışında Tedavi Görenlere Yardım	6.000.000.000
-Muhtaç Yoksullara Yardım	27.515.000.000

1992 BÜTÇE TASARISININ BAKANLIKLAR VE MÜSTAKİL DAİRELER İTİBARIYLA ÖDENEK DURUMU

BAKANLIK/DAİRE	Personel Giderleri (000 İL)	Cari Giderler (000 İL)	Yatırımlar (000 İL)	Transferler (000 İL)	Toplam (000 İL)
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı	1.983.079	6.053.260	115.000	200.000	8.351.339
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi	2.876.875	1.144.500	1.500.000	30.000	5.551.375
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlığı	17.343.741	4.876.190	4.275.000	170.000	26.664.931
Dışişleri ve Savunma Bakanlığı.....	11.443.352	7.513.233	1.185.000	12.100	20.153.685
Ekonomi ve Maliye Bakanlığı	28.268.953	1.627.792	5.646.735	72.000	35.615.480
Genel Giderler ve Subvansiyonlar	140.023.025	14.882.139	65.765.265	357.740.350	578.410.779
İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı.....	26.547.344	5.261.487	49.400.000	3.340.460	84.549.291
Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı	52.695.167	4.408.110	80.220.000	500	137.323.777
Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ..	109.676.288	4.774.582	12.800.000	11.024.690	138.275.560
Tarım ve Orman Bakanlığı	16.477.953	1.290.268	105.510.000	200.000	123.478.221
Ticaret ve Sanayi Bakanlığı.....	3.059.576	597.600	2.653.000	-	6.310.176
Çalışma ve Sağlık Bakanlığı	58.944.916	19.275.391	4.090.000	62.659.900	144.970.207
İskân Bakanlığı	13.607.679	367.050	15.550.000	-	29.524.729
Gençlik ve Spor Bakanlığı	3.305.279	1.590.431	700.000	750.000	6.345.710
Mahkemeler	6.950.270	452.547	-	-	7.402.817
Hukuk Dairesi	3.265.734	123.500	-	-	3.389.234
Sayıştay Başkanlığı	1.770.974	274.600	-	-	2.045.574
Kamu Hizmeti Komisyonu Başkanlığı .	820.790	221.219	-	-	1.042.009
Emniyet Genel Müdürlüğü	56.939.005	6.393.101	1.300.000	-	64.632.106
TOPLAM	556.000.000	81.127.000	350.710.000	436.280.000	1.424.037.000
SAVUNMA					75.000.000
GENEL TOPLAM					1.499.037.000

1992 MALİ YILI BÜTÇE TASARISININ 1991 MALİ YILI BÜTÇESİ PERSONEL - DİĞER CARİ GİDERLER
YATIRIMLAR VE TRANSFERLER İTİBARIYLA HUKUKİ ÖZET TABLOSU

GİDERLER	1991	1992	FARK
SİVİL BÜTÇE GİDERLERİ			
Personel Giderleri	336.976.160.000	556.000.000.000	+ 219.023.900.000
Diğer Cari Giderler	64.459.952.732	81.127.000.000	+ 16.667.047.268
Yatırımlar	270.688.800.000	350.710.000.000	+ 80.021.200.000
Transferler	341.782.622.204	436.200.000.000	+ 94.417.377.796
	1.013.907.474.936	1.424.037.000.000	+ 410.129.525.064
SAVUNMA BÜTÇE GİDERLERİ	35.000.000.000	75.000.000.000	+ 40.000.000.000
Toplam :	1.048.907.474.936	1.499.037.000.000	+ 450.129.525.064
FINANSMAN			
Mahalli Gelirler	679.227.837.966	700.000.000.000	+ 20.772.162.034
Türkiye Cumhuriyeti Yardımları	200.000.000.000	300.000.000.000	+ 100.000.000.000
Borçlanmalar	88.769.242.016	409.037.000.000	+ 320.267.757.984
T.C. İkazları	78.700.000.000	90.000.000.000	+ 11.300.000.000
Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.210.394.954	-	- 2.210.394.954
Toplam :	1.048.907.474.936	1.499.037.000.000	+ 450.129.525.064

1992 BÜTÇE YASA TASARISININ 1991 BÜTÇESİYLE MUKAYESELİ DURUMUNU GÖSTERİR FONKSİYONEL AYIRIMI

	<u>1991</u>	<u>1992</u>	<u>FARK</u>
1- Savunma	86.901.491.000	159.785.791.000	+ 72.884.300.000
2- Mali, Yargı, Yasama ve Genel İdari Hizmetler	108.487.621.166	153.878.709.000	+ 45.391.087.834
3- Ekonomik Hizmetler	283.155.740.013	368.492.919.000	+ 85.337.178.987
4- Sosyal Hizmetler	570.362.622.757	816.879.581.000	+ 246.516.958.243
TOPLAM:	<u>1.048.907.474.936</u> =====	<u>1.499.037.000.000</u> =====	<u>+ 450.129.525.064</u> =====

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI GELİRLERİNİN 1991 GELİRLERİYLE MUKAYESELİ ÖZET TABLOSU

Gelirin Nevi	1991 Mali Yılı Tahminleri	1992 Mali Yılı Tahminleri	Artış veya Azalış
<u>DOLAYSIZ VERGİLER</u>	290.530.600.000	245.197.000.000	- 45.333.600.000
<u>DOLAYLI VERGİLER</u>	280.060.900.000	322.100.000.000	+ 42.039.100.000
<u>VERGİ DIŞI BÜTÇE GELİRLERİ</u>	85.943.368.351	109.063.000.000	+ 23.119.631.649
<u>CEZALAR VE MÜSADERELER</u>	2.370.000.000	3.400.000.000	+ 1.030.000.000
<u>KAMU KURULUŞLARI GELİRLERİ</u>	3.379.983.000	3.575.000.000	+ 195.017.000
<u>HAZINE MALLARI KİRA GELİRLERİ</u>	4.800.000.000	5.000.000.000	+ 200.000.000
<u>MUHTELİF GELİRLER</u>	12.142.986.615	11.665.000.000	- 477.986.615
Mahalli Gelirler Toplamı	679.227.837.966	700.000.000.000	+ 20.772.162.034
T.C.Yardımları	200.000.000.000	300.000.000.000	+ 100.000.000.000
Borçlanmalar	88.769.242.016	409.037.000.000	+ 320.267.757.984
T.C.Sıkraçları	78.700.000.000	90.000.000.000	+ 11.300.000.000
Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.210.394.954	-	- 2.210.394.954
Toplam Gelirler	1.048.907.474.936	1.499.037.000.000	+ 450.129.525.064

1991 BÜTÇESİ 9 AYLIK UYGULAMA SONUÇLARI

A- HARCAMALAR

- Cari Giderler Toplamı	492.415.488.653
- Savunma Giderleri	27.159.408.281
- Yatırım Giderleri	58.663.429.087

Toplam Harcamalar : 578.238.326.021

B- FINANSMAN

- Mahalli Gelir Tahsilâtı	345.688.129.940
- T.C.Yardımları	68.068.291.595
- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.599.436.240

Toplam Tahsilât : 416.355.857.775

- 674 -

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Komite Başkanı
Salih Coşar .

Sayın milletvekilleri; program gereğince Rapor ve
Tasarının bütünü üzerindeki görüşmelere Sayın Ekonomi ve
Maliye Bakanının sunuş konuşması ile başlanacaktır.

Sayın Bakan buyurun efendim.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANİ NAZİF BORMAN -
Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

675/...

1992 Yılı Programı ile mutabakatı sağlanan ve Anayasamızın öngördüğü süre içinde yüce Meclise sunulan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı 6 Kasım 1991 tarihinde Meclis'in Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komisyonunda görüşülmeye başlanmış ve komisyon üyelerinin değerli katkıları sonucu 1 Trilyon 502 Milyar 707 Milyon Türk Lirası'na bağlanmıştır. Bu vesile ile tüm komisyon üyesi arkadaşlarıma, göstermiş oldukları gayret ve özverili çalışmalarından dolayı mensubu olduğum Ulusal Birlik Partisi Hükümeti adına teşekkürü görev saymaktayım.

Bilindiği üzere, Devlet bütçeleri, ülkelerin ekonomik ve toplumsal beklentilerine cevap vermek üzere hazırlanan belgelerdir. Vergi gelirlerinin toplanması, bütçe giderlerinin yapılması, plan ve programlar çerçevesinde bütçelerin dengeye sokulması, ekonominin bütün göstergelerinde olumlu veya olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Bütçeler, ekonomik göstergeleri etkilediği gibi toplumun beklentilerini de dikkate almak zorundadır. Çünkü günümüzde ekonomik göstergelerdeki bozuklukların giderilmesinde, sosyal devlet anlayışının benimsenmesinde, Bütçelere çok önemli yapıcı, düzeltici ve düzenleyici görevler verilmektedir.

Bütçeleri bu karakteristik özellikleri dolayısıyla hükümetlerin bir yıllık mali ve iktisadi tasarruflarına yetki ve imkân veren kanunlar olarak tanımlamak mümkündür.

Devlet Bütçeleri, Yasama Organının Hükümetlere olan güvenini her yıl yeniden teyit etme özelliği dolayısıyla siyasi yönden de büyük ehemmiyet arz etmektedir.

Ayrıca Bütçeler, bir ülkenin gelecek bir yıl boyunca ekonomik, sosyal ve kültürel yönden gelişmesini öngören karar ve politikaları içeren dökümanlar olmaları nedeniyle özel bir anlam taşırlar.

Hem ekonomik, hem de politik nitelik taşıyan böyle önemli bir yasanın hazırlanması sırasında ekonomide mevcut olan şartların her yönü ile bilinmesinde ve incelenmesinde yarar vardır. Bu bakımdan 1992 Mali Yılı bütçesinin takdimi ile ilgili konuşmama başlamadan önce genç Cumhuriyetimizin ekonomik meselelerine değinmek isterim.

EKONOMİK DURUM

GENEL

Gelişmekte olan Ülkeler arasında yer alan Genç Devletimiz ekonomisinin istikrar içinde büyüme hedefi şüphesiz büyük önem arz etmektedir. Hükümetimiz bu hedefe ulaşmak için ekonomide gelişme dinamizini korumaya özen göstermektedir.

Nitekim 1974 yılından sonra oluşan Devletimizin ekonomik kalkınma sürecinde ilk on yıllık dönemde Karma Ekonomik Model uygulanmıştır. Bu dönemde ekonomik kalkınmada temel olan alt yapı yatırımlarının büyük bir kısmı Anavatan Türkiye Cumhuriyeti'nin yardımları ile tamamlanmıştır.

Bugün uygulanmakta olan Ekonomik Kalkınma Stratejisi 1987 yılından itibaren yürürlüğe konan Serbest Piyasa Modeline dayandırılmıştır.

Serbest Piyasa Modeline dayalı yeni stratejinin uygulandığı 1987-1990 yıllarında ekonomik ve sosyal gelişmede büyük aşamalar katedilmiş ve önemli yapısal değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Bu sisteme göre, kamu ve özel kesim serbest rekabet şartlarına uygun olarak çalışmakta, dolayısıyla ekonominin çarkları belli bir ahenk ve uyum içinde ve serbest piyasa koşulları çerçevesinde faaliyet göstermektedir. Primler ve teşvikler açısından özel sektörle kamu sektörü ayırımı mevcut değildir.

Ayrıca Ülkemizde liberal bir ticaret rejimi ve döviz terakümünü artırıcı serbest kambiyo rejimi uygulanmaktadır. Ekonomik yapı içinde Turizm, Ticaret ve Tarım öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir. Bu sektörlerden bilhassa Turizm ve Tarım yatırımlarına önemli teşvikler uygulanmaktadır.

Bu sektörler dışında kalan diğer sektörlerle de yeterli imkânlar sağlamak suretiyle ekonomik kalkınmanın dengeli ve istikrarlı bir biçimde gelişmesine özen gösterilmektedir.

Ancak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin içinde bulunduğu özel koşullar nedeniyle Dünya Ekonomisinde ve özellikle Türkiye Cumhuriyeti ekonomisinde meydana gelen gelişmelerin ülke ekonomisini doğrudan etkilediği bir gerçektir. Nitekim, 1990 yılının ikinci yarısında başlayan ve birçok ülke ile birlikte ekonomimizi de olumsuz yönde etkileyen Körfez Krizi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinde gözle görülür oranlarda daralmalar meydana getirmiş ve ekonomik kalkınmamızda itici sektör olarak seçilen turizm sektörünü bilhassa 1991 yılında çok büyük boyutlarda menfi yönde etkilemiştir. Ayrıca iki yıl üst üste yaşanan kuraklık; 1990 yılının sonlarına doğru meydana gelen yolcu beraberliği ticaret sorunu ile yine 1990 yılının ikinci yarısından sonra ortaya çıkan Polly-Peck Krizi ve bu krizin bir sonucu olarak 21 Ekim 1991'de İngiliz Mahkemelerinin haksız bir kararı

bloke etmesi kararı dolayısıyla 1990 yılında ekonomik ve mali bünyemizde meydana gelen daralma 1991 yılında daha büyük boyutlarda devam etmektedir.

Özellikle 1990 yılının son çeyreğinde başlayan Körfez Krizinin 1991 yılı başında savaşa dönüşmesiyle gerek dünya ve gerekse Türkiye ekonomisinde meydana gelen olumsuz gelişmeler ve bunlara ilişkin yürürlüğe konan istikrar politikalarının etkileri ülkemize de yansımıştır. Bu olumsuz gelişmeler sonucunda ekonominin büyüme hızı negatif yönde etkilenmiş, kamu gelirleri hızlı ve çok büyük oranda azalmış ve başta turizm sektöründe yaşanan durgunluk olmak üzere ticaret, ulaştırma ve sanayi alanlarında meydana gelen durgunluğun etkisiyle ekonomide önemli zorluklar ve daralmalar meydana gelmiştir.

Bu sorunların aşılmasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak gereken yasal ve idari tedbirler alınmıştır. Bu cümleden olmak üzere;

- Kalkınmada öncelikli sektörlerle teşvikler verilmiş;
- Türk Lirası ve döviz mevduatlarını teşvik edici faiz politikası uygulamaya konmuş;
- Gelir ve Vergi Yasaları, Mevzuatları ve Oranları güncel hale getirilmiş;
- Kamu harcamaları disiplin altına alınmış;
- Avrupa Ekonomik Topluluğu'na Üye Ülkeler ile Türkiye Cumhuriyeti'nin uygulamakta olduğu Harmonize Gümrük Sistemine geçilmiş;

- Fiyat İstikrar Fonu ile Güvenlik Kuvvetleri Güçlendirme Kurumu Fonları kaynak artırıcı yönde geliştirilmiş;
- Katma Değer Yasa Tasarısı ile Banka ve Sigorta İşlemleri Yasa Tasarısı Bakanlar Kurulunca onaylanmış ve Meclis'e sevk edilmiş;
- Taşınmaz Mal Vergisi Yasa Tasarısı Bakanlar Kurulu'na sevk edilmiş;
- Elektrik ve Su fiyatları güncel hale getirilmiştir.

1990 yılının ikinci yarısından sonra ortaya çıkan ve halen belli boyutlarda devam eden olumsuzlukların yarattığı sorunların, alınan önlemlerle aşılacağı ve uygulanacak istikrar politikalarıyla 1992 yılında ekonomide yeniden canlanma ve büyüme sürecinin başlatılması öngörülmektedir.

BÜYÜME HIZI VE YAPISI

Ülkemiz, milli gelirin artırılması yönünde 1984 yılından itibaren istikrar içinde sağlıklı bir büyüme takip etmiştir. 1984 yılında Gayri Safi Milli Hasılda sağlanan %6.4'lük büyüme 1985 yılında %7.5; 1986 yılında %4.8; 1987 yılında %6.8; 1988 yılında %7.0; 1989 yılında %8.5 ve 1990 yılında ekonomide yaşanan olumsuzluklar sonucu %5.7 olarak gerçekleşmiştir.

1990 yılının ikinci yarısında içte ve dışta meydana gelen gelişmelerin ekonomi üzerindeki etkileri büyük oranda 1991 yılına yansımıştır. Bu nedenle 1991 yılı sorunları ağır

...

tarihinden itibaren körfez krizi ile başlayan ekonomik olumsuzlukların 1991 yılına ağırlaşarak taşması sonucu içinde bulunduğumuz dönemde ekonomide durgun bir ortam yaşanmaktadır. 1991 yılının ilk altı aylık verilerine dayanarak yapılan milli gelir tahminlerine göre 1991 yılında Gayri Safi Milli Hasılda %5.5 oranında bir gelişme meydana gelecektir.

1991 yılı gerçekleşme tahminine göre, sektörlerin büyüme hızlarında, özellikle Körfez Krizi, kuraklık ve Polly-Peck Krizinin yarattığı etkiler sonucu, önemli sapmalar beklenmektedir. Bilhassa son yıllarda üst üste yaşanan kısmi kuraklığın 1991 yılında genel kuraklığa dönüşmesi nedeniyle, tarım sektöründe %5.5 oranında saptanan büyüme hedefinin gerisinde kalınacağı ve %3.4 oranında bir küçülme olacağı tahmin edilmektedir. Sözkonusu küçülmede en büyük etken, bitkisel üretim alt sektöründe beklenen %12 oranındaki gerilemedir.

Sanayi Sektöründe hedeflenen %9.8 oranındaki büyümeye karşın, krizlerin ekonomide yarattığı durgunluk sonucu sektörün %0.4 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Hizmetler Sektöründe ise önemli sapmalar beklenmektedir. Ticaret, turizm ve ulaştırma alt sektörlerinde sırasıyla %6.9; %10.1 ve %7.8 olarak hedeflenen büyüme hızları sırasıyla %14.8; %35.8; ve %8.9 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Ticaret alt sektöründeki olumsuzluk, 1990 yılında başlayan ve 1991 yılına kadar sarkan yolcu beraberli ticarete meydana gelen aksamalardan kaynaklanmıştır. Bu aksamaların sonucu olarak ithalatta daralmalar baş göstermiş, dolayısıyla ithalat vergilerinde %23.6 oranında gerileme olmuştur.

1990 yılında başlayan Körfez Krizi turizm sektörünü de menfi yönde etkilemiştir. Nitekim 1991 yılında, 1990 yılına oranla T.C.'den gelen turistler'de %35.0; Üçüncü Ülkelerden gelen turistlerde ise %41.9'lara varan düşüşler meydana gelmiştir.

Hizmetler sektörü altında yer alan Ticaret; Turizm ve ulaştırma alt sektörlerinde bilinen nedenlere dayalı düşüslere karşın, inşaat; haberleşme; mali müesseseler; konut gelirleri ile serbest meslek ve hizmetler alt sektörlerinde daha sağlıklı gelişmelerin olacağı tahmin edilmektedir.

1991 yılında gerçekleşeceği tahmin edilen milli gelir değerleri 1990 yılına ait kesin verilerle karşılaştırıldığında ekonomik yapıda önemli bir değişiklik beklenmemektedir. Bu cümleden olmak üzere;

Ticaret sektörünün payı %16.9; Ticaret alt sektörlerden toptan ve perakente ticaretin payı %15.3; Otelcilik ve lokantacılık sektörünün payı ise %1.6 olacaktır.

Sanayi sektöründe ise büyüme hızınının %0.4; GSYİH içindeki payının ise %14.6 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Ulaştırma ve haberleşme sektörü %11.2 oranıyla önemli sektörlerden biri olarak yerini korumakla birlikte, ticaret ve turizm sektöründeki düşüşten etkilenmesi sonucu bu sektörde %7.8 oranında küçülme beklenmektedir.

GSYİH içerisinde %9.0 oranıyla önemli bir yer tutan tarım sektöründe, iklim koşullarının olumsuz etkisi 1991 yılında önemli ölçüde hissedilmiştir.

Diğer sektörlerin ise 1991 yılında ekonomideki ağırlığında önemli bir değişiklik beklenmemekte, ekonomik büyümelerinde olumlu gelişmelerin olacağı tahmin edilmektedir. Bu gelişmeler sonucu inşaat sektörü %1.2, mali müesseseler %3.5, serbest meslek ve hizmetler ise %9.8 oranında büyüyecektir.

1992 yılında GSMH'nin %5.0 oranında büyümesi hedef alınmıştır. Böylece 1991 yılında 2,290,205.9 Milyon Türk Lirası olarak tahmin edilen GSMH; 1991 fiyatları ile %5 oranında büyüyerek 1992 yılında 2,404,892.0 Milyon Türk Lirası olacaktır. Öngörülen büyüme hedefinin realize edilebilmesi için kaynakların belirlenen önceliklere göre rasyonel kullanımı sağlanacaktır. Bu ilke çerçevesinde toplam sabit sermaye yatırımlarının %3.5, kamu sabit sermaye yatırımlarının %10.9 ve özel sabit sermaye yatırımlarının %1.0 oranında artırılması hedef alınmıştır. Ekonomideki daralmanın giderilmesine yönelik olarak, sabit sermaye yatırımları içinde, kamu kesimi payının 1991 yılına göre nisbi olarak artırılması ve özel kesim yatırımları azaltılması öngörülmüştür.

G.S.M.H.'da hedeflenen %5 oranındaki reel büyüme sonucunda, Türk Lirası bazında fert başına milli gelirden, %3.6 oranında reel büyüme sağlanacaktır.

Ayrıca tarım sektörünün %3.5; Sanayi sektörünün %6.4 ve hizmetler sektörünün de %4.9 oranında büyümesi programlanmıştır.

Tarım sektörü katma değeri %3.5 büyüme hedefi ile, 1992 yılında, 1991 fiyatlarıyla, 214,234.8 Milyon Türk Lirası'na ulaşacaktır. Tarım sektöründe programlanan büyümenin, bitkisel üretimde %2.7; hayvancılıkta %4.8 oranında katma değer artışları ile sağlanması öngörülmüştür.

Sanayi sektörü için 1992 yılında %6.4 olarak programlanan büyüme, imalat sanayinde %6.2 ve elektrik-su alt sektöründe ise %7.6 oranında katma değer artışıyla sağlanacaktır.

Ekonomik yapımızda %68 gibi önemli bir paya sahip olan hizmetler sektörü katma değerinin %4.9 oranında büyümesi hedeflenmiştir. Bu dönemde hizmetler sektörü içerisinde en yüksek katma değer artış hedefi turizm sektörü için öngörülmüş olup turizm sektörü katma değerinin %7.2 oranında; Kamu hizmetleri katma değer artışının ise %2.4 oranında artması hedef alınmıştır.

1991 yılının olumsuz ekonomik gelişmeleri dikkate alınarak belirlenen %5 oranındaki büyüme hızı çerçevesinde, ekonomik yapıda önemli bir mesajı taşıyan büyüme hedefleri

1992 yılı programında ekonomimizde hızlı büyüme ve yapısal değişmeden daha önemli olan istikrar politikasına özen gösterilmiştir.

Bu ilke doğrultusunda 1991 yılında yaşanan ekonomik durgunluğun aşılması ve ekonomide istikrarlı bir ortamın sağlanması öngörülmüştür.

Hedefimiz, kendi kendine yeterli ve güçlü bir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yaratmaktır. Bu bakımdan ekonominin üretken sektörlerinde dengeli bir büyüme sağlanması, üretimde verimliliğin artırılması, dış satım gelirleri ile turizm gelirlerinin yükseltilmesi sonucu cari işlemler açığının giderek kapatılması, parasal yönetimde etkinlik sağlamak suretiyle ekonomik istikrar önlemleri ile tasarrufların artırılması ve dengeli büyüme için gerekli yatırımların sağlıklı kaynaklara dayandırılması hedef olarak öngörülmektedir. Bu amaçla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda kalkınması, fert başına düşen milli gelir artırılarak yaşam düzeyinin yükseltilmesi, hüküm süren enflasyonun olumsuz etkilerinin asgari seviyelere indirilmesi, adaletli gelir dağılımının sağlanması esas olarak benimsenmektedir.

DİŞ EKONOMİK İLİŞKİLER

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, ada ekonomisi özelliklerine haiz, doğal kaynakları zayıf, ekonomik yapısı itibarıyla ticaret açığı veren bir ülkedir. Dış Ekonomik ilişkiler 1981 - 1990 yılları itibarıyla incelendiğinde;

bölümünün ise diğer ülkelere yapıldığı görülmektedir.(EK 1)
İthalatta Türkiye birinci sırayı alırken onu Birleşik
Kırallık; Avrupa Ortak Pazar Ülkeleri ve Uzak Doğu ülkeleri
izlemiştir; ihracatta ise en büyük payı Birleşik Kırallığa,
ondan sonra Türkiye ve diğer Avrupa Ortak Pazar Ülkelerine
yapılmıştır. (EK 2)

İhracattamızda Tarım Ürünleri %45 ile %71 arasında değişen
bir oranı oluştururken %28 ile %54 arasında değişen bir oran
da sanayi ürünlerinden oluşmuştur. İthalatta ise, tarım ürünleri
yaklaşık %10 bir payla sanayi ve mineral ürünler de %90'lık bir
pay ile yer almaktadır. (EK 3 - EK 4)

Dış Ticaret açığımız 1990 yılında 316 Milyon Dolar'a yüksel-
miştir. 1979-1990 döneminde ihracattın, ithalatı karşılama
oranı %17 ile %47 arasında değişiklik göstermiştir. (EK 5)

DİŞ TİCARET

Ülkemizde ithalât-ihracat serbest, formaliteleri asgari
düzeyde tutulmuş, kota rejimi olmayan bir dış ticaret rejimi
mevcuttur. Bu rejim içinde her türlü malın ithali mümkün olduğu
olduğu gibi toplum ihtiyacı dışında her türlü malın ihracı
teşvik edilmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, liberal ve serbest rekabet
esasına dayalı bir dış ticaret politikasını benimsemiş ve
kuruluşundan günümüze kadar bu politikayı geliştirerek
uygulamıştır. Bu uygulamaların sonucu olarak dış ticaret
ilişkileri yoğunlaşmış, ülkeler bazında çeşitlilik göstermiş

ve dışa açılma hızlanmıştır. Halen 70'i aşkın ülke ile dış ticaret ilişkilerimiz devam etmektedir. 1981 yılında 141 Milyon Dolar olan Dış Ticaret Hacmi %217 artışla 1990 yılında 447 Milyon Dolar'a yükselmiştir.

1981 - 1990 döneminde ithalât 104.1 Milyon Dolar'dan %266.5 artışla 381.5 Milyon Dolara; ihracat ise 36.9 Milyon Dolardan %77.5 artışla 65.5 Milyon Dolara yükselmiştir. (Ek 5)

İthalâтта Devletçe döviz tahsisi yapılan mallar listesi belirlenmiştir. Buna göre tarım, sağlık, zaruri gıda maddeleri, eğitim ve sanayi sektörünün ihtiyacı olan hammadde, mamül ve yatırım mallarının tümüne Devletçe döviz tahsisi yapılmaktadır.

Bu malların dışındaki tüm malların ithali dövizin ithalâtçısı tarafından temini kaydıyla serbesttir.

İhracat, döviz temini için Üçüncü Ükelere yönlendirilmiştir. Yürürlükte olan Kambiyo Rejimine göre ihracatçılara ihraç ettikleri mal bedellerinin %90'ını Bankalaştırma zorunluluğu getirilmiştir. Yasada öngörülen süre içinde Ülkeye getirilen dövizler Ülkeye getirildiği günkü kurlardan işlem görmektedir. Devletçe döviz girdisi sağlanmayan sanayi ürünlerinin ihracatından elde edilen dövizlerin %70'i ihracatçının kullanımına bırakılmıştır. Bu dövizleri ihracatçı kendi ihtiyaçlarında kullanabileceği gibi, bir başkasına devir hakkı da mevcuttur. Tarısal ürünlerin ihracatından elde edilen dövizlerin %10'u ise

Devlet pozisyonuna alınmaktadır. Turizm sektörü döviz gelirlerinin ise %50'si döviz temin edenlere tahsis edilmektedir.

Uygulanmakta olan politika sonucu ihracatta geleneksel tarım ürünlerinin ağırlığı giderek azalmakta buna karşın sanayi ürünlerinin ağırlığı artmaktadır. Nitekim 1986 - 1990 ihracat döneminde tarım ürünleri ihracatının payı %71.0'dan %45.5'e düşerken sanayi ürünleri ihracatının payı % 28.3'den %53.7'ye yükselmiştir.

Ocak - Eylül 1991 itibarıyla dış ticaret hacmi 254.3 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Geçmiş yılın aynı döneminde gerçekleşen Dış Ticaret Hacmi 334.2 Milyon Dolardır. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı % 16.5 olarak gerçekleşmiştir.

1991 yılı Ocak-Eylül dönemi ticaret hacmi geçen yılın aynı dönemi ile mukayese edildiğinde Dolar bazında %31.4 oranında gerileme meydana gelmiştir. 1991 yılı Dokuz aylık dönemde gerçekleştirilen ihracat 36.0 Milyon Dolardır. Bu rakam geçen yılın aynı döneminde 53.7 Milyon Dolardır. İhracattaki gerileme %33.0 civarındadır. İthalatta ise, 1991 yılı dokuz aylık dönemde gerçekleştirilen 218.3 Milyon Dolara karşılık, geçmiş yılın aynı döneminde gerçekleştirilen ithalat 280.5 Milyon Dolardır. Gerileme %22.2'dir.

Dış Ticaret hacmindeki düşüşün en büyük nedenleri arasında 1990 yılında başlayan ve 1991 yılında devam eden turizmdeki

ÖDEMELER DENGESİ

Ada ekonomisi özelliklerini taşıyan bir yapıya sahip oluşumuz nedeniyle, ihtiyaçlarımızın büyük bir bölümünün ithal yolu ile karşılandığı bilinen bir gerçektir. Konuya bu açıdan bakıldığı zaman ekonomik yapımız içinde ödemeler dengesinin çok önemli bir yeri olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Ekonomide giderek etkinleşen yatırımları, ihracatı ve diğer döviz kazandırıcı işlemleri teşvik eden politikalar ve uygulamalar olumlu sonuçlarını vermekte ve her geçen yıl ödemeler dengesi giderek daha sağlıklı bir yapıya kavuşmaktadır.

Dış Ticaret Açığı yıllar itibarıyla incelendiğinde 1988 yılında 165.7 Milyon Dolar; 1989 yılında 207.3 Milyon Dolar; 1990 yılında ise 316.0 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu yıllarda genelde ihracatımız, ithalâtın %31'ini karşılamaktadır. 1981 - 1990 Dönemi Dış Ticaret yapısı incelendiğinde en iyi performansın, ihracatın ithalâtın %35.5'ini karşıladığı 1981 yılında gerçekleştiği, en kötü performansın ise ithalâtın sadece %17.2'sini karşılayabildiği 1990 yılında olmuştur.

(Ek 5)

Görünmeyen işlemlerde turizmin katkısı 1988'de 118.0 Milyon Dolar; 1989'da 154.9 Milyon Dolar ve 1990 yılında ise 224.8 Milyon Dolara yükselmiştir. Diğer görünmeyen işlemlerin etkisi ile cari işlemler dengesindeki açık 1988 yılında 8.8 Milyon Dolar; 1989 yılında 4.5 Milyon Dolar ve 1990 yılında ise 16.4 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler dengesinin dengeleyici kalemleri olan sermaye hareketleri dengesi ise 1988 - 1990 döneminde olumlu bir gelişme göstermiş ve sırasıyla 1988'de 33.2; 1989'da 36.1; 1990'da 25.2 Milyon Dolar fazla bakiye vermiştir. Sermaye hareketleri içinde yer alan en büyük kalem olan bedelsiz dış alımlar üç yılda %174.5 artış kaydetmek suretiyle çok iyi bir performans göstermiştir. T.C. yardım ve kredileri 10.9 Milyon Dolar'dan %106.4 artışla 22.5 Milyon Dolar'a yükselmiş, diğer dış yardımlar ise 5.3 Milyon Dolar'dan %63.8 azalışla 2.1 Dolar'a düşmüştür. Sermaye hareketleri kalemlerinde meydana gelen gelişmeler sonucu sermaye hareketleri dengesinin fazla vermesiyle cari işlemler açıkları kapatılmış ve genel denge 1988 yılında 29.4 Milyon Dolar; 1989 yılında 31.6 Milyon Dolar; 1990 yılında ise 8.8 Milyon Dolar fazla vermiştir. (Ek 6)

1990 yılının ikinci yarısından sonra başlayan ve 1991 yılında değişik boyutlarda devam eden krizler sonucu gerek 1991 yılı gerekse 1992 yılı ödemeler dengesinin menfi yönde etkileneceği aşıkârdır. Mevcut koşullar dikkate alındığında Dış Ticaret Açığının 1991 yılında 205.3 Milyon Dolar; 1992 yılında ise 215.0 Milyon Dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Görünmeyen işlemlerde turizmin katkısı 1991 yılında 114.9 Milyon Dolar; 1992 yılında ise 123.2 Milyon Dolar gerçekleşeceği ve diğer görünmeyen işlemlerin etkisi ile cari işlemler dengesindeki açığın 1991 yılında 33.5 Milyon Dolar; 1992 yılında ise 33.5 Milyon Dolar olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür. Yapılan

1992 yılında ise 55.1 Milyon Dolar fazla verecektir. Sermaye hareketlerindeki gelişmeler sonucu 1991 yılı genel denge fazlası 18.3 Milyon Dolar; 1992 yılında ise 23.2 Milyon Dolar olarak gerçekleşecektir. (Ek 6)

Ödemeler dengesinin daha da iyileştirilmesi için ihracat, turizm ve diğer döviz kazandırıcı faaliyetlerden sağlanan gelirlerin artırılması, sanayi ürünleri ihracatının çeşitlendirilmesi ve sanayi ürünlerine ağırlık verilmesi, özellikle birkaç ülke üzerinde yoğunlaşan ihracatın ülkeler bazında daha çok yaygınlaştırılması, ihracatı kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemelerin yapılması ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleneksel ihraç ürünleri yanında son yıllarda giderek artan ve yeni bir potansiyel olarak ortaya çıkan sanayi ürünleri ihracatını daha çok geliştirmek, ihracatta yüksek olan maliyet unsurlarını asgariye indirmek, ihracatçılara gerekli destekler sağlanarak ihraç mallarımızın rekabet gücünü yükseltmek, potansiyel ihracat gücü olan mallar üzerinde teşvikleri yoğunlaştırmak ve yeni potansiyel ihraç pazarlarının bulunması yönündeki çalışmalarımız devam etmektedir.

MEVDUATLAR-PLASMANLAR

Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetlerince onaylanıp uygulamaya konulan ekonomik program çerçevesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Türk Lirası'nın giriş ve çıkışı serbest bırakılmıştır.

Bunun dışında, Ülkede Türk Lirası'nın terakümünü artırmak amacıyla Haziran, 1991 tarihinden geçerli olmak üzere Türk Lirası Mevduat Faiz Oranları T.C.'deki uygulamalara paralel olarak serbest bırakılmıştır. Aralık, 1990'da 549.0 Milyar Türk Lirası olan mevduatlar toplamı Ekim, 1991'de 746.7 Milyar Türk Lirası'na ulaşmıştır. Mevduatlardaki on aylık artış %35.8'dir. Aralık, 1990'da 368.9 Milyar Türk Lirası olan plâsmanlar toplamı Temmuz, 1991'de 473.7 Milyar Türk Lirası olmuştur. Plâsmanlardaki yedi aylık artış %28.4'dir.

Plasmanlarda %47.4'lük pay ile Ticaret sektörü birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırayı 10.8 ile şahsi ve mesleki borçlar, %8.7 ile turizm sektörü ve %7.1 ile Sanayi sektörü takip etmektedir (Ek 7). Kalkınmada öncelikli sektörlerden Turizm ile Sanayi sektörlerine toplam mevduatlardan sağlanan plasman kredilerinin daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması gerektiğine inanmaktayız. Bu amaçla Mayıs 1991'de alınan bir kararla ülkemizde faaliyet gösteren her banka toplam kredilerinin en az %10'unu turizm sektörüne; %10'unu da sanayi sektörüne vermek zorunluluğu getirilmiştir.

DÖVİZ POZİSYONU

Yürürlükte bulunan Kambiyo Rejimimize göre K.K.T.C. "Döviz Mevduat" ve "Döviz Tevdiat" hesapları müsadeye tabi olmadan açılmaktadır. Ülke dışından veya içten sağlanan dövizler için Türk Lirası gibi mevduat ve tevdiat hesabı açılabilme, hesap sahibinin talimatına göre yurt içi veya yurt dışına serbestçe transfer edilebilme; Ülkeye mal veya hizmet

Aralık, 1990 tarihi itibarıyla, Devlet Kur Hesabında 45.6 Milyon Dolar; Bankalar Kur Hesabında ise 138.0 Milyon Dolar olan döviz rezervlerimiz Eylül, 1991'de Devlet Kur Hesabında 35.4 Milyon Dolar; Bankalar Kur Hesabında ise 161.7 Milyon Dolar olmuştur. Bankalar Kur Hesabında mevcut 161.7 Milyon Doların 98.8 Milyonluk kısmı Özel ve Tüzel kişilerin geriye kalan 62.9 Milyonluk kısmı ise Bankalara aittir.

1991 yılının turizm yönünden sıkıntılı bir yıl olduğu bilinmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak Devlet Kur hesabındaki dövizlerimizde azalma olmuştur. Ödemeler dengesi içerisinde önemli bir paya sahip olan turizm gelirinin artırılmasına yönelik politikaların uygulanmasına devam edilecek ve bu gelirlerin artışını olumsuz yönde etkileyen sorunların giderilmesine özen gösterilecektir.

BÜTÇE

Sayın Başkan;

Sayın Üyeler.

Konuşmamın bu bölümünde 1991 yılı bütçe uygulamaları ile ilgili bilgiler sunduktan sonra 1992 yılı Bütçesi büyüklükleri ve içeriği hakkında açıklamalarda bulunacağım.

1991 MALİ YILI BÜTÇE UYGULAMASI:

Bilindiği üzere 1991 yılı Bütçesi başlangıç ödeneği 1 Trilyon 13 Milyar 30 Milyon Türk Lirası olarak kanunlaşmıştır. Bu miktarın;

- 336 Milyar 976 Milyon 100 Bin Türk Lirası Personel Ödemeleri;
  - 60 Milyar 164 Milyon 500 Bin-Türk Lirası Diğer Cari Giderler;
  - 241 Milyar 986 Milyon Türk Lirası Yatırım Projeleri;
  - 350 Milyar 903 Milyon 400 Bin Türk Lirası Transfer;
- 35 Milyar Türk Lirası ise Savunma ödeneklerine ayrılmıştır.

Yıl içinde yapılan ek ödenek artışları sonucu 1 Trilyon 43 Milyar 907 Milyon 474 Bin Türk Lirası'na yükseltilen 1991 Mali Yılı Bütçesinin Ekim sonu itibarıyla Genel Harcamalar Toplamı 657 Milyar 707 Milyon 548 Bin Türk Lirası'na ulaşmıştır. 1991 yılının Ocak- Ekim dönemi Genel Bütçe Gelirleri Tahsilâtı ise 478 Milyar 669 Milyon 942 Bin Türk Lirası olmuştur.

1990 yılının ikinci yarısından sonra başlayan ve ekonomimizi olumsuz yönden etkisi altına alan krizler 1991 yılında etkisini daha büyük boyutlarda devam ettirmektedir. Bütçe harcamalarında alınan disiplin tedbirlerine rağmen Bütçe gelirlerinde geçmiş yıllardaki performansı yakalayamadığımız için on aylık (Ocak - Ekim, 1991) Bütçe Uygulamaları sonuçlarına göre 179.0 Milyar Türk Lirası Bütçe Açığı meydana gelmiştir. (Ek 8)

Ek. 8'deki tablolardan da görüleceği üzere 1991 yılının on aylık Bütçe Uygulama Sonuçları geçen yılın aynı dönemi ile mukayese yapıldığında harcamalarda %68 oranında doğan artışa karşın Mahalli Gelirlerdeki artış oranı %33'dür. Mevcut trendlere göre yıl sonu itibarıyla yerel gelir tahsilâtının 500 Milyar Türk Lirası'na ulaşacağı tahmin edilmektedir. 1991 Ekim sonu itibarıyla fiili mahalli bütçe

gelirleri tahsilât sonuçlarının bir önceki yılın aynı dönemine göre mukayesesi yapıldığında, 1990 yılı on aylık mahalli gelir tahsilâtlarının 297 Milyar 104 Milyon Türk Lirası olarak gerçekleşmesine karşın 1991 yılı on aylık mahalli gelir tahsilâtlarının geçen yılın aynı dönemi esas alındığında %33 oranında artış göstererek 394 Milyar 316 Milyon Türk Lirası'na ulaştığı görülmektedir.

Geçmiş yıl bütçe dönemlerinde alınan önlemlerle Bütçe yerel gelirlerinde çok olumlu gelişmeler sağlanmıştır. Bu cümleden olmak üzere 1980 yılında Bütçe fiili yerel gelirlerinin GSMH'ya oranı %12 olarak gerçekleşmişken alınan tetbirler sonucu bu oran 1983 yılında %18'e; 1987 yılında %20'ye; 1988 yılında %22'ye ve 1990 yılında ise %25.'e ulaşmıştır. Bu gelişmeler ışığında Bütçe yerel gelirlerinin Bütçe giderlerini karşılama oranı 1980 yılında %59.6 iken alınan tetbirler sonucu bu oran 1983 yılında %69.9'a; 1987 yılında %74.5'e ve 1989 yılında %89.1'e yükselmiştir. (Ek 10) Son yıllarda bütçe mahalli gelir tahsilatında sağlanan performans 1990 yılının ikinci yarısından sonra doğan ekonomik krizler sonucu menfi yönde etkilenmiştir. Bu etkileşimin bir sonucu olarak 1991 yılı mahalli gelir tahsilatının G.S.M.H.'ya oranı %21.'e inmiş, Bütçe yerel gelirlerinin, Bütçe giderlerini karşılama oranı ise %67'ye düşmüştür.

Bu sonuca etki eden faktörlerin başında ekonomide yaşanan daralma ve tıkanıklıklar nedeniyle götürü sistemde vergilendirilen grupların mali sorunları ile gerçek usulde ve beyan

1991 yılında özellikle Polly-Peck olayı ve turizmde doğan sorunlar istihdam yönünden olumsuz gelişmelere sebep olmuş ve bir kısım Vatandaş işsiz kalmıştır. Bu olumsuzluk Ülkede gelir dağılımını bozduğu gibi iç piyasada tüketime de azalmasına sebep olmuştur. Bunun yanında personel durdurmaları önemli bütçe gelirlerinden olan ücretlerde Stopaj Vergilerinin düşmesine neden olmuştur.

Ayrıca Ada Ekonomisi özelliklerine haiz bir yapıya sahip oluşumuz ve bir çok ihtiyacımızın ithal yolu ile karşılandığı gerçeğinden hareketle Gelirler Bütçemizin en önemli kaynağını Gümrük Vergilerinin oluşturduğu bilinmektedir. Gümrük Vergisi tahsilâtları incelendiğinde 1990 yılının Ekim ayına kadar yapılan aylık tahsilâtın bir önceki yılın aynı ayları ile mukayesesinde aylık artışlar %100 ve üzerinde gerçekleşirken Kasım ve Aralık, 1990 aylarındaki artışlar sırası ile %60 ve % 22'ye düşmüştür.

Ocak-Ekim, 1991 Dönemi Gümrük Vergisi tahsilâtlarının 1990 yılının aynı dönemi ile mukayesesini yapıldığında, 1991 yılı fiili tahsilâtları 1990 yılı fiili tahsilâtlarına oranla %22 civarında eksik olarak gerçekleşmiştir. Bu düşüşlerin en önemli nedeni turizm sektörü ile yolcu beraberli ticarete meydana gelen tıkanıklıklar sonucu ithalâtın geçmiş yıllara oranla düşmesinden kaynaklanmaktadır.

Önümüzdeki yılda alınacak tedbirlerle Mahalli Gelirlerin artırılmasına çaba gösterilecektir. Bu tedbirler arasında

Katma Değer Vergisi Yasası, Banka ve Sigorta İşlemleri Yasası ile Taşınmaz Mal Tasarruf Vergisi Yasası Meclis'in onayını da alarak yürürlüğe konacaktır. Bunlardan ilk iki Yasa Tasarısı Bakanlar Kurulunca onaylanmış olup, Meclis'e sevk edilmiştir. Üçüncü Yasa Tasarısı ile halen Bakanlar Kurulu gündeminde olup, önümüzdeki günlerde Meclis'e sevk edilecektir.

1992 MALİ YILI BÜTÇESİ

Sayın Başkan;

Sayın Üyeler.

İkinci Beşyıllık Kalkınma Plânının son dilimini teşkil eden 1992 yılı programı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konmuş bulunmaktadır. Konuşmamın bu bölümünde 1992 yılı programının temel ilke ve hedeflerine kısaca değinmekte fayda görüyorum.

Mevcut koşullarda hazırlanan 1992 yılı programının temel amacı, İkinci Plân Stratejisine uygun yüksek oranda bir büyüme hızı ve yapısal değişim hedefi yerine, nisbeten düşük oranlı bir büyüme hedefi ile ekonomide istikrarı ve toparlanmayı sağlamaktır. Program amacının gerçekleştirilmesi ve ekonomideki durgunluğun aşılması için kısa sürede ve doğrudan etki sağlayacak Kamu Otonom Yatırımlarına ağırlık verilmiştir.

Ekonomik durgunluktan süratle çıkılabilmesi amacıyla Kamu Otonom Harcamalarının artırılması ilkesi kabul edilirken ekonomik büyümenin serbest rekabet ortamında ve özel sektörün dinamizminden yararlanılarak gerçekleştirilmesi, özel sektörün

yönlendirilmesi ve ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi, Serbest piyasa koşullarında ve makro politika araçları ile sağlanacaktır. Böylece ekonominin işleyişi serbest piyasa ekonomisi kuralları içinde düzenlenecek, rekabet olanakları geliştirilecek ve serbest piyasanın işleyişi daha rasyonel hale getirilecektir.

1992 Yılı programının temel amacı doğrultusunda ekonomik ve sosyal hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için, Program yılında ekonominin reel olarak %5 oranında büyümesi, Türk Lirası bazında fert başına milli gelirin reel olarak %3.6, özel tüketimin %5.2 ve fert başına tüketimin %3.2 oranında artması; yurt içi tasarrufların %9.6; toplam sabit sermaye yatırımlarının %3.5 ; kamu sabit sermaye yatırımlarının %10.9 oranında artırılması hedef alınmıştır.

Sayın Başkan;

Sayın Üyeler.

Bakanlar Kurulunca 1 Trilyon 499 Milyar 37 Milyon Türk Lirası olarak onaylanan ve yüce Meclisin Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesine sunulan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı Komitede yapılan yoğun çalışmalar sonucu 3 Milyar 670 Milyon Türk Liralık artışla birlikte 1 Trilyon 502 Milyar 707 Milyon Türk Lirası'na bağlanmış olup tetkik ve onayınıza sunulmuştur. Buna göre;

- Personel Harcamaları için 556 Milyar;
- Diğer Cari Harcamalar için 81 Milyar 207 Milyon;
- Yatırım Harcamaları için 354 Milyar 175 Milyon;

-25 -

Bu miktarlar itibarıyla toplam Bütçe büyüklüğü içinde;

-Personel Ödenekleri.....yüzde 37.0;
-Diğer Cari Ödenekler.....yüzde 5.4;
-Yatırım Ödenekleri.....yüzde 23.6;
-Transfer Ödenekleri.....yüzde 29.0;
-Savunma Ödenekleri.....yüzde 5.0;
paya sahiptir.

Şu anda görüşülmekte olan Bütçe Tasarısı ile 1992 yılında yapacakları mal ve hizmet alımlarına karşılık bakanlıklara ayrılan ödeneklerin yüzde olarak ifadesi EK 11'de sunulmuştur.

Sayın Başkan;
Sayın Üyeler.

Şimdi de 1992 Bütçe Tasarısında öngörülen ödeneklerin tahlilini geçmek istiyorum. 1991 yılında öngörülen 336 Milyar 976 Milyon 100 Bin Türk Liralık personel maaşları ile diğer özlük haklarına ödeneğine karşılık 1992 Bütçesinde 556 Milyar Türk Liralık ödenek öngörülmüştür. Bu durum personel giderlerinde geçen yıla oranla %65 artış demektir. Bütçe Tasarısında öngörülen ödeneğin bir kısmı 1992 yılında Kamu Görevlilerine ödenecek Hayat Pahalılığı tahsisatları ile yapılacak barem düzenlemeleri için kullanılacaktır. Sırası gelmişken, Kamu Görevlilerinin yaşam düzeylerinin geliştirilmesi amacıyla her iki ayda bir uygulanmakta olan Eşel-Mobil Sistemi; Yıl başında Hayat Pahalılığı tahsisatının belli bir kısmının asli maaşlara konsolide edilmesi; 13. maaş ödemeleri ile peşin maaş ödeme yöntemine önümüzdeki yıldada devam edileceğini ifade etmekte yarar görmekteyim.

Diğer Cari Giderler için öngörülen ödeneklerin toplam Bütçe içindeki payı 1991 yılında yüzde 6.1 iken bu nisbet 1992 Bütçesinde yüzde 5.4 olarak öngörülmüştür. Böylece bir taraftan Devletin temel fonksiyonlarını aksatmadan yerine getirmesi için

Geçmiş yıl Bütçesine oranla yüzde 30.8'lik artış öngörülen 1992 Mali Yılı Yatırım Proje büyüklüklerinin;

- 97 Milyar 337 Milyon Liralık kısmı bilhassa elektrik santrali kurulması için makine alımlarına;
- 45 Milyar 25 Milyon liralık kısmı su tesisleri ile gölet yapımı ve onarımlarına;
- 30 Milyar 650 Milyon liralık kısmı alt yapı, ulaştırma ve haberleşme sistemlerine;
- 35 Milyar 10 Milyon liralık kısmı tarım, hayvancılık ve ormancılığın geliştirilmesine;
- 11 Milyar 50 Milyon liralık kısmı bilhassa okul, hastane ve sağlık merkezleri inşaat yapım ve onarımlarına,
- 33 Milyar 600 Milyon liralık kısmı bilhassa eşdeğer mal uygulaması, Şehit ve Hadise Kurbanı çocuklarına arsa verilmesi, sosyal konut inşaatları ile kültürel amaçlı meselelerin hallinde,
- 6 Milyar liralık kısmı Turizm Yatırımları için faiz farkı ödemelerinde,
- 2 Milyar 900 Milyon liralık kısmı ise Yatırım Projeleri uygulayan Dairelerin iş araçlarının takviyesi için kullanılacaktır.

Görüldüğü üzere bu Bütçede alt yapı, ulaşım ve haberleşme yatırımları ile tarımda üretim artışı sağlayacak yatırımlara önemli ölçüde kaynak ayrılmıştır.

Sayın Başkan;

Sayın Üyeler.

Bu Bütçede 436 Milyar 324 Milyon Türk Liralık Transfer ödeneği öngörülmüştür.

1992 Mali Yılı Bütçe Tasarısında öngörülen Mali Transferler toplamı 85 Milyar 537 Milyon 460 Bin Türk Lirası olup, başlıca Mali Transferleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

- Kırbekçi Maaşlarına Yardım.....304 Milyon;
- Spor Federasyonlarına Yardım.....750 Milyon;
- Türk Ajansı Kıbrıs'a Yardım.....1 Milyar 471 Milyon;
- Siyasi Partilere Yardım.....2 Milyar 100 Milyon;
- Bayrak Radyo - Televizyon Kurumu'na Mali Katkı.....10 Milyar 61 Milyon
- Bütçeden Yardım Alan Zümrelere Yıl İçinde Verilmesi Muhtemel Hayat Pahalılığı Artışı.....30 Milyar;
- Yerel Kuruluşlara Yardımlar.....38 Milyar;
- Din İşleri Dairesine Katkı.....1 Milyar;

1992 yılı Bütçe Tasarısında öngörülen Sosyal Transferler toplamı 319 Milyar 903 Milyon 90 Bin Türk Lirasıdır. Bu transfer gurubu altında yer alan belli başlı ödenekler şöyledir:

- Emekli Maaşları.....155 Milyar;
  - Şehit ve Hadise Kurbanı Aileri ile
Malûl Gazi Ödenekleri.....26 Milyar 909 Milyon;
  - Mücahitlik Tazmin Yasası uyarınca
Öngörülen ödenekler.....8 Milyar 240 Milyon;
  - Burslar ve Nakdi Yardımlar.....10 Milyar 992 Milyon;
  - Sosyal Sigorta Fonu'na ödenti.....42 Milyar 800 Milyon;
  - Emekli İkramiyeleri.....30 Milyar;
  - Türkiye ve Türkiye Dışında Tedavi
Görenlere Yardım.....6 Milyar;
  - Muhtaç Yoksullara Yardım.....27 Milyar 515 Milyon
- Türk Liralık ödeneklere 1992 Bütçe Tasarısında yer verilmiştir.

Bu Bütçe ile ve alacağımız diğer tedbirlerle hayat pahalılığının dar gelirli Vatandaşlarımız üzerindeki yükü hafifletecektir.

Bu amaçla Kamu Görevlileri, Emekliler, Şehit ve Hadise Kurbanı Aileleri ile Ebeveynleri, Malûl ve Malûl Gaziler, Sosyal Sigortalar Özel Uygulamalar altında maaş alanlar, Bakıma Muhtaç Kimsesiz Yoksul Vatandaşlarımız ile Bütçeden Maaş ve Yardım Alan Diğer Zümrelere yıl içinde yapılacak artışlar, gençliğin sportif ve kültürel amaçlı ihtiyaçları ile öğrencilerimizin burs ve eğitim gereksinimleri için yeterli oranda ödeneklere bu Bütçede yer verilmiştir.

FINANSMAN

Şimdi de 1992 Bütçesi finansmanı ile vergi politikası ve idaresi hakkında bilgi arz etmeye çalışacağım.

1992 Bütçe gelir tahminleri, aynı yılın programında öngörülen ekonomik büyüme, dış alım hedefi, beklenen fiyat artışları, üretim-tüketim tahminleri, harcama bütçesinin boyutları, yıl içinde alınması düşünülen idari ve yasal tedbirler ile yürürlükteki Vergi yasaları gözönünde bulundurularak hesaplanmıştır.

Gelir tahminleri yapılırken ekonominin gidişini etkileyen unsurlar Gelir Tahsilâtlarındaki trendler, vergi kanunlarında yapılan değişiklikler ve başvurulacak diğer tedbirler ayrı ayrı incelenerek değerlendirilmiştir. Bu görüşler ışığında hazırlanan 1992 yılı Gelirler Bütçesi şöyledir;

- 700 Milyar Türk Lirası Mahalli Gelirler;
- 300 Milyar Türk Lirası Türkiye Cumhuriyeti Yardımları;
- 412 Milyar 707 Milyon Türk Lirası Borçlanmalar;
- 90 Milyar Türk Lirası T.C. İkraza;

olmak üzere toplam 1 Trilyon 502 Milyar 707 Milyon Türk Liralık gelir öngörülmüştür. Geçmiş yıllarda başlatılan Vergi Yasalarının aksayan yönlerinin yasal tedbirlerle düzeltilmesi ve uygulamaların idari tedbirlerle iyileştirilmesine yönelik çalışmalara 1992 yılında da devam edilecektir. Bu cümleden olmak üzere, Gelirler Dairesi Merkez ve Kaza Teşkilâtı'nda çalışmakta olan memurların mesleki bilgilerinin artırılması, Vergi yasalarının uygulanmasında karşılaşılan tereddütlerin giderilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması amacıyla temel mesleki eğitimler düzenlenecektir. Bu arada vergi tahsilâtında azami verimi sağlamak için mal ve hizmet alış ve satışlarında kayıt ve belge düzeninin yerleştirilmesi için gerekli yasal tedbirler alınacaktır.

Alınan önlemlere rağmen 1992 Bütçesinin Mahalli Gelirlerimiz fevkindeki finansman ihtiyacı, geçmiş yıllarda olduğu gibi her zaman Şükranla andığımız Anavatan Türkiye Cumhuriyeti Yardımlarından karşılanacaktır. Bilhassa gölet yapımları, içme suyu projeleri, bitkisel üretimin ve sulama sistemlerinin geliştirilmesine yönelik projeler, elektrik enerjisi projesi, telekomünikasyon hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik projeler, mevcut yolların bakım ve onarım projeleri ile üretime yönelik projeler ile Güvenlik Kuvvetleri harcamalarının finansmanı için 1992 Yılında 390 Milyar Türk Liralık Türkiye Cumhuriyeti yardımının yapılması karara bağlanmıştır. Bu vesile ile, bugüne kadar yapılan ve bundan sonra yapılacak maddi ve manevi her türlü yardımları için Anavatanımız Türkiye'ye şükranlarımızı arz etmeyi bir görev sayıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Kıymetli zamanınızı daha fazla almamak için 1992 Bütçe Tasarısı ile ilgili ek bilgiler ilişikteki EK:12 - EK: 20 tablolarında sunulmuştur.

Bu kısa izahatımdan sonra konuşmamın sonuna gelmiş bulunuyorum. Geçmiş Yıl Bütçesine oranla %43.3'lük artışla hazırlanan ve sizlerin değerli inceleme ve katkılarınıza sunulan 1992 Mali Yılı Bütçesi;

- Ekonomik istikrar ile kalkınmayı ahenk içinde yürütmeyi amaçlayan;

- Vergide, adalet ilkesini esas alan;
- Hükümet programı ile taahhüt altına alınan hizmetlerin görülmesine yetecek oranda ödeneklerle donatılmış ve eğitim, sağlık, su, yol, telefon gibi hizmetlerin tüm Vatandaşlarımıza en iyi bir şekilde sunulmasını öngören;
- Devlet'te çalışan tüm memur ve işçiler ile Devlet'ten aylık yardım alan emeklilere, Şehit ve Hadise Kurbanı Aileleri ile Ebeveynlerine; Malûl ve Malûl Gazilere, Sosyal Sigorta'dan Maaş Alanlar ile Bakıma Muhtaç Kimsesiz Yaksul Vatandaşlarımıza 1992 yılında yapılacak maaş ve ücret düzenlemeleri için yeterli ödenekleri bünyesinde taşıyan;

Samimi, makul ve yeterli büyüklükte hazırlanan bir Bütçedir. Bütçedeki ödenekler bu anlayış içinde hazırlanmıştır ve uygulamaya bu hedefler doğrultusunda yönverilecektir.

Sözlerime son verirken sizlerin değerli katkı ve incelemelerinize sunulan 1992 Mali Yılı Bütçesinin toplumumuza hayırlı olmasını diler, hepinize saygılarımı sunarım.

K.K.T.C.'nin TÜRKİYE VE DİĞER ÜLKELERLE OLAN DIŞ TİCARETİ
1981 - 1991

MİLYON ABD \$

YILLAR	İTHALAT					DİĞER ÜLKELER					DİĞER ÜLKELER	TOPLAM
	TÜRKİYE	%	DİĞER ÜLKELER	%	TOPLAM	TÜRKİYE	%	DİĞER ÜLKELER	%	TOPLAM		
1981	44.2	42.5	59.9	57.5	104.1	7.1	19.3	29.8	80.8	36.9		
1982	49.5	41.3	70.4	58.7	119.9	7.3	18.5	32.2	81.5	39.5		
1983	65.3	45.0	80.0	55.0	145.3	6.5	16.1	34.2	83.9	40.7		
1984	61.5	45.1	74.8	54.9	136.3	8.4	21.6	30.4	78.4	38.8		
1985	65.1	45.5	77.9	54.5	143.0	5.4	11.7	40.9	88.3	46.3		
1986	70.1	45.8	83.1	54.2	153.2	7.7	14.8	44.3	85.2	52.0		
1987	94.3	42.7	126.7	57.3	221.0	7.9	14.3	47.2	85.7	55.1		
1988	101.9	46.7	116.2	53.3	218.1	6.3	12.0	46.1	88.0	52.4		
1989	112.5	42.9	149.9	57.1	262.4	9.2	17.5	46.0	82.5	55.2		
1990	153.5	40.2	228.0	59.8	381.5	7.9	12.1	57.6	87.9	65.5		
1991 (Ocak-Eylül)	98.8	45.3	119.5	54.7	218.3	5.6	15.6	30.4	84.4	36.0		

Ülkeler İtibarıyla Dış Ticaret
1988 - 1990

Milyon ABD \$

Ülkeler	1988				1989				1990			
	Dış Alım Değer	%	Dış Satım Değer	%	Dış Alım Değer	%	Dış Satım Değer	%	Dış Alım Değer	%	Dış Satım Değer	%
I. Türkiye	101.9	46.7	6.3	12.0	112.5	42.9	9.2	16.7	153.5	40.2	7.9	12.1
II. Diğer Ülkeler	113.2	53.3	56.1	88.0	149.9	57.1	66.0	82.3	228.0	59.8	57.6	87.9
1. Birleşik Krallık	32.6	15.0	37.5	71.6	49.6	18.9	35.2	63.6	67.1	17.5	44.0	67.2
2. Diğer AET Ülkeleri	31.7	14.5	5.0	9.5	45.1	17.2	5.0	9.0	64.0	16.8	7.0	10.7
3. Orta Doğu İslâm Ülkeleri	5.1	2.3	1.9	3.6	2.2	1.6	3.4	6.2	5.4	1.7	1.5	2.4
4. Uzak Doğu Ülkeleri	27.9	11.4	-	-	29.5	11.2	-	-	52.3	13.7	-	-
5. Diğer	21.9	10.1	1.7	3.3	21.5	8.2	2.4	4.3	38.2	10.0	5.0	7.6
TOPLAM	218.1	100.0	52.4	100.0	262.4	100.0	41.7	100.0	381.5	100.0	65.5	100.0

DIŞ SATIMIN YAPISI
1986 -1990

MİLYON ABD \$

GRUP	1986	%	1987	%	1988	%	1989	%	1990	%
1. Tarım Ürünleri	36.9	71.0	31.1	56.5	29.4	56.1	30.2	54.7	29.8	45.5
a)Narenciye	28.5	54.8	22.5	40.8	23.9	45.6	21.6	39.1	24.5	37.4
b)Patates	3.8	7.3	2.3	4.2	2.4	4.6	1.7	3.1	2.4	3.7
c)Canlı Hayvanlar	2.3	4.4	1.8	3.3	0.8	1.5	0.3	0.5	0.3	0.4
d)Diğer Tarım Ürünleri	2.3	4.4	4.5	8.2	2.3	4.4	6.6	12.0	2.6	4.0
2. Sanayi Ürünleri	14.7	28.3	23.5	42.6	22.6	43.1	24.6	44.6	35.2	53.7
a)İşlenmiş Tarım	4.9	9.4	6.9	12.5	3.9	7.4	6.8	12.3	11.9	18.1
b)Diğer Sanayi Ürünleri	9.8	18.9	16.6	30.1	18.7	35.7	17.8	32.3	23.3	35.6
3. Mineraller	0.4	0.7	0.5	0.9	0.4	0.8	0.4	0.7	0.5	0.8
TOPLAM	52.0	100.0	55.1	100.0	52.4	100.0	55.2	100.0	65.5	100.0

SEKTÖR GRUPLARINA GÖRE DİS ALİM
1986 - 1990

EK: 4

Milyon ABD \$

GRUP	1986	%	1987	%	1988	%	1989	%	1990	%
1- Yiyecek ve Canlı Hayvan	16.1	10.5	19.7	8.9	19.9	9.1	25.5	9.7	35.8	9.4
2- İçkiler ve Tütün	7.3	4.8	12.5	5.7	10.8	5.0	7.5	2.9	13.5	3.5
3- Yakıttan Gayri Yanmayan Hammaddeler	3.3	2.1	3.5	1.6	5.4	2.5	6.3	2.4	5.4	1.4
4- Mineral Yakıtlar, Yağlayıcı Madde ve İlgili Ürünler	11.3	7.4	18.2	8.2	20.1	9.2	18.2	6.9	35.5	9.3
5- Hayvan ve Sebze Yağları	1.0	0.6	1.4	0.6	1.8	0.8	1.4	0.5	2.1	0.6
6- Kimyevi Maddeler	13.2	8.6	15.7	7.1	15.9	7.3	17.6	6.7	26.1	6.8
7- Hammaddesine Göre Tasnif Edilenler	49.3	32.2	54.8	29.3	56.3	30.4	87.0	33.2	115.2	30.2
8- Makine ve Aletlere Aitleri	37.8	24.7	65.6	29.7	57.0	26.1	72.8	27.7	106.8	28.0
9- Çeşitli Mamüller	13.9	9.1	15.0	6.9	20.9	9.6	26.2	10.0	41.1	10.6
TOPLAM :	153.2	100.0	221.0	100.0	218.1	100.0	262.5	100.0	381.5	100.0

710/...

DIŞ TİCARET
1979-1991

Milyon ABD \$

Yıllar	İthalât	İhracat	Açık	İhracatın İthalâtı Karşılama Oranı
1979	90.8	35.6	55.0	% 39.4
1980	94.4	44.5	49.9	% 47.1
1981	104.1	36.9	67.2	% 35.4
1982	119.9	39.6	80.4	% 32.9
1983	145.3	41.0	104.3	% 28.2
1984	135.6	38.4	97.2	% 28.3
1985	141.7	45.8	95.9	% 32.3
1986	153.2	52.0	101.2	% 33.9
1987	221.0	55.1	165.9	% 24.9
1988	218.1	52.4	165.7	% 24.0
1989	262.5	55.2	207.3	% 21.0
1990	361.5	65.5	316.0	% 17.2
1991 (Ocak-Eylül)	218.3	36.0	182.3	% 16.5

Ödemeler Dengesi

Milyon ABD \$

	Kesin 1988	Kesin 1989	Kesin 1990	Tahmin 1991	Tahmin 1992
I. CARI İŞLEMLER					
A. Dış Ticaret					
1. Dış Satım	52.0	55.2	65.5	50.4	53.5
2. Dış Alım	- 218.1	- 262.5	- 381.5	- 255.7	- 268.5
Dış Ticaret Dengesi	- 165.7	- 207.3	- 316.0	- 205.3	- 215.0
B. Görünmeyen İşlemler					
1. Turizm (net)	118.0	151.9	224.8	114.9	123.2
2. Diğer Görünmeyenler (net)	38.9	47.9	74.8	56.9	59.9
Görünmeyen İşlemler Dengesi	156.9	202.8	299.6	171.8	183.1
CARI İŞLEMLER DENGESİ	-8.8	- 4.5	-16.4	-33.5	-31.9
II. SERMAYE HAREKETLERİ					
1. T.C Yardım ve Kredileri	10.9	15.6	22.5	45.5	51.6
2. Diğer Dış Yardımlar	5.8	4.3	2.1	3.1	3.5
3. Bedelsiz Dışalım	61.9	103.9	169.9	83.0	94.0
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-40.4	-37.7	-169.3	-79.8	-94.0
SERMAYE HAREKETLERİ DENGESİ	38.2	36.1	25.2	51.8	55.1
GENEL DENGE	29.4	31.6	8.8	18.3	23.2
III. REZERV HAREKETLERİ (- ARTIŞ + AZALIŞ)	33.0	-29.8	-6.5	-16.0	-23.2
IV. NET HATA VE NOKSAN	3.6	-1.8	-2.3	-2.3	-

TÜRK LİRASI MEVDUAT VE PLASMANLARIN KARŞILAŞTIRILMASI MİLYON TL

YILLAR/AYLAR	TOPLAM MEVDUAT	TOPLAM PLASMAN
Aralık,1986	62.671.3	43.998.7
Aralık,1987	111.450.1	65.986.4
Aralık,1988	170.978.1	98.354.2
Aralık,1989	344.801.0	196.967.7
Aralık,1990	549.001.3	368.871.9
<u>1991</u>		
Ocak-Temmuz	-	473.757.2
Ocak-Ekim	746.691.6	-

PLASMANLARIN SEKTÖRLER İTİBARIYLA DAĞILIMI MİLYON TL

KONU	TEMMUZ, 1991	
	MİKTAR	%
1- Tarımsal	22.369.7	4.7
2- Ticari	224.322.6	47.4
3- Sanayi	33.623.9	7.1
4- Madencilik	-	-
5- Nakliye ve Ulaşım	20.599.9	4.3
6- İhracat	10.256.6	2.2
7- Sosyal Konut	5.713.0	1.2
8- Bina ve İnşaat	19.250.9	4.1
9- Turizm	41.218.4	8.7
10- Şahsi ve Mesleki Borç	51.153.6	10.8
11- Küçük Esnaf ve Sanatkarlar	2.592.1	2.0

HARCAMALAR

(00.000 TL)

Giderin Nevi	1990 Mali Yılı Ocak-Ekim Harcamaları	1991 Mali Yılı Ocak-Ekim Harcamaları	ARTIŞ %
A. SIVİL BÜTÇE GİDERLERİ			
- Personel-Cari ve Transfer Harcamaları	331.123.3	557.306.4	% 68
- Mahalli Kaynakları Finanse edilmesi Öngörülen Yatırım Harcamaları	7.202.9	15.360.1	%113
- T.C Yardımlarıyla Finanse Edilmesi Öngörülen Yatırım Harcamaları	18.378.6	52.947.7	%118
TOPLAM:	356.704.8	625.614.2	% 75
B. SAVUNMA BÜTÇESİ GİDERLERİ	19.521.4	32.093.3	% 64
GENEL BÜTÇE GİDERLERİ TOPLAM	376.226.2	657.707.5	% 75

TAHSİLATLAR

(00.000 TL)

Gelirin Nevi	1990 Mali Yılı Ocak-Ekim Fiili Tahsilatları	1991 Mali Yılı Ocak-Ekim Fiili Tahsilatları	Artış %
- Mahalli Gelirler	297.104.2	394.315.8	% 33
- T.C Yardımları	33.323.7	81.754.7	%145
- B.M Yardımları	1.226.1	2.599.4	%112
- Borçlanmalar	44.572.2	179.037.6	%302
GENEL TOPLAM:	376.226.2	657.707.5	% 75

FIİLEN TAHSİL EDİLEN MAHALLİ GELİRLERİN
G.S.M.H.'YA ORANI

YILLAR	MAHALLİ GELİRLER (MİLYON TL)	G.S.M.H. (CARI FİYATLARLA) (MİLYON TL)	MAHALLİ GELİRLERİN G.S.M.H.'ya % ORANI
1980	2.022.4	17.541.5	% 12
1981	3.449.8	22.525.6	% 15
1982	4.559.1	34.168.0	% 13
1983	8.538.8	47.040.2	% 18
1984	13.159.2	73.937.8	% 18
1985	21.495.8	126.874.2	% 17
1986	33.281.0	195.142.7	% 17
1987	59.034.0	289.106.4	% 20
1988	109.183.3	485.848.2	% 22
1989	195.748.6	910.058.6	% 22
1990	390.329.1	1.547.793.0	% 25
1991 (Gerçekleşme Tahmini)	500.000.0	2.290.205.9	%21.84

BÜTÇE YEREL GELİRLERİNİN BÜTÇE GİDERLERİNİ KARŞILAMA ORANI

YILLAR	Bütçe Giderleri (MİLYON TL)	Bütçe Gelirleri (MİLYON TL)	Gidere ORANI	Açık (MİLYON TL)	Gidere ORANI
1980	3.392.4	2.022.4	% 59.6	1.370.0	% 40.4
1981	5.526.0	3.449.8	% 62.5	2.076.2	% 37.5
1982	7.415.9	4.559.1	% 61.5	2.856.8	% 38.5
1983	12.361.5	8.638.8	% 69.9	3.722.7	% 30.1
1984	19.549.0	13.159.2	% 65.9	6.789.8	% 34.1
1985	34.000.8	21.495.8	% 63.2	12.505.0	% 36.8
1986	55.121.6	33.281.0	% 60.4	21.840.6	% 39.6
1987	79.311.9	59.034.0	% 74.5	20.277.9	% 25.5
1988	127.993.2	109.183.3	% 85.3	18.809.9	% 14.7
1989	219.707.1	195.748.6	% 89.1	23.958.5	% 10.9
1990	473.639.5	390.329.1	% 82.4	83.310.4	% 17.6
1991 (Tahmini)	737.000.0	500.000.0	% 67.8	237.000.0	% 32.2

BAKANLIK/MÜSTAKİL KURUMLARA
TAHSİS EDİLEN BÜTÇE ÖDENEĞİ

EK: 11

	1991 %	1992 %
K.K.T.C.Cumhurbaşkanlığı.....	% 0.45	% 0.56
K.K.T.C. Cumhuriyet Meclisi	% 0.35	% 0.37
K.K.T.C. Başbakanlığı.....	% 1.77	% 1.77
Dışişleri ve Savunma Bakanlığı.....	% 1.21	% 1.34
Ekonomi ve Maliye Bakanlığı.....	% 2.95	% 2.31
Genel Giderler ve Sübvansiyonlar.....	% 33.52	% 28.94
İçişleri, Köy İşleri ve Çevre Bakanlığı	% 8.90	% 8.00
Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı,.....	% 9.57	% 9.40
Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı.....	% 8.40	% 9.58
Tarım ve Orman Bakanlığı.....	% 8.42	% 9.71
Ticaret ve Sanayi Bakanlığı.....	% 2.65	% 2.81
Çalışma ve Sağlık Bakanlığı.....	% 12.07	% 12.54
İskân Bakanlığı.....	% 1.47	% 1.98
Gençlik ve Spor Bakanlığı	% 0.42	% 0.43
Mahkemeler	% 0.42	% 0.51
Hukuk Dairesi	% 0.18	% 0.23
Sayıştay Başkanlığı.....	% 0.12	% 0.14
Kamu Hizmeti Komisyonu	% 0.06	% 0.07
Emniyet Genel Müdürlüğü	% 3.74	% 4.31
Savunma.....	% 3.33	% 5.00
	% 100.00	% 100.00
	=====	=====

1992 BÜTÇE TASARISININ BAKANLIKLAR VE MÜSTAKİL DAİRELER İTİBARIYLA ÖDENEK DURUMU

Ek 12

BAKANLIK/DAİRE	Personel Giderleri (000 TL)	Cari Giderler (000 TL)	Yatırımlar (000 TL)	Transferler (000 TL)	Toplam (000 TL)
Yabancı İşleri ve Savunma Bakanlığı	1.983.079	6.053.260	115.000	200.000	8.351.339
T.Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı	2.876.875	1.149.500	1.500.000	50.000	5.576.375
Yabancı İşleri ve Savunma Bakanlığı	17.343.741	4.876.190	4.275.000	170.000	26.664.931
Yabancı İşleri ve Savunma Bakanlığı	11.443.352	7.513.233	1.185.000	12.100	20.153.685
Ekonomi ve Maliye Bakanlığı	28.268.953	1.628.392	4.712.000	72.000	34.681.345
Personel Giderleri ve Sübvansiyonlar	140.023.025	14.882.139	66.950.000	357.740.350	579.595.514
Yabancı İşleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı	26.547.344	5.286.487	49.975.000	3.340.460	85.149.291
Sanayi, Ticaret, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı	52.695.167	4.408.110	80.280.000	500	137.383.777
Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı	109.676.288	4.774.582	13.950.000	11.129.090	139.529.960
Orman ve Su İşleri Bakanlığı	16.477.953	1.290.268	105.510.000	200.000	123.478.221
Sanayi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı	3.059.576	597.600	2.653.000	-	6.310.176
Yabancı İşleri ve Sağlık Bakanlığı	58.944.916	19.275.391	4.790.000	62.659.900	145.670.207
Yabancı İşleri Bakanlığı	13.607.679	367.050	15.850.000	-	29.824.729
Yabancı İşleri ve Spor Bakanlığı	3.305.279	1.590.431	750.000	750.000	6.395.710
Yabancı İşleri Bakanlığı	6.950.270	452.547	230.000	-	7.632.817
Yabancı İşleri Dairesi	3.265.734	123.500	-	-	3.389.234
Yabancı İşleri Başkanlığı	1.770.974	274.600	-	-	2.045.574
Yabancı İşleri Hizmeti Komisyonu Başkanlığı	820.790	221.219	-	-	1.042.009
Yabancı İşleri Genel Müdürlüğü	56.939.005	6.443.101	1.450.000	-	64.832.106
TOPLAM	556.000.000	81.207.600	354.175.000	436.324.400	1.427.707.000
İNMA					75.000.000
TOPLAM					1.502.707.000

1992 MALİ YILI BÜTÇE YAKLAŞIM TASARISININ 1991 MALİ YILI BÜTÇESİ İLE ÖZET MUKAYESELİ TABLOSU

GİDER	1991 Milyon TL	1992 Milyon TL	Fark Milyon TL	1991'e Nisbetle Artış %'si	Bütçe Hacmine Göre Oranı
I- Sivil Bütçe	1.013.907.5	1.427.707.0	+ 413.799.5	+ % 40.8	% 95.0
II- Savunma Bütçesi	35.000.0	75.000.0	+ 40.000.0	+ %114.3	% 5.0
Toplam :	1.048.907.5	1.502.707.0	+ 453.799.5	+ % 43.3	%100.0
FINANSMAN					
I- Mahalli Gelirler	579.227.9	700.000.0	+ 20.772.1	+ % 3.1	% 46.6
II- Türkiye Cumhuriyeti Yardımları	200.000.0	300.000.0	+ 100.000.0	+ % 50.0	% 20.0
III- Borçlanmalar	88.769.2	412.707.0	+ 323.937.8	+ %364.9	% 27.4
IV- İ.C.İkrazları	78.700.0	90.000.0	+ 11.300.0	+ % 14.4	% 5.0
V- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.210.4	-	- 2.210.4	- %100.0	-
Toplam :	1.048.907.5	1.502.707.0	+ 453.799.5	+ % 43.3	%100.0

1992 MALİ YILI BÜTÇE İKURUSUNUN 1991 MALİ YILI BÜTÇE
YATIRIMLAR VE TRANSFERLER İTİBARIYLA

<u>KRER</u>	<u>1991</u>	<u>1992</u>
<u>L BÜTÇE GİDERLERİ</u>		
İçsel Giderleri	336.976.100.000	556.000.000.000
• Cari Giderler	64.459.952.732	81.207.600.000
• Yatırımlar	270.688.800.000	354.175.000.000
• Transferler	341.782.622.204	436.324.400.000
	1.013.907.474.936	1.367.706.000.000
<u>NSMA BÜTÇE GİDERLERİ</u>	35.000.000.000	
Toplam:	1.048.907.474.936	1.367.706.000.000
<u>NSMAN</u>		
İçli Gelirler	579.227.837.966	
Yabancı Cumhuriyetli Yardımları	200.000.000.000	
İlanlar	68.769.242.016	
İkrazları	78.700.000.000	
Geçmiş Milletler ve diğer Ülkelerden Sağ- lanan İnsancıl Yardımlar	2.210.394.954	
Toplam	1.048.907.474.936	

ESİ PARÇELERİN İÇERİSİNDEKİ GİRİŞLERİN
MUKAFESELİ ÖZET TABLOSU

ek. 14

192	FARK
	+219.023.900.000
	+ 16.747.547.268
	+ 83.486.200.000
	+ 94.541.777.796
1.427.707.000.000	+ 413.799.525.064
75.000.000.000	+ 40.000.000.000
1.502.707.000.000	+ 453.799.525.064
700.000.000.000	+ 20.772.162.034
300.000.000.000	+ 100.000.000.000
412.707.000.000	+ 323.537.757.984
90.000.000.000	+ 11.300.000.000
-	- 2.210.394.954
1.502.707.000.000	+ 453.799.525.064

720/...

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISININ EKONOMİK AYIRIMI

	1991 (00.000 TL)	1992 (00.000 TL)	FARK (00.000 TL)	1991'e Nisbetle Artış %'si	1992 Bütçe Hacmine Oranı
Cari Giderler.....	401.436.1	637.207.6	+ 235.771.5	+ % 58.7	% 42.4
Yatırımlar.....	270.688.8	354.175.0	+ 83.486.2	+ % 30.8	% 23.6
Transferler.....	341.782.6	436.324.4	+ 94.541.8	+ % 27.7	% 29.0
Savunma.....	35.000.0	75.000.0	+ 40.000.0	+ % 114.3	% 5.0
TOPLAM:	1.048.907.5	1.502.707.0	+ 453.799.5	+ % 43.3	% 100.0

1992 BÜTÇE YASA TASARISININ 1991 BÜTÇESİYLE MUKAYESELİ DURUMUNU GÖSTERİR FONKSİYONEL AYIRIMI

	1991	1992	FARK
1- Savunma	86.901.491.000	159.985.791.000	+ 73.084.300.000
2- Mali, Yargı, Yasama ve Genel İdari Hizmetler	108.487.621.166	154.733.709.000	+ 46.246.087.834
3- Ekonomik Hizmetler	283.155.740.013	368.803.519.000	+ 85.647.778.987
4- Sosyal Hizmetler	570.362.622.757	819.183.981.000	+ 248.821.358.243
TOPLAM:	1.048.907.474.936	1.502.707.000.000	+ 453.799.525.064

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISINDA YER ALAN TRANSFERLERİN 1991 MALİ YILI BÜTÇESİ İLE MUKAYESELİ TABLOSU

	<u>1991</u>	<u>1992</u>	<u>FARK</u>
-Mali Transferler	38.783.817.000	47.537.460.000	+ 8.753.643.000
-Sosyal Transferler	223.819.898.803	319.903.090.000	+ 96.083.191.197
-İktisadi Transferler	2.722.000.000	3.010.000.000	+ 288.000.000
-Sermaye Teşkili ve Transferler	4.000.000.000	6.000.000.000	+ 2.000.000.000
-Borçlar	24.612.309.311	16.873.850.000	- 7.738.459.311
-İstimplâk Giderleri	9.000.000.000	5.000.000.000	- 4.000.000.000
-Yerel Kuruluşlara Yardımlar	36.634.202.136	38.000.000.000	+ 1.365.797.864
-Birleşmiş Milletlerden ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.210.394.954	-	- 2.210.394.954
TOPLAM:	341.782.522.204	436.324.400.000	+ 94.541.777.796

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI GELİRLERİNİN 1991 GELİRLERİYLE MUKAYESELİ ÖZET TABLOSU

GELİRİN NEVİ	1991 MALİ YILI TAHMİNLERİ	1992 MALİ YILI TAHMİNLERİ	ARTIŞ VEYA AZALIŞ
<u>DOLAYSIZ VERGİLER</u>	290.530.600.000	245.197.000.000	- 45.333.600.000
<u>DOLAYLI VERGİLER</u>	280.060.900.000	322.100.000.000	+ 42.039.100.000
<u>VERGİ DIŞI BÜTÇE GELİRLERİ</u>	85.943.368.351	109.063.000.000	+ 23.119.631.649
<u>CEZALAR VE MÜSADERELER</u>	2.370.000.000	3.400.000.000	+ 1.030.000.000
<u>KAMU KURULUŞLARI GELİRLERİ</u>	3.379.983.000	3.575.000.000	+ 195.017.000
<u>HAZİNE MALLARI KİRA GELİRLERİ</u>	4.800.000.000	5.000.000.000	+ 200.000.000
<u>MUHTELİF GELİRLER</u>	12.142.986.615	11.665.000.000	- 477.986.615
Mahalli Gelirler Toplamı	679.227.837.966	700.000.000.000	+ 20.772.162.034
T.C.Yardımları	200.000.000.000	300.000.000.000	+ 100.000.000.000
Borçlanmalar	88.769.242.016	412.707.000.000	+ 323.937.757.984
T.C.İkrazları	78.700.000.000	90.000.000.000	+ 11.300.000.000
Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.210.394.954	-	- 2.210.394.954
Toplam Gelirler	1.048.907.474.936	1.502.707.000.000	+ 453.799.525.064

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KADROLARININ MESLEK GRUPLARINA GÖRE TASNİFİ

	<u>1991</u>	<u>1992</u>
(i) Memur.....	8.352	8.340
(ii) 22/34 sayılı Geçici Personelin Kadrolanması (Özel Kurallar) Yasası ile İhdas Edilen Ek Kadro.....	1.311	1.243
(iii) Öğretmenler	2.553	2.553
(iv) Polis	2.000	2.000
(v) Sözleşmeli	106	112
	<u>14.322</u>	<u>14.256</u>
TOPLAM:	14.322	14.256
(vi) İşçi	2.359	2.359
	<u>16.681</u>	<u>16.615</u>

1991 BÜTÇESİ 10 AYLIK UYGULAMA SONUÇLARI

A-HARCAMALAR

-Cari Giderler Toplamı	557.306.375.075
-Savunma Giderleri.....	32.093.341.700
-Yatırım Giderleri.....	66.307.831.036
	<hr/>
Toplam Harcamalar:	657.707.547.813
	=====

B-FİNANSMAN

-Mahalli Gelir Tahsilatı.....	394.315.775.653
-T.C.Yardımları.....	81.754.729.806
-Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	2.599.436.240
	<hr/>
Toplam Tahsilat:	476.669.941.704
	=====

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri; şimdi de Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyenlere söz verilecektir. Sayın Kotak. Başka söz isteyen var mıdır arkadaşlar?

Buyurun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1992 Mali Yılıyla ilgili Bütçenin genelinde önce Komite Raporunu, şimdi de Sayın Bakanın konuşmasını dinledik. Bu konuda Hür Demokrat Partinin görüş ve eleştirilerini sunmak üzere söz aldım. Ancak Bütçeyle ilgili görüşlerimi ortaya koymadan, Salı günü yapılan gizli oturumda, benim de dahil olduğum Kıbrıs Komitesinde hazırlanan rapor görüşülmüştür. Rahatsızlığım nedeniyle katılamadım. Ancak, gerek Komitede hazırlanan rapora, gerekse Meclis safhasındaki sonuca aynen katıldığımı burada tutanaklara geçirmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1991 yılının olumsuzluklarının, 1992 yılına da sarkacağına gözlendiğini, Bütçenin çerçeve itibarıyla dar olduğunu, enflasyonun eriten tabiatına bakarak 1 trilyon 499 milyar 37 milyon Türk Liralık hedefi de kolay eriteceği ve 1991 Yılıının sıkıntılarının büyük bir bölümünün 1992'ye de sarkacağına inanmaktayız. Hedef alınan %5 kalkınma hızına ulaşılması ise Türkiye'de oluşan yeni Hükümetin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yatırımlar için yardım ve kredi olanağı yaratmasına bağlıdır. Üretime dönük yatırımlar dururken, alt yapı yatırımları ile yetinilmesi belki gerekli yapıyı getirir ama üretime doğrudan katkı olmayacağı için istenen ortaya konamaz.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde vergi zorlaması sınırsız yapılamaz. Yerel kaynaklardan sağlanacak gelirler 700 milyar lira olarak gösterilmiştir. Bunun bile bu yıl toplanma olasılığı bize göre zayıftır. İşsizlik bu denli artar, ticaret

kısıtlanır, yeni yatırım yapılmazken, artan ek iş istemine yanıt verilemeyeceği bir yana, daralan ekonomiden merdane geçirilse de vergi gelirleri toplamında büyük bir artış olmayacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kaynak yetersizliği vardır. Bunun vergi gelirlerinin köklü değişikliklerle artırılacağı ve yatırım için gereken kaynağın yaratılacağı yıllarca tartışma konusu yapılmıştır. 1990 ve 1991 bize, Devlet olmanın asgari harcama sınırını göstermiştir. Ne kadar sıkısanız, vazgeçilmeyecek bir sınırınız vardır. Devlet yapısı zaten kendilüktür. Zorunlu olan harcamalarını reddedemezsiniz. Bu kaynak yetersizliğini, Meclis ve Hükümet olarak ciddi bir değerlendirmeden geçirmek ve sonuç almak zorundayız. Bu topraklarda varolma ve halkını refaha kavuşturma iddiası bize bunu görev olarak yüklemektedir.

Bütçeler, ekonominin rengini ortaya koyarlar. Üretime gitmeyen para fazlası, her zaman enflasyon olarak kurşun gibi geri döner ve halkı perişan eder. Türk Lirası ve geniş ticari bağdan ötürü, enflasyonun önemli oranı Türkiye'deki enflasyonun hızını da aşmamız, burada eklediğimiz olumsuzluklardandır. Orada %60 denildiği anda, burada %70'lerle boğuşmaktayız. Şimdi %80'leri geride bıraktığımız iddiaları vardır. 100 binlik para, basımı, Türkiye'dekini söylüyorum, bunun aynasıdır. 10 lirayı teslim alan 1980'ler Türkiye'si ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, onun yerine halkın eline 100 binlik banknot tutuşturmak durumundadır.

Bu Bütçe bir onarım bütçesi değildir. Üretimi yukarı itici kabiliyeti de yoktur. Dolayısıyla enflasyonu gerileteceğine inanmak hayal olur. Olsa olsa bu Bütçe, sayı doğru kabul edilse, Yerel gelirlerden geleceği iddia edilen 700 milyar lira ile Cari giderleri bile zor karşılayacaktır. Hatta Hükümet bu geliri bile toplayamayacağına bakarak Maliye Bakanına %25'e kadar harcamalarda indirim yetkisi istemektedir.

Hedef alınan %5 kalkınma hızına bile ulaşılması bizce olanaksızdır. Tarımda %3.5, Sanayide %6.4, Ulaştırımda %4.7 olarak alınan büyümeyi bile gerçekleştirecek kaynak bu Bütçede gösterilemediği gibi, bu yılı kapsayan plân dönemi ile ilgili Yıllık Programda da sağlıklı yanıt bulmak olanaksızdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde tekrarlıyorum, kaynak yetersizliği vardır. Tarımcı, Sanayici, Turizmci, Ulaştırımcı 1992 yılında da kaynak bulup istenen üretimi gerçekleştiremeyeceklerdir.

Turizmde %7.2 olarak sunulan olası büyüme için başka alanlardan kaynak aktarmaya kalkılsa da, yeterli kaynak bulunamayacaktır. Olsa olsa turizmde önceki yıllarda yaratılan yatak ve öteki olanakları tam kapasiteye yakın olarak kullanmayı teşvik etmek kârlılığını getirir kabul edilmelidir. Bunun için dış bağlantıların Devlet desteğinde şimdiden tamamlanması gerekmektedir. Bizim görebildiğimiz kadarıyla Devlet, girişimciyi tek başına bırakmak durumundadır. Güneyin, desteklenen ve her sektöre katkı getiren sektörü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bir gariplik içindedir. Turizm açısından şunu ifade edelim ki Türkiye'nin 1992 yılındaki plân ve umutları bence iyi bir sonucu gösterir durumdadır. Dünyada anormal gelişmeler beklenmediği takdirde, Türkiye'de büyük bir hareketlenme olacaktır ve eğer Kıbrıs turizmi Bakanlıktan aşağıya kadar Türkiye ile bağlantıları sürdürme çabasını gösterir ve iyi bağlantı kurabilirse 1992 turizm mevsiminde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bir ferahlama umudu olacaktır. Özellikle Yahudilerin Türkiye'ye, İspanya'ya 500'üncü göç dolayısıyla yapmakta oldukları programlardan belirli dalgaların buraya da vurmasına bizim imkân tanımamız ve en azından bu sektörün hareketlenmesiyle geriye kalan sektörlerle de bazı katkılar getirmesi zorlanmalıdır.

Finansman sağlayıcı olan bankacılık kesimi olduğu halde, bu kesimin yeterli Devlet destek ve kolaylığında sahip olduğu söylenemez. Hatta bankalardan, sürekli kaynak çekebilmek için yeni yeni yasalarla üzerine gidilmektedir. Bu suretle kredi pahalılaşmakta, bankacılık masraflı bir iş halinde gelmekte; bankalar da mevduata daha fazla faiz verebilmekten kaçma yollarını tercih etmektedirler. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına ve onun üzerinden Devlet emrindeki bazı kurumlara para aktararak, verimsiz alanlara ve sahalara kredi sağlamak, ekonominin üzerine yeni yükler getirmek anlamındadır. Kredi üzerinden Devlet komisyonluğu, tahsil edilmeyen kredilerden de alınmaya başlandığı için, bankaların kaynakları, zayıflatılmaktadır. Geri dönmeyen kredilerde sorumluluk taşımayan kural, finansman mekanizmasını olumsuz etkilemektedir.

Dolayısıyla verilen ve henüz taksidi bile ödenmeyen krediden siz belirli oranda kesinti yaparsanız, o zaman peşin tahsilat yapmış olursunuz.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin toplam yatırım harcaması 350 milyar olarak işaret edilmiştir. Bunun içinde Turizmi teşvik için 6 milyar; sanayi yatırımları için 37 milyar vardır. Gerisi alt yapı yatırımdır. Yani enflasyonu geriletici üretici yatırım değildir. Devlet bu Bütçe ile üretime katkısını geri çekmek durumundadır. Bunun bir nedeni az önce söylediğim muhtemel kaynak yetersizliğidir. Ticarete ise 215 milyon dolar açık vardır. 268.5 milyon dolarlık dışalım karşılık sadece 53.5 milyon dolarlık dışsatım söz konusudur. Bu geçmiş yıl rakamlarıdır az önce diğer tablolarda bu açığın daha yüksek olduğu ve muhtemelen 316'ya ulaştığı söylenmektedir. Tablolarda da o görülüyor. Devlet olmanın verdiği zorunluluklara da bakarak, yerine getirilmesi gereken görevlerin bile bu Bütçe ile karşılanması olanağı bulunmayacaktır. Cari giderlere bakıldığında, şişkin bir Devlet kadrosunun her yıl şişirildiğine tanık olmaktadır. Üniversiteye gidemeyenlerin iş kapısı Devlet olmuştur. Bunun ana nedenini bulup çıkartmak ve geriletmek gerekmektedir. Gerekli servislere verilemeyen kadrolar, gereksiz bakanlıklara bol bol dağıtım yapılırsa işsizler ordusu dairelere toplanmaktadır. Üniversiteden mezun olup gelenler ise tek seçenek olarak göç hakkını kullanmaktadırlar.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yatırım Bütçesi toplamı 350 milyar 710 milyon lira olarak öngörülmektedir. Bunun 96 milyarı makine-techizat alımı; 80 milyarı alt yapı ulaşım ve haberleşme gideri; 44 milyarı göletlere; 35 milyarı orman ve tarım projelerine; 37 milyarı sosyal hizmetlere gidecektir. Ben sadece 37 milyar sanayi, 6 milyar turizm kalemine rastladım. Bunların da sanayiye ayrılan kalemin muhtemelen altyapı yatırımlarına gideceği sanılmaktadır. İhracatı teşvik ile turizm yatırımları faiz iadesi tek üretici yatırıma giden kalemler olarak görülmektedir.

Dolayısıyla, ek yatırım, ek iş alanı, ek üretim beklenemeyeceği apaçık ortadadır. Bu da 1992 yılına sıkıntı vermektedir. Çıkış yolu bunun için gereklidir.

Devlet Plânlama Örgütü, Ticaret ve Sanayi Odaları, Sendikalar ve diğer ekonomik kuruluşlarla, Turizm örgütleri, Esnaf ve zannatkârların kuruluşları ve Kooperatif kesimi ile geniş boyutlu tartışmadan sonra yatırım olayı ciddi şekilde hedeflenmelidir yeniden ellenmelidir. Meclis ve Hükümetin devreye girmesinden sonra sorunun çözümü için Ankara'ya başvurulmalıdır. Ankara ile yeni, yepyeni 5 yıllık bir geçiş programı hedeflenmeli ve üzerinde anlaşılmalıdır. Yatırım ve kredi garantisi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde verilecek ve Ankara Hükümeti tarafından kabullenilecek projeler için Türkiye ve Türkiye garantisi ile dıştan sağlanacak krediler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yatırıma akıtılmalıdır. Bu da sanayi, tarıma dönük sanayi, tarım, ulaşım ve turizm öncelikli olmalıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde üretimin öncelikle ihracata dönük olması zorunluğu artık vardır. Pazarı da birlikte yaratılmak durumundayız. Bu arada Türkiye ile ekonomik işbirliği anlaşması gümrük engellerinin kaldırılması temeline dayalı olmalıdır. Yıllardan beri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gümrük ve bürokrasi duvarı ile Türkiye'ye açıldığı halde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki üretimi Türkiye pazarlarına taşıma olanağı bulamadık. Bu duvarlar kalkmalı, isteyen, bir arkadaşımızın Bütçe Komitesinde tanımladığı gibi, malını kamyona, gemiye yükleyerek Türkiye'de satabilmelidir. Banka, döviz ithalat izni, girdi oranı gibi gereksiz ölçümler artık ortadan kaldırılmalıdır.

Bunlar bize Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde nüfus tutma, gelir düzeyini yükseltme olanağını verecektir. Bunun için zorunludur. Rum ambargosu ve Avrupanın politik ambargosu böyle kırılır; böyle mağlup edilir. Çünkü tabloları incelediğimizde göreceğiz ki, Türkiye ile Kıbrıs arasındaki ticaret açığı

bizim aleyhimize 146 milyon Dolara yükselmiştir. Biz bu açığı kapatmak ve bu açığı ters çevirmek zorundayız. Çünkü hedefimiz Türkiye'de değil, Kıbrıs'ta nüfus tutmak, Kıbrıs'ta yerleşip kökleşmektir.

Avrupa ekonomik entegrasyona gitti; bu da yetmedi siyasal entegrasyonu öne çıkardı. Şimdi askeri birlik gündemdedir. Dev boyutta gelişme olurken, bizim Türkiye-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki iddiamız ekonomik birliktir. Pazar birliği deyip konuyu daha dar çerçevede sunabiliriz. Sınırlı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisini, geniş pazara sahip Türkiye bünyesinde verimli duruma sokabilme başarı olacaktır. Bunun Türkiye'ye zararı olmaz; aksine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine dönük yardımların kısılması gündeme zaman içinde gelir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkının üretkenliği, bulunan pazarda değerlendirilmiş olur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şunu özenle vurgulamak istiyorum. Bir tutukluk, bir yerde bir çekingenlik dıştan gelen veya içte var olan bazı mihraklardan gelen eleştirilere dayalı olarak Türkiye ile olması gereken düzeydeki ilişki bugüne kadar yapılamamıştır. Bunun yalnız Kıbrıs'a yansıyan yönü değil, biz Türkiye'ye yansıyan yönünü de söyledik. 1982-1983'lere kadar sarkan ve birinci elden Türkiye hükümetleriyle de yapılan temaslarda bizzat tanık olduğumuz ve maalesef Türkiye'deki belli sanayici veya ticaret kesiminin perde gerisinde yaptıkları oyunlarla Kıbrıs'tan Türkiye'ye olması gereken ihracat engellenmektedir. Bunun ortadan kaldırılması gerekmektedir ve 780 bin kilometre karelik 65 milyonluk nüfusun içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin üretimini belirli bölgelerde yoğaltmak çocuk oyuncağından başka birşey değildir. Oysa bizde sanayiler kurulmakta, kapısını açmakta, ondan sonra da Kıbrıs gibi çok küçük bir pazarın içinde kalmak zorunda olunca da kapı kapamakta ve iflâs veya el değiştirmeler sürmektedir. Birçok fabrikanın kapanmasının veya pazardan çekilmesinin ana nedeni budur. Rekabetten bahsediliyorsa, serbest rekabetten bahsediliyorsa, Türkiye'den Kıbrıs'a dönük serbest rekabet vardır.

Ama Kıbrıs'ın Türkiye'ye adım atması sözkonusu olduğunda böyle bir rekabet yoktur. Engellerle karşılaşmaktadır. Bu engeller kaldırılmalıdır. Gerek Türkiye'de gerekse bizde bu uydurma fonlar da devreden çıkarılmalıdır. Kıbrıs'a herhangi bir yerden ithalat dahi yaptığınızda sıfır gümrükle ithal ettim dediğiniz anda %20 fon kesintisi vardır. %20'lere kadar çıkmıştır. Dolayısıyla maliyetleri artırmaktadır. Türkiye'ye karşı da aynı engeller vardır. İzin kotanın dışında dünya kadar ek fon, gümrük ve diğer belediye vesair gelirleriyle maalesef Türkiye pazarlarına girmek olanağımız ortadan kalkmaktadır. Verilen rakamlara baktığımızda Türkiye'ye ihracatımızın ne kadar düşük olduğu meydandadır. Ben tabloları gündeme getirmiyorum çünkü ilgili Bakanlıklar tek tek ele alındığında sanıyorum o konulara daha geniş girmek imkânımız doğacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1992'den başlayarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yatırım yapacak olanlara güven verilmeli; Devlet, öncelikle, işsizlik yörelerine doğrudan yatırım yolunu seçmeli, KİT'lerden zarar edenler, gelir getirici, istihdam yaratıcı hale gelebilmek için muhtemelen işletecek olanlara kiralanmalıdır. Ancak, kiralandıktan sonra, işletmesine zorunluluk getirilmeli, belirli süre sonunda işletmeyenden geri alınma ve ceza uygulaması getirilmelidir.

Biz tarım ve sanayiyle ilgili daha geniş görüşlerimizi ilgili bakanlıklar bünyesinde Meclise takdim edeceğiz. Sanayi tarıma dönük sanayi ve tarımda yenilik yapmak, klasik tutumu değiştirmek zorundayız. Tarımda bitki örtüsünü değiştirecek sulamada devrim yaratacak girişimler gündeme getirilmelidir.

Ulaşım, destek görmeli, Türkiye ile Kıbrıs arasında deniz yolu sonuna dek kullanılmalıdır. Bu yıl Türkiye'ye, turizm yönünden zengin görülmektedir. Bundan pay almak, onları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aktarmakla olasıdır. Hava yolu sürerken, destek verilirken, konforlu, süratli deniz araçlarına teşvik verilmelidir. Liman harçları aşağıya çekilmeli; Girne ile Türkiye'nin güneyi kesinlikle bağlanmalıdır. Liman, lüks bir yer değildir. Gerekirse, TIR'ların gümrükleme işlemleri, Lefkoşa'da, geniş bir alanda yapılabilir.

Kamuda istihdam kısıtlanmalıdır. Kamu Görevlileri Yasası değiştirilmeli, hizmet ve mevkiye bağlı barem ve ödüllendirme getirilmelidir. Geçen yıllara göre herkesin eşitliği tarihe karışmalıdır. Kıbrıs'ta 1974 öncesinde, mevki ile barem bağı vardı. Bu hizmete verilen önemi de gösteriyordu. Hatalı olarak getirilen Kamu Görevlileri Yasası, herkesi aynı kefeye koydu. Üçlü Kararname ile atananların, daha sonra görevlendirilmeden, üst üste yığılmaları da nihayet maliyeti artırmaktadır, bu konuya da bir çözüm getirilmelidir. Kamu da verimliliği esas olmasına özen gösterilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bütçe bir bütündür ve Hükümetin ana politikalarını yansıtır. Geriye kalan konular içerisinde biz üstelik Kıbrıs konusuna da değinmek arzusundayız. Çünkü bu bir Hükümetin önümüzdeki yıllık programını göstermektedir. Biz içerde ekonomik sıkıntılar yaşarken Kıbrıs konusunda hareketli bir döneme gireceğimiz anlaşılmaktadır. Bunun için Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Dışişleri ve Savunma Bakanlığı ile Meclis, bütçelerinde daha geniş olarak konuyu ele almakla birlikte, burada Kıbrıs ve dış politika konusuna değinmeği gerekli gördük.

Kıbrıs sorununun çözümünde hedef saptama zamanı geldi. Artık esen rüzgara göre politika üretmekten vazgeçmek, Kıbrıs Türk halkının ve Türk Ulusunun çıkarlarına bakarak hedefi yeniden saptamak gerekmektedir. Dünya, kendine göre plân yapacak diye, Kıbrıs Türk halkı 1960 deneyimini geçirmek zorunda bırakılamaz. Bunu kabul etmek zorunda değiliz.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, artık, kefeni yırtmalı, kendini kabul edecek Uluslarla direk ilişki kurmalıdır. Resmen tanıma isteminden uzak kalmamalı ama bunu da pek önemsememelidir. Ekonomik, sosyal, kültürel ve spor alanlarında ilişkiye girilmelidir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ekonomik potansiyeli, yeni kurulan Türk Cumhuriyetlerine doğru taşırılmalıdır. İslâm ülkelerinin kısır politikaları ile artık zaman harcanmamalıdır. Bilinmektedir ki İslâm ülkeleri, anlaşılmasız bir bağla Güney Kıbrıs'a bağlı olmayı yeğlemektedirler. İşlerine geldiğinde de Türkiye'nin desteğini istemektedirler. Bu istemin içinde, hiçbir zaman Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yer almamıştır. Kuveyt'in zor günlerinde en büyük desteği Türkiye'nin verdiğine aldırmayan Kuveyt yetkililerinin, Güney Kıbrıs'a nasıl teşekkür ettiklerini, mali kaynak verdiklerini unutmak olası değildir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Bütçenin geneli hakkında son sözleri şöyle sıralayabiliriz:

1. 1992 yılındaki ana sorunlar elektrik, su, ulaşım ve işsizliktir. Su için geçici, dar projeler Bütçede vardır. Dev boyutlu ve sorunu kökten çözecek projeye yer verilmemiştir. En azından izibilite çalışmaları için ödenek ayrılmalı idi. Elektrik olayına süratle devam edilmelidir. Yatırımlara ağırlık verilmedikçe, işsizlik 1992'de de artacaktır.

2. Para-kredi sorunu ortadadır. Kaynakların kullanımı, ek kaynak yaratımı sihirli bir eli beklemektedir. Türkiye, ilk olanak olarak algılanmalı, yardım yerine yatırım tercih edilmeli, yatırım garantilerinin Türkiye'de sağlanmasına Hükümet öncülük etmelidir.

3. Devlet dairelerine personel alımı artık durdurulmalıdır. Çıkanın yerine alınmamalı; aktarmalarla yetinilmelidir. Yeni iş alanları açarak soruna çözüm bulunmalıdır. Devlet, verimli yatırımları, halka açık şirketler halinde gerçekleştirebilmelidir.

4. Gümrüklerde indirim yapılmalı; fonlarla mal ithalatının pahalılaşmasına son verilmelidir. Türkiye'ye serbest ihracat yapılması zorlanmalı, bunun nedenleri Ankara'ya, yeni Hükümete anlatılabilmelidir.

5. Katma Değer Vergisi yürürlüğe konmamalı, bu uygulamanın, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki ticaret yapısının bu vergide haksız kazançta yol açacağı görülerek erteleme kabul edilmelidir. Değilse, hayat pahalılığı Katma Değer Vergisi oranında halkın sırtına binecektir.

6. Eğitim, gelecek için temel kabul edilmeli; yatırım zorlamasına gidilmelidir. Bu dar olanaklarla istenen düzeye ulaşamayacağı kabul edilmelidir.

7. Topraklara sahiplik bir an önce bitirilmelidir. Mal almayana öncelik verilmeli; aynı paralelde, birçok alandaki hak sahiplerine hizmet verebilmek için gerekirse başka Bakanlıklardan geçici personel aktarılmalıdır. Değilse ne eşdeğerciyi, ne Mücahit, ne Gaziyi, ne şehit çocuğu ve ailesini memnun etme olanağı uzun zaman daha bulunamayacaktır. Bu işlerin her ne pahasına olursa olsun 1992 Bütçe yılında tamamlanması kaçınılmazdır.

8. Gençlik olayı, birinci elden incelenmeli, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti nüfus tutma, gençliğe yön verme, belirli alanda hareketlilik tanıma olanağı verilmelidir. Yaratıcılıktan başka türlü yararlanılamaz. Bu da önce görüş ve düşüncesinin ürünü önerileri almakla olasıdır. Her bakanlık ve ilgili birimler ele alındığında söz ve önerilerimizi ileri süreceğiz. Ne var ki 1992 Bütçesinin etkinliği için varolan ve açık olan yolları zorlamak, halka daha iyi hizmet verebilmek için işbirliği teklif etmekteyiz. Bu da Ankara'ya olduğu gibi gerçekleri, çeşitli devlet kurumları olarak müşterek ağızdan bir ve bütün olarak, ciddi olarak aktarmayı getirmektedir.

Bu Bütçe son derece sınırlı bir Bütçedir. Bir yere varmak, yerine varolanı ayakta tutmak gibi bir fonksiyonu görmektedir. Oysa, hedef, yeni iş alanı, gelir düzeyi, nüfus tutturma ve yükselme olmalıdır.

Hür Demokrat Parti 1992 Bütçesine red oyu kullanacaktır. Saygılar sunarım.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Kotak. Sayın Ali Süha buyurun efendim.

ALİ SÜHA (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1970 yılında Meclise girdiğimiz zaman bütçe hükümet tarafından yapılıyordu. Bütçenin Meclise gelme ananesi henüz getirilmemişti. Bakanlar Kurulundan ayrıldıktan sonra 1973 yılında tekrar Meclise döndüğümüz zaman, bütçenin Meclise getirilmesi ve devlet yapısında Başbakanlık Müessesesinin kurulmasını bir mücadele konusu yaptık ve hakikaten bu iki noktada da başarılı olduk. Bütçe Meclise geldi ve devlet yapısında büyük bir değişiklikle Başkanlık Sisteminden, Başbakanlık Sistemine geçilmiştir. Başka türlü de düşünülemezdi çünkü meclislerin varoluş nedeni hiç şüphe yok ki devletin mali denetimidir. Esas espirisi budur ve eğer Meclis bütçesini yapmaz ve bütçesini de kontrol etmezse, bu Meclis bir Köy İdare Heyeti, İhtiyar Heyetinden daha ileri bir fonksiyona kavuşturulamaz. Bu bakımdan hakikaten bugünkü nesil çok daha mutludur. Çünkü kendi bütçesi üzerinde söz sahibidir ve kendi geleceğini bu bütçeler kanalı ile inşa etmek ve tespit etmek mecburiyetindedir.

Şimdi bütçelerin çeşitli tarifleri vardır. Denk bütçe, açık bütçe, enflasyonist bütçe, fazlalık gösteren bütçeler bazı mutlu devletlerde bunlar mevcut ama asıl önemli olan bütçenin hükümetlerin bir nevi tezgâhı olmasıdır. Bu tezgâhta toplumun ekonomisi şekillenir. Nasıl tezgâha çeşitli rente iplikler koymak suretiyle dokuyorsunuz bezi, bütçeler de her yıl bir gelecek yılın ekonomisini şekillendiren, inşa eden bir yapı taşıdır. Eğer bütçeler böyle bir devamlılık arz etmezse, o ülkenin ekonomisi hastadır demektir. Bu bakımdan bütçeleri çok dikkatli yapmak gerekir, çok titizlikle yapmak gerekir.

Bugün bizim toplumumuzun üç ana sorunu vardır. Çok sorunlar var ama, en önemli üç ana sorunu vardır. Birisi ekonomidir, diğeri işsizlik hiç şüphe yok ona bağlı olarak olmakla beraber ayrı mütelâa edilebilir, üçüncüsü emniyettir. Bu kadar önemli olan ekonominin hükümet yapısında gerekli önemin verilmediği, yapı olarak verilmediği kanaatindeyim. Ekonominin mutlaka ayrı bir bakanlık haline

getirilmesi ve hatta ayrı bir bakanlık değil, adeta bakanlar üzerinde bir devlet bakanlığının sorumluluğuna verilmesi gerekir. Bütün bakanlıklar ekonomiyi inşa edecek birer faaliyet alanıdır ve ülkemizin bir numaralı sorunu olduğuna göre ekonomiden sorumlu ve çeşitli alternatifleri toplumuza takdim edecek bir kuruluşa sahip olmamak büyük eksikliklerdir ve yine ekonomiye paralel olarak acil diğer bir sorun da toplum, Anayasa ve yasalardır. Mutlaka Anayasayı yeni baştan gözden geçirmek lazım. İnanın yeri geldiğinde burada daha detaylı duracağız. Türkçe bakımından da çok düşüklükler var ve yapı itibarı ile de anormal detaylar var. Ve Anayasanın daha sadeleştirilmesi gerekir. Bu bakımdan kanaatimce adalet bakanlığını kurmak mecburiyetindeyiz. Bu belki biraz münakaşa konusu olabilir. Ama bunun üzerinde de yeri geldiğinde daha detaylı söyleyeceğiz. Dolayısıyla hükümetin yeni baştan bir kabine değişikliği yapması gerekir. Kabineler o ülkenin çok önem atfettiği hususlara göre şekillenen bir gruptur. Yoksa değişmeyen Kuran-ı Kerimin ve lafı gibi sadece şu bakanlıklar vardır diye bir yapıyı düşünmek hatadır. Ülkenin sorunlarına göre hükümet şekillenmesi gerekir. Bu bakımdan Ulusal Birlik Partisinin bu büyük ekseriyeti, toplumumuzun büyük sorunları, yasaların ıslah edilmesi, düzelmesi, ekonomiye azami önem verilmesi sanayinin başlı başına ayrı bir bakanlık haline getirilmesi gerekir. Buna ilaveten yine ekonomide bir ekonomik konseyin kurulması sureti ile çeşitli kuruluşlara hatta vatandaşlara görüşlerini belirtme hükümetle beraber tespit etme fırsatı verilmelidir. Yoksa bir tek bakanlığın, hele Maliye Bakanlığı gibi çok ağır olan bir bakanlığın, yani günlük hayatımızın her seviyesinde, her kadmesinde nefesini hissettiğimiz Maliyenin zaman bulup ekonomiyi şekillendirme projelerini geliştirmesi veya öyle politikaları üretmesi mümkün değildir. Bu bakımdan

tekrar ediyorum. Ulusal Birlik Partisinin bugünkü 45 kişilik, 45 üyelik büyük ekseriyeti ülkemiz ıslahında büyük bir imkandır ve bu imkanın bir daha bu Meclise geleceği şüphelidir. Ve gelecek seçimde nasıl bir meclis yapısı ortaya çıkar belli değildir. Bu bakımdan bu avantajını Ulusal Birlik Partisinin iyice kullanması gerekir. Ekonomiye hiç şüphe yok ki birkaç olaya bağlıyoruz. Bu olayların başında Körfez Krizi, Asil Nadir olayı ve Merkez Bankası paralarının dondurulması konusudur. Doğrudur. Bu olayların memleket ekonomisini etkilememesine imkan yoktur, mutlaka etkilemiştir. Ama bu daha ne kadar sürecek, ne kadar devam edecek? Bunun çalışmaları iyice yapılması gerekir. Bizim kanaatimiz ekonominin sıkıntısını tam teşhis etmediğimiz kanaatindeyiz. Bu olaylar etkileyebilir. Ama acaba ekonomideki bu rahatsızlık sadece bu olaylara verilebilir mi? Kanaatimizce bunun çok daha köklü, esaslı nedenleri vardır. Bunun mutlaka teşhis edilmesi ve gereken tedbirlerin alınması gerekir. Mesela örneğin; Kıbrıs bir zamanlar ucuz bir ülke olarak görünürdü ve bu ucuzluğundan dolayı yalnız

normala tatillerini burada geçirmek üzere gelen turistlerin alış-verişi değil, bizzat bu ucuzluktan dolayı buraya gelip alış-veriş yapan büyük kitleler vardı. Şimdi Kıbrıs bu özelliğini kaybetmiştir. Meselâ bayram süresince Dome Hotel tamamen dolu olduğu halde, dükkânlar bundan fazla etkilenmedi. Dükkânlarda turist çok azdı. Bu da birşeyi gösteriyor. Kıbrıs eski ucuzluk cazibesini kaybetmiştir. Biz bunun adına serbest piyasa ekonomisi dedik. Şimdi bunun acaba serbest piyasa ekonomisi ile ilgisi var mıdır, yoksa serbest piyasa ekonomisini bir paravan olarak görmek ve bir nevi ticari vurgun hesapları içinde olmak mıdır? Geçen gün İstanbul'dan bir ampül aldım buzluğa takmak için. İstanbul'da ve Bağdat Caddesinde yani İstanbul'un en pahalı semtinde 3500 Lira. Burada aynı ampül 7000 Lira. Veya pirinç bir ara 7000 Liraya çıkması, ondan sonra 4000 Liraya düşmesi. Diyeceksiniz ki bu nasıl kontrol edilir? Vergi Daireleri görünmez en etkin kontrol mekanizmalarıdır. Bu farkdan dolayı yani 3500 Liralık bir emtianın, 7000 Liraya satılmasının arasındaki farktan devlet vergisi ile gerekli istifadeyi yapabiliyor mu, yoksa alanın yanında mı kalır? İşte hiç narha gerek duymadan bu kadar ölçsüz kârlarla memleketimizi pahalıya çıkaran, adını pahalıya çıkaran bir mentalite ile mücadele etmek milli bir görevdir. Vatandaşların büyük beklentisidir. Biz bunları behe-mehal halletmek mecburiyetindeyiz. Hiç serbest piyasa ile hiçbir alâkası yoktur. Efendim rakabete dayanan serbest piyasa. Hangi rekabete? Eğer adam tek ithalâtçısı ise bunu hangi rekabete çarpacak bunlar? Hiçbir. Dolayısıyla rekabeti beklemek, rekabetten dolayı fiyat düşüşlerini beklemek hayal olur. Bu ancak devletin vergi mekanizması ile bu yüksek kârdan devlete ne pay taşıyor? Devlet bu payı... O şekilde hareket edilir ki inanın dışarda bazen niye fazla satayım, zaten bunun ne kadar ilâve etsem, ilâve devlete gider, onun için müşterimi kaybetmeyeyim ben daha ucuza veririm mentalitesi hakimdir işadamlarında. Bizde böyle değildir ve dolayısıyla rekabete dayalı serbest piyasa ekonomisi zannedildiği kadar basıbos bir ekonomi

Turizm Sayın Maliye Bakanımızın ifadelerinde de mevcuttur. Toplumun ekonomik ümidiydi. Bu ümidin boşa çıktığını görüyoruz.

Arkadaşlar; az gelişmiş ülkelerde bir hayal ümidi olarak daima vatandaşın önüne turizm konusu atılır. İşte turizme yatırım yapılacak, turizmden para kazanılacak ve memleket kalkınacak. Bu doğru bir politika değildir. Turizm dışa çok bağımlı bir endüstridir. Turizm gayet ürkektir. Dışarıya bir teneke atarsanız ve adına bomba atıldı dersiniz turizm etkilenir. Bir fiyat oynaması olsa turizm etkilenir. Dışta yapılan çeşitli menfi propagandalar turizmi etkiler ve bizim gibi ada ekonomisinde ulaşım da turizmin can damarıdır. Bütün bunlar göz önünde bulundurarak söylüyorum ki turizmi bir normal ümit olarak ilan etmek büyük bir hatadır. Ama diyeceksiniz ki turizme önem vermiyelim mi? Turizm yatırımı yapmalı mı? Yapalım. Ama böyle büyük bir telaş içinde sanki gelenleri barındıramıyoruz gibi bir bangalov politikası ile bütün kıyıları sanki gelen turistleri sığdıramıyormuşuz gibi efendim oraya kapital aktarmak sureti ile memleketin asıl üzerine eğilmesi gereken endüstriyi, aynı şekile geri itmiş oluyoruz. Halbuki bizim için turizm endüstriden çok daha önemliydi. En azından ufak çapta diğer endüstri dalları. Mesela yine Sayın Maliye Bakanlığının içinde görüyoruz. Bankalara yatan mevduatların en az %10'unu turizme, %10'unu da diğer endüstriye kredi olarak verilmesini öngördüler. Bu hala şunu göstermektedir.

Turizmle endüstriyi aynı kefeye koyup eşit muamele ediyoruz. Halbuki turizmden çok daha önemlidir. En azından küçük işletmeler, daha büyük varsa daha büyük işletmeler orta ağırlıkdaki, ağır endüstri yerine orta ağırlıkdaki endüstri dallarını önemsemek gerekirdi. Bunlar yapılamamış ve dolayısıyla endüstriye gereken önemin verilmemesinin bir neticesi olarak, bugün bir işsizlikle karşı karşıyayız. Ve mevcut olan endüstri yani ona da endüstri demeye insanın dili varmaz. Bir zamanlar İngiltere'ye her giden geldiği zaman ne iş yapıyorsunuz, işte faktörüsü var, faktörüsü var. Fabrikası var dediği gibi, biz de aynı faktörüsünü yani küçük dikim atölyelerini endüstri haline getirdik ve bundan Allah razı olsun birkaç da ihracat yapıyor. Ve bu ihracatı da endüstri mamüllerinin ihracattaki diliminin çok yükseldiğine de iftihar ediyoruz. Bence Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin satabileceği hiçbir şeyi yoktur. Ve bu küçük atölyelerde vatandaşlarımızın çalıştırma şartları da parmak ısırtacak kadar üzücüdür. 100,000TL haftada, günde 10 saat çalışma koşulu ile haftada 100,000TL. Düşünebilir misiniz? Ve bu endüstrinin vatandaşımıza hayır ve uğur getireceği kanaati bizde hakim. Bütün bu verdiğim küçük misaller bir kere daha şu sorunu ortaya çıkarır.

Hükümet bu ekonomiyi bir numaralı sorun olarak görüyor mu ve Hükümet bu ekonomiyi bir numaralı sorun halinde görüyorsa, kendini ona göre yapılandırabiliyor mu? İşte asıl üzerinde önemle durmamız gereken konu budur. Diğer taraftan tasavvur edebilir misiniz? Meselâ nereden kaynaklandığını bilmiyorum, kimin bu politikayı vaz ettiğini de bilmiyorum. Evkaf'a din adamlarının maaşlarını ödemek külfetinin yükletilmesi.

Sayın arkadaşlar; sizi temin ederim ki bu yapıldığı takdirde Evkaf artık silinir, Evkaf'ın bütün mali gücü 6 milyarlı gayrimenkulden topladığı paralar ve bizim ona yüklediğimiz mükellefiyet 5,5 milyardır. Bunun manası şudur: Sen bütün bu mülkünden bu parayı topla ve din adamlarına maaş olarak ver demektir. Dolayısıyla Evkaf'ın bir güzel gelişmesi vardır ve bugün Anavatan Evkaf'ı dahi bizden örnekler almaktaydı. Neydi bu örnek? Evkaf işletmeciliğe geçmişti. Evkaf daha modern bir işletmeye gitmek suretiyle mal varlığını ve kârını artırmak istiyordu. Şimdi Sayın Bakanın ifadelerinde Evkaf'ın topladığı paraların maaş olarak verildiği, yani bir nevi israf olduğu söylenmektedir. Halbuki yaptığımız etütte Evkaf memurlarının da normal devlet memurları gibi aynı bareme oturtulduğu ve de bu arada %15 bir fazlalık. Kapalı bir daire olduğu için, uzun zaman bir vatandaşın, bir memurun aynı mevkide uzun yıllar geçirmesine karşılık ona da bir %15 tazminat. Bu bir gerekçe olamaz. Çok dikkat etmek mecburiyetindeyiz. Ya Evkaf bugünkü hüviyetini muhafaza eder, gerekli yatırımlarını yapar ve varsa kârı, kurulacak bir din fonuna aktarabilir, bu Hükümetin yetkisi içindedir. Ama bu böyle olmuyor. Evkaf'a bütün bu yükü yüklemek suretiyle ister kaldır, ister kaldırma ne yapacaksan yap, ne halin varsa gör demek büyük bir insafsızlıktır ve Evkaf'ı çökertmektedir. Nitekim Evkaf'ın acilen yapmak mecburiyetinde kaldığı bazı projeler vardır. Saray Otelin yeni baştan devreye girmesi, Dome

Oteli bizim yakıştırmamız olan beş yıldızlı otel, ki aslında üç yıldızlı bile değil, beş yıldızlı otel haline getirmek için oraya yatırım yapmak lâzım ve daha da önemlisi Lefkoşa'nın göbeğinde Sefilleri oynayan bir grup vatandaşımız var. Bu sadece Evkaf'a ait olan Samanbahçe konusu var. Memleketin göbeğinde bu kadar güzel bir mülkün, bu kadar ihmal edilmesi ve orada yaşayan vatandaşlarımızın bu kadar süründürülmesi hiçbir sosyal devlet anlayışı ile izahı mümkün değildir. Evkaf'ın buraya da proje yapmak suretiyle inanın devlet fonlarından, bu Sayın Başbakana da şikâyetimdir, devlet fonlarından bankalara verilen mevduatlar nerelerde kullanılır, onun kısaca bir izahını yapmak isterim. Sayın Cumhurbaşkanımız Turgut Özal buraya Devlet Bakanı olarak bir ziyarette bulunmuştur, ilk ziyaretiydi.

O zaman güncel konu yüksek faiz konusu. Bu Meclis kafeteryasında, aşağıda verilen bir kokteyilde bu konu açıldı. Aynı şeyi o zaman da arzetmiştim kendilerine. Dedim ki efendim bilinmeyen birşey değildir. Yüksek faiz parayı pahalı yapar. Pahalı para elbette ki talebi azaltır, dolayısıyla azalan bu talep karşısında biriken mevduatlar ki endüstriye sevk edilir başka yatırımlara sevk edilir Ama bizde bu birikecek. Yani biriktiğini ümit ettiğimiz mevduatları hiçbir abzorbe edebilecek bir endüstri dalı gelmiş değildir. Dolayısıyla beni mazur görün. Bu birikecek kapital arabalara akacak. Araba saltanatı yaratılacak gereksiz yere lüzumsuz yere. Arabanın gereksiz olduğunu söylemiyorum. Ama şunu söyleyim; Vehbi Koç Türkiye'de Mazda'yı imal etmek istedi. Fiat Fabrikalarının sahibi Anjeli buna şiddetle karşı çıktı. Dedi ki kesinlikle bizim ortağımız Japon arabaları Türkiye'ye getiremez. Ve yalnız Türkiye'ye getiremiyor değil İtalya'da ve "Comon-Market"deki satışını bile tahdit etmek sureti ile Japon arabalarının mesela İtalya'daki satışı 20,000 tanedir. Daha fazlasını hükümet vermez. Orda da serbest piyasa ekonomisi hakim. Bizde de hakim. Ama bir yerde devletin menfaati mevzu bahis

olduğu zaman tahdit getirebiliyor. Peki biz serbest piyasa ekonomisi diye alabildiğine arabaları serbest mi bırakacağız? Yani şu küçük Kıbrıs'ta bir karışık yerde şu veya bu 26,000, 30,000, 40,000, 50,000 Sterlinlik araba mı gerekir bize? Yoksa ekonomiyi tamir edinceye kadar veya endüstrimizi kuruncaya kadar bunun bir tahdidi ve hatta yasaklanması olamaz mı? Her ne ise bu yapılmamaktadır. Bunun adına serbest piyasa diyoruz.

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden)- Sayın Özal ne cevap verdi?

ALİ SÜHA (Devamla) - Sayın Özal'a gelelim. Dedi ki tabii o bankalarda sermaye birikimi olacağını söyledi ve hatta bizim Devlet Başkanımız da Kıbrıs Türkü'nün %99'u borçlu olduğuna göre o halde halimiz dumandır diye bir de espri yapmıştır. Aynı kanaati şahsen muhafaza ediyorum. Ama diyeceksiniz ki yüksek faiz bu memlekette parayı kaçırmaz mı? Kaçırır. Ama bu yüksek faizin de bir kontrolü nasıl şikayet babına geleceğim Şimdi biz devlet fonlarını kalkıyoruz bankalara veriyoruz yatırım olarak. Bankalar kurdukları kredi şirketleri ile bunu araba alımlarına yöneltiyorlar ve nasıl bir alım bu ülkede toplu taşımacılık olmadığına göre, mütevazî bir araba bu Kıbrıs Türkü'nün hakkıdır. Buna kimse birşey söyleyemez. Başka türlü şehir hayatını bile idame ettirmemize imkan ve ihtimal yoktur. Ancak vatandaşın maliyeti ne oluyor? Taksitli araba almaya giden vatandaş, bu aldığı arabanın maliyetini %70'lerde, 80'lerde 90larda nasıl tutuyorlarsa, kontrolsüz bir faiz. İki yıllık faizini tespit ediyor ve iki yıllık faizini arabanın maliyetine ilave ediyor. Dolayısıyla 50 milyonluk araba 100 milyondur. Ve ne oluyor Sayın Başbakanım bu vatandaş 24 taksitli bağlanır. Eğer 3 ayda bu taksidi vatandaş veremezse hemen mahkemeye verilir ve 24 aylık yani iki yıllık faizi, de ödeme mahkumiyetine uğruyor vatandaş.

Yani daha ben arabayı alalı iki ay, iki aylık bir faiz zararı olan müessese yirmi dört aylık faizi tahsil ediyor. Bu korkunç bir insafsızlıktır ve vatandaşa iki misli maliyetine ve korkunç bir tehditle bir taksiti kaçırdığınız zaman çarpılacağınız ceza daha tahakkuk etmemiş faizleri de biriktirmek suretiyle vatandaş mahkum olmaktadır. İşte memleketin tasarrufu böyle çarçur edilmektedir. E, peki, eğer devletin elinde para varsa, daha güzel ve faydalı işletmelere, nitekim sigorta, mevcut sigortalarla bir ortaklık kurmak suretiyle öncülük yapmak suretiyle memlekette bizim, kendimin bir nevi ekonomik baraj olarak kurduğumuz bu sigortalara vesaire endüstri dallarına akmak mecburiyetindeyiz. Yoksa kapital serbest piyasa ekonomisi içerisinde de faizlerin bu kadar başıboş alıp gitmesi, hiç de ülke açısından hayırlı değildir. Bunlara da bir çeki düzen verilmesi gerekir.

Turizm demin de izah ettiğim gibi, dışa bağımlı olan ve çok tehlikeli olan bu sektöre şimdiye kadar yapılanlar yapılmıştır, verilmiştir. En az bir kaç yıl bu kredileri dondurmak, mevcut işletmeleri işler hale getirmek veya işletebilecek imkanları onlara vermek ve sağlamak gerekir. Artık bu turizm yatırımları en az iki-üç yıl dondurulması gerekir ve şarttır kanaatindeyim.

Ulaşım gelince; tabii ki bizim endüstri diye bahsettiğimiz konfeksiyon bugün daha önemli bir darboğaza girmiştir. Uçakları Airbuss'tan Boing'e inmesi dolayısıyla kapasite bakımından kargo kapasitesi düşmüştür. Bu düşen kargo kapasitesi yüzünden nakliyat yapılamamaktadır. Bunu Sayın Ulaştırma Bakanına da söyledik. Rantabil, Airbus'ın çalıştırılmasını rantabil olmadığı kanaatindeyiz kendileri.

Ama buna Airbus'ın dışında bir çare bulmak, bir kargo servisi kurmak gerektiği kanaatindeyim. Yoksa o kendi haline dürümüş olan bu sade, basit konfeksiyon endütrisi de elden gider kanaatindeyim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kooperatif konusuna da gelmek istiyorum. Hiç şüphe yok ki kooperatifler bir halk kuruluşu idi ve böyle kalmasında da büyük fayda vardır. Yine Kıbrıs'ta fevkalade bir görüşle Kooperatif Merkez Bankası kurulmuştur. Bugün hâlâ Anavatan bunun sıkıntısı içindedir ve böyle bir kuruluşa da sahip değildir. Bu güzel kuruluşumuz kooperatifler halk kuruluşudur, bir devre şu veya bu nedenle sarsıntı geçirmiş olabilir veya değişik bir anlayışla bir ıslahı gerekirdi. Ancak artık bunun da halka devredilme zamanının geldiği kanaatindeyim. Devredilirken, iki taraflı formül bulunabilir. Hem devleti temsil edenler ve hem de vatandaşı temsil edecek olan bir kuruluşa devredilebilir. Her ikisi de orada bulunsun, her ikisi de birbirini bilinçlendirsın, hatalarını söylesin ve halkın olan bu kuruluşlar, halktan kopmaması gerekir. Bunun da düzeltilmesi gerektiği kanaatindeyim ve özellikle denetimle icranın birbirinden ayrılması şarttır. Yani öyle bir formül bulunması gerekir ve denetim tamamen müstakil, icraat tamamen farklı ellerde bulundurulması gerekir.

Görüşlerimizi, ayrı ayrı bakanlıklarda da bu görüşlerimizi daha detaylı bir şekilde ele alacağız. Bizim temennimiz bugünkü bütçenin hakikaten çok dar imkanlarla hazırlanmış bir bütçe olduğu. Bu bakımdan kesinlikle iç açıcı olmadığı, bırakın yeni inkişafı, mevcutları dahi idameden adeta yetersiz kaldığımız bir bütçedir. Rakamlar, üç aşağı, beş yukarı nedir, ne değildir onları zaten komitelerde gerektiği kadar üzerinde durduk. Ama bunun dışında, bütçe büyük açık vermektedir. Gelirler kısmında öngördüğünüz KDV'nin iyice tahsil edilip edilemeyeceği üzerinde hassasiyetle durulması

gerekir ve bazı teknokratların eğer biz gerektiği gibi vatandaş uymazsa, biz de ithal malları üzerine topyekün KDV'yi koyar, peşin alır, öyle piyasaya süreriz mentalitesi doğru değildir. Kesinlikle ithalata yüklenen haksız bir ağırlıktır. Bu ağırlığı ithalat çekemeyecek, çekemeyeceğine göre de birçok gelirler, nitekim gelirler kısmında eksi eksi azalmalar da ekonominin ne kadar zayıfladığı anlamı çıkmaktadır.

Tarım konusuna gelince; kuraklık büyük bir şanssızlıktır. Ancak, tarımda Mesarya'nın şimdi değil, taa geçmişten başlayarak tarihin her devrinde bir sorun olduğu, çok ciddi sorun olduğu ancak bu sorunun Trodos dağlarındaki sulara Rumların barajlar kurmak suretiyle sahip çıkmaları neticesinde, çok daha ağırlaştığı ve bu bölgeye artık bir tarım ambarı şeklinde bakmanın büyük hata olduğunu, burada ifade etmek istiyorum. Bu bölgeyi ekonomistler iyice tekrar etüd etmeli ve sadece Tarım Bakanlığının omuzlarına yükletilecek bir sorun olmaktan çıkarılmalı, bir devlet politikası, bir hükümet politikası olduğu bilincine ulaşmak mecburiyetindeyiz. Aksi halde bu göreceksiniz 7 yıllık kuraklıklar, 31 yıllık kuraklıklar, 50 yıllık kuraklıklar böyle gelip geçecek ve her defasında o mevkiyi işgal eden arkadaşımıza yüklenilecektir. O olduydu, bu olduydu, o gidecek başkası gelecek, ama aynı sorunlar ortadan kalkmayacaktır. Rum zamanında gerek tarımın makineleşmesi, gerek ulaşımın rahatlaması yüzünden Mesarya halkı üç şehre kaderini bağlamıştır. Lefkoşa, Larnaka, Mağusa. Bütün bu bölge halkı mesela 50 bin dolayında olduğu zaman 1960'lı yıllarda Lefkoşa nüfusu gündüzün 100 bine çıktı. Bu, işte bu bölgelerden gelen vatandaştı. Rumu ile Türkü ile. Şehrin çeşitli iş sektörlerine kaymak suretiyle hayatlarını idame ettirirlerdi.

Aynı alternatifler bu sefer sadece şehirlere değil, icap ederse şehirlerdeki imkânları ve pilot bölgelere kaydırmak sureti ile gelişmesi imkân olan köylerimiz veya kasabalarımıza kaydırmak sureti ile Mesarya'nın kaderini değiştirmek mecburiyetindeyiz. Yoksa Mesarya dediğim zaman, her zaman gelen misafirlere oradan geçerken bir sağa bakarlar, bir sola bakarlar ve derler ki, Kıbrıs'da çok tembelmiş, şu Mesarya yemyeşil olması gerekir diye bir hükme varırlar. Onlara elimizden geldiğince izah ederiz. Mesarya'nın kaderi ancak ve ancak muazzam bir su kaynağı ile o da şimdi elimizde olmadığına göre oradaki vatandaşı artık tarıma bağlı olmaktan kurtarmak mecburiyetindeyiz. Küçük işletmeler şeklinde Mesarya'nın çeşitli yerlerine nüfusu çekmek ve ekonomiye katkı olacak bir bölge haline getirmek mecburiyetindeyiz. Bu bakımdan Bütçenin bu kadar dar, işsizine ümit vermeyen, sosyal yaşantıyı düşüren, esasen mutlu hayat nedir? Mutlu hayat yaşama standardının gelişmesidir mutlu hayat. Eğer standardı yükseltmiyorsa, o toplumun mutlu olmasına imkân yoktur. Devletin sıkıntılarını elbette vatandaşla paylaşacak ama Hükümetten beklediğimiz, ekonomiye hakikatten önem veriyor mu, vermiyor mu? Ekonomiye sıradan bir bakanlık halinde mi görüyor yoksa fevkalade yetkilerle Başbakanlığa bağlı ve bütün bakanlıklar üzerinde söz sahibi olabilecek ve Başbakanı yardımcı olabilecek bir kuruluş haline mi getireceğiz? Sorun bu kadar basittir. Eğer Hükümet bu gayret içine girer, ekonomik konseyi kurar ve halkın ve işadamlarının ve iş erbabının, esnafının ne düşündüğünü de hesaba katarak ve onları dinlersek, ekonomik konsey kanalı ile bu ülke en büyük hizmeti verir. Bizim beklentimiz hükümetin ve devletin ekonomiye azami derecede önem vermesi ve ona paralel olarak organize etmesidir.

Sayın arkadaşlar; en son şey söylemek istiyorum. Batının bizden zekâ bakımından hiçbir üstünlüğü yoktur. Doktorlar daha iyi bilir, piskoloklar da, pedagoglar da . Zencilerin beyazlardan bir farkı yok zekâ bakımından. Zekâ fevkalâde zeki olanlardan az bir miktarda, baklava gibidir. orta zekâ en fazla, geri zekâ en altında, en büyük zekâ en üstünde bir baklava yapın. İşte bütün toplumlara uygulayın onu. Dolayısıyla neden o bizden üstün? Çünkü organize edebilme kabiliyeti fevkalâdedir, sınırsızdır ve alttan gelecek önerilere fevkalâde önem verir ve eğer arada bir dert varsa bu derdi ben nasıl çözerim diye, nasıl çözülür, hangi organizasyondan çözülür hesap içinde bulunduğu zaman memleketin sorunlarının çok daha rahat çözülebileceği, kanaatindeyiz. Bu bakımdan bağlantılarımıza cevap alamadığımız için bu Bütçeye ret oyu kullanacağız. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ali Süha. Sayın milletvekilleri; oturuma kaldığımız yerden devam etmek üzere 14.30'a kadar ara veriyorum. Teşekkür ederim.

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - 14.00 yapın efendim.

SESLER - 14.00

BAŞKAN - 14.00 efendim? 14.30 dedim, 14.30'a kadar ara veriyorum.

KATİP - 14.00'te açın efendim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yapmayın 14.30 da bize. Siyasi görüşmelerimiz var bizim.

- 751 -

BAŞKAN - öyledir, kararımız öyledir. 14.00 mü efendim kararımız ? 14.00'de bağlayalım efendim. Bir dakika arkadaşlar. Eğer itirazınız yoksa 14.00'te başlayalım. Var mı itirazınız?

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI
(Yerinden) - Bu günlük 14.00 yapalım.

BAŞKAN - Tamam. Peki efendim saat 14.00'te açacağız oturumu. Teçekkür ederim.

Kapanış Saati: 13.00

İKİNCİ OTURUM

Açılış Saati: 15.15

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin, 2' nci Dönem, 2'nci Yasama Yılı'nın, 10'uncu Birleşiminin ikinci Oturumunu açıyorum. Ad okunmak sureti ile yoklama yapılacaktır. Lütfen okuyun.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır, kaldığımız yerden devam ediyoruz. Üçüncü konuşmacı Sayın Ergün Vehbi' idi, şu anda içerde yoktur. Sayın Hacıahmetoğlu'na söz veriyorum. Eğer gelirse ona da söz vereceğim bilahare. Buyurun Sayın Hacıahmetoğlu.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTOĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - Sayın Ergün Vehbi artık alışsın konuşacaksa gelmeye.

752/...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Toplantıyı 14.30 da biliyor.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Bütçesini görüşürken nerden nereye geldiğimizi, nerden başladığımızı ve hangi basamağa geldiğimizi bizler için büyük bir kıvanç meselesidir. 1960'tan sonra ortağı olduğumuz Rum Hükümetinden bizleri zorla attıktan sonra o zaman çok iyi hatırlarım Cemaat Meclisinin ikram-izaz fonundan mücahitlerimize bayramlık vererek bütçe yapımı bir lira, geçmiş gün hatırımda kaldı ise. Bir liradan başlayan ve bugün birbuçuk trilyon bir aşamaya geldi. Bu Cumhuriyet içte ve dışta yıkmak isteyenler, içte Cumhuriyetin ilânına serhan oy verenler bilsinler ki....

SESLER - Kerhen.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Kerhen oy verenler bilsinler ki Cumhuriyeti yaşatacak, oyları ile yaşatacak ve yüceltecek Ulusal Birlik Partisi ayaktadır ve ayakta olacaktır.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yaşa Hacı.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Şimdi nerden, nereye geldiğimizi dedim. Bütçe nerden başladı, nereye geldi. Kuzey Kıbrıs'ın artan imkânları içerisinde bir devlet oldu. Bir defa toplum olarak gıpta ettiğim bir yöntem vardı, Rumların yöntemi. Hükümet, benim hükümetim diye sarıldı. Rumlar bizim hükümetimiz diye, o zaman bizi attıktan sonra hükümete sarıldılar. Biz hala daha Hükümeti, yabancı bir hükümet gibi görmekteyiz. Bu çok yanlıştır. Hükümet iptida demokratik yollarla seçilen ve görev başına gelen bir partinin kurmuş olduğu hükümettir. Bu Hükümet, kendi hükümetimizdir. Gelirleri hala vergisini verirken, gelirlerini artırırken bunu şu kalple,

bu benim hükümetimdir yaşatacak bir hükümet olarak sarılmadık ve bundan üzüntü duymaktayım. Halâ daha bu Hükümeti veya Cumhuriyet Hükümetlerini, geçmiş hükümetleri biz böyle havada gibi kabul ederek varsayımaya devam ederiz. Bugün bitecek, bir de diğer tarafta Cumhuriyetin kökleşmesini isteriz. İşte esas nedeni cumhuriyetin köklenmemesinin nedeni burdan. Hükümet, Hükümetin bir yıllık yapacaklarının ve gelirlerinin dökümüdür bütçe. Her siyasal parti gibi Hükümet de gittiği yerde ister şeyler, efendim gittiği yerde efendim güllük güllüstanlık olsun hiç sorun çıkmasın. Her politikacı bunu böyle ister. Ama imkân meselesidir. İmkân meselesidir. İmkânları halâ daha köklü yaratamadık. Orneğin bir sigorta, bir sigorta meselesini bir ay, o üç aydan beri geçen seneden söylerim Hükümetin en birinci gelir kaynağı üzerinde maalesef durulmadı. Sigortalar bugün devletin kamu görevlilerinden, tarımdan, hazine mallarından aldığı gelirlerin yekünü 680 milyar lira olduğunu keşfederler bütçede. Halbuki yalnız sigortalardan Hükümetin elde edeceği gelir 300 milyar. Bunun 300 milyarın 30 milyarını verecek. Şimdi bunun üzerine eklediğinde şeyi de, bir de kaza sigortasını büyük bir miktar. 200 milyar olsun Taşkent kardeşim. Ben bunu sorduğuma göre bana hesaplı söylediler. 200 milyar olsa bu para nereye gidecek? Bize her bakımdan, bizlerin minnetle ve şükranla andığımız Anavatan milletine gidecek değil, birkaç sigortacıya gidecek. Biz, bu Sigortayı devletimizin büyük bir gelir kaynağı ve mevzuat açısından mutlaka kurmamız lâzımdır. Şimdi devlet denince her işin ...

HÜSEYİN CURCIOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Televizyon geldi.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Biz televizyon istemeyiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Meraklısı değiliz.

BAŞKAN - Evet arkadaşlar.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Biz 30 yıldır boy gösteririz. Yeni boy gösterecek olanlar baksın.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Yaşa dayı.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Şimdi her ne kadar turizmi itici sektör kabul ettikse de eğer sen böyle bir turizm düşünürsen bunun girdilerini hep italatla getirecen, bu memlekette turizmle bu toplumun bir yere varacağını kimse düşünmesin. Tarım, tarım iki senedir Allahın o zaman karalama politikası yapan CTP vardı UBP'yi. Karalama politikası yapan CTP, onlara laf olsun diye havadan afettendir lafını ben attım bu Mecliste. Doğadandır dedik. Doğadandır bu meslekte azalma oldu. Doğrudur. İki senenin değil, bir bakın 76'dan buraya kaç sene kurak gelmiştir. Bir sene olgun iki sene kurak, iki sene olgun iki sene üç sene kurak. Daimi böyle bastırıyor kuraklık bu memleketi. Doğrudur, tarımda bir gerileme olmuştur. Nerden olmuştur? Artık vatandaş ne arar? Kendisine başka bir geçim kapısı arar.

Artan imkânlar içerisinde, efendim devlet kapısını arar, başka sahalardan geçim arar, ama bu tarafta da tarıma baktığımızda tamamıyla bir gerileme vardır. Hayvancılık 300 bin ton 83'ten hemen hemen %50 düşmüştür küçükbaş hayvancılık. Büyükbaş hayvan %50 düşmüştür. 120 ton 8 sene evvel süt üretilirdi, bugün süt sıkıntısı var. Bunun nedenlerini sorduk mu? İşte benim anlayamadığım nokta budur. Bir doktora gider insan sana bütün hapları üzerinde denerse seni öldürür. Uğraşır ama ölün. Bütün haplarınan ilaçlarının seni iyi etmeye çalışırsa, teşhis koymazsa hastalığa, hastalığın nedeni nedir diye teşhis koymazsa bütün hapları içirse o doktor sana, bütün ilaçlarını içirecek kadar fedakârlık da etse hastayı yine kurtaramaz. Şimdi Hükümetimiz de bütün sübvansiyeleri öder. Büyük bir efendim yardım düşünür ama nedenini sormadık. Nedenini sormadık. Bir defa üreticinin bilhassa küçükbaş hayvanın değeri sıfır oldu. Geçen sene 450 lira arpanın okkası alırdık, Hükümetimizin sübvansiyesiyle, eti satardık 12'ye, kasap satardı 24'e. Düştü 10'a almaya başladı, sattı yine 24'e. 9'a aldı yine 24'e. 8'e aldı yine 24'e, 7'ye aldı, yine 24'e. Şimdi arpanın okkası üreticiye Hükümet arpa fiyatlarını artırdığı için ve her ne kadar da en büyük Hükümetin sübvansiyeye etmesine rağmen 700 liraya mal oluyor. Baktık şimdi bu seneki kuzu da aynı paraya alınıyor. Et Kombinasını başta Sayın Cumhurbaşkanım 1985'te gezdi ve üreticilere köylerde dedi ki efendim işte sizin ürünlerinizi değerlendirmek için Et Kombinası yaptık bunu denge sağlayacağız, üreticinin malı artık değer bulacak, tüketici de efendim dengeli fiyatta gidecek ve iki tarafın

da arasında bir denge oluşturacak bu Et Kombinasyonu. Maalesef onun da hiçbir tıktırısını duymadım, kasaplara teslim ettik üreticiyi. Hükümet istediği kadar yardım etse bana, para dolduramaz cebimi Hükümet benim. Bana Hükümet benim Sayın Başbakanım bütün bütçesini bana verse, ben malımı değerlendiremedikten sonra o işi yapmam. İşte Hükümetimizin, ben Hükümete yük de getirmiyorum. Ben Hükümetten efendim bütçesinin imkânlarını da bilirim. O imkânlar içerisinde efendim, daha büyük imkânlar getirip de zora sokmak niyetinde de değilim. Aha Et Kombinasyonu, madem o zaman, o zaman bu Et Kombinasyonu bir yere yaramayacaktı, bize hiç faydası olmayacaktı, ne diye milyarlarla yatırım yapıldı ve başta Sayın Cumhurbaşkanım benim dahi gezdiğim köylerde dedi ki aha Et Kombinasyonu size, köylüler şikâyet etti, Et Kombinasyonu yaptırıyoruz ve sizin ürünleriniz orda, etleriniz değerlendirilecek, dolayısıyla kasaplar sizden vurgun yapamayacak. Bugün baktığımızda nedir, en düşük sermayesi olan kasabın dahi milyarları var. Çünkü Hacıahmetoğlu 20 tane kuzu beslerse 10 tanesi kasabındır. Bitti. İki tane tosun beslersem girdiler bu kadar arttı, bir tanesi kasabındır. Bundan üreticiler zarar görüyor, tüketiciler zarar görüyor, 100 tane, 200 tane kasap bunlardan öyle acımasız soyuyor üreticiyi ki, ve şimdi kazanacağım diyor kasap. Şimdi kazanma devremdir diyor ve basıyor satırı, ya beleş alıyor.

Tabii bir de şeyin etkisi. Körfez Krizinin etkisi. Arap Ülkelerine gidemeyiş şeyin, kuzuların gitmemesi. O da etkin oldu.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Arap ülkeleri ne kadar alır ya Hacı?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Dolayısıyla halâ öyle üreticiler bilmekteyim. Elinde bir kısım kuzuları koç oldu, duruyor satamaz, kuyruk da büyüdü ve 7,000 lira okkası. 7,000 lira okkası saygıdeğer milletvekilleri. Yürekler acısındır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Uç sene önceki fiyattır.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Onun için Hükümetin yapacağı iş Et Kombinasyonu devreye koyup dengeli satışı sağlama - dıktan sonra. Sayın Başbakanım saygı duyduğum ve daima kendini takdir ettiğim bir kişi olarak bunu devreye koymadıktan sonra üreticinin alın teri değerlendirmez ve kasap orta yerde, orta yerde parayı kazanacak, tüketiciler ağlayacak, üreticiler ağlayacak ve belirli bir kesim de bizi soyacak. İşte esas neden nedir bunun üzerinde hepimizin durması lazımdır.

Limon, limon Girne'nin, bugün limon denince hatıra Girne Kazası gelir. Senelerdir bu limonlar, ilk Cypfruvex tarafından satılırdı. Tamam. Efendim beş okka limon bir kahve. Beş okka limon, yüzde bir fiyat gösterilir, %60'ı iskarta çıkarılır Cypfruvex. Sayın Başbakanım ekşi ticareti yapan insan demek değildir orda. Ya Bakan demek değildir orda. Sistemin karşısındayım ben. Efendim Türkiye'ye, Sayın Mehmet Yazar'ın yanında oturdum.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Yani aklayamayacan kendini Başbakanı suçlamakla..

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Ben aklama için diye beklemem birini. Ben, birine, Başbakana karşı değilim, ne de öbürüne. Bu olayı anlatırım Sayın Adaoğlu..

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Suçlu narenciyeci midir?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Halâ Adaoğlu, Sayın Adaoğlu Sayın Mehmet Yazar Beyin Anavatanın her ferdine saygı duyduğum gibi o zaman bizim Kıbrıs İşleri İle Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Mehmet Yazar'ın yanına oturdum. Saçından bir tel söktüm. Ne yapacan Hacıahmetoğlu dedi? Nedir yaptığın? Dedim ağbi siz de sandıktan çıkarsınız. Efendim biz 2,000 ton limonumuz var ne olacak? Sizin başınızdan bir tel sökmekle kel mi oldunuz? Siz istediniz mi de vermedik dedi. O zaman Sayın Başbakanıma Laptalıları getirdim ve açtı ve ne oldu sattılar. Bugün Ankara'nın Halin de bir limonun tanesi 1,000 lira, 2,000 lira. Aha bütün limonlar üzerinde doludan şey yaptı. Başbakanla Maliye Bakanı sıkıntıya girsin şimdi para bulsun ve bunlara tazminat ödesin. Ve ödemek mecburiyetindedirler. Çünkü sigortalıdır. Biz bunu diyoruz ki açalım, ve diyorlar ilgililer? Avrupa pazarlarını tutalım, Avrupa. 2,000 ton limon 60,000,000'un içerisinde ne olacak? 60,000,000'un içerisinde 2,000 ton limon belli bile olmaz muhterem arkadaşlar. Bir saçın teli bile değildir sık saçlı kişinin. Hiç iki... Anavatanın edindiğim, televizyondan edindiğim bilgilere göre limon, bütün limongil şeyi üretimi 480-500,000 ton. Bizim 2,000 ton limonumuz ne olacak? Dolayısıyla orda da kapıları açmak mecburiyetindeyiz.

İSKAN BAKANI HASAN YUMUK (Yerinden) - Dövizini nerde bulacan?

MUSTAFA HACIAHMETOGLU (Devamla) - Onu mutlaka Türkiye'ye satmamız lâzım. Döviz, efendim döviz 2,000 tona karşı portokal, portokali sat. Limon, limon çek değerli. 1,000 lira, 2,000 tanesi aldığımda ben 5 okka üreticiden aldığımda nerden ve bunu dövize çevirdiğimde nerden muhterem arkadaşlar ve döviz nerden alacağını söylüyor bazı milletvekili arkadaşlarım. 1,500 lira, 2,000 lira tanesidir bunun. Bizzat oraya gidip görün, ziyaret eden arkadaşlardan öğrendim. Döviz çevirdiğimizde kaç mal olur? Biz böyle fiyata satmamıza olanak mı vardı şeyleri, limonları?

MUSTAFA ADAOGLU (Yerinden) (Devamla) - Doları satın alır zaten.

MUSTARA HACIAHMETOGLU (Devamla) - Onun için esas nedenlerin üzerinde durmamız lâzımdır. Esası bir limon bir de Et Kombinasi.

Liberal ekonomi dedik biz de bu liberalleşmenin içerisinde kendimiz de liberal olduk. Bitti efendim herkes getirsin herkes satsın. Herkes satsın. Ne günahı var bu efendim partinin yahut milletvekillerinin?

Ne kurdular bu ETİ'yi vaktinde veya Kooperatifi. Vaktinde bu ETİ kurulurken neydi, bir denge unsuru olsun diye. Pirinç sorunu oldu memlekette, falan şirket getirdi, falan şirket getirdi 7,000 lira okkası sattı, ondan sonra baktık başkası getirdi 3500 liraya sattı. Şimdi üç fiyata satılan pirinç vardır. Halâ daha Sayın Bakan ~~gider~~ çarşıda sebzeleri kontrol eder narh koyar, esas ana gıda maddelerine koymaz. Bu yediğimiz ekmek bunu hepinize söylerim.

(Ekmeği gösterir)

Bu yediğimiz ekmek, Anavatana hepiniz de gidersiniz. Bu yediğimiz ekmek.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Kurabiye gibi.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla)- Türkiye'ye gideriz kurabiye gibi. Meclis bir araştırma komisyonu oluştursun. Ekmek yapılan unların yüzdelik oranında simidi eğer içerisinde varsa, bütün milletvekilleri yüzüme tükürsün. Bu on tane en az fırıncıya sordum. İçinde mayası konunca yirmi katı fazladır, balona üfler gibi bir saatte kendini açar maya, ertesi gün bu ekmek başlar ekşimeye, ofalanmaya ve bu değer, toplumun bu ekmeği hep çöplüklere atılmaya başlar, yiyenlerin de midesi ekşimeye başlar. Hiçbirisi var mı sayın milletvekillerinde bunun iddiasını yapacak, bu ekmeği ertesi gün dahi yiyebilen milletvekili. Söylesin bana. Bu ekmeği niye Anavatana gittiği- mizde sağolsunlar bizi en iyi yerlerde misafir ederler ve biz tekrar o kurabiye gibi ekmeğin üzerine hücum eder ve ekmeği yemeye başlarız, çünkü bu ekmek nimettir, yenmez demek de hata olur ama bunun içerisinde simit oranı diye birşey yoktur muhterem arkadaşlar. Bunu yapabildik mi? Bunu yapabildik mi? Bu ekmeğin...

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Önce ekmekleri düzeltelim.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla)- Bu ekmeğin gittiğimiz yerde her köyde şimdi bakın evlerin önünde çöplüklerde kaç tane ekme vardır saygıdeğer milletvekilleri. Kaç tane ekme heba olmaktadır. İşte daha bu yapılamadı. Bir deterjan olayı çıktı, birine verildi birine verilmedi, gene toplum içinde günlerce yazışmalar devam etti gitti. İşte bundan dolayı bazı hataları bu toplum bilhassa Ulusal Birlik Partisi bu memleketin tarihine mal olmuş partidir. Bazı hataları bize yükleyemezler.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Kimdir sorumlu be sevgili abi? İktidarda olandır sorumlu. Kim yapacak bunları, memurcuklar?...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla)- Beni bırak beni. Ben size... Ben size konuşurken hiçbirinize müdahale etmem Sayın Adaoğlu. Eder miyim kardeşim?

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Sevgili abi yani mühimsin...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla)- Onun için...

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden)- Diğerlerini de Bakanlıklar bütçesine bırak.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla)- Ha belki. Şimdi ben bu bütçenin içerisinde...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Oy vermeycen değil mi Hacı bey? Oy yok...

MUSTAFA HACIAHAMETOĞLU (Devamla)- Oyu hulusu kalple vereceğim, çünkü kendi kurduğum partidir. Vereceğim oyu. Biz geçmişte de oy verdik. Biz Ulusal Birlik Partisi içerisinde demokrasinin en çok şekilde olduğuna inananlardanız. İşte Ulusal Birlik Partisini kuranlardan tek bir kişi Sayın Mehmet

Bayram, bir de burda garip Hacıahmetoğlu var ikimiziz burda kuran Ulusal Birlik Partisini kuranlardan iki kişiyiz. Efendim şimdi bir hatayı söylemek o partiyi... Artık görüyoruz, her işte Anavatan Türkiye'yi örnek almaktayız. Her yerde Anavatan Türkiye'yi kendimize örnek göstermekteyiz. Gördük Sayın Başbakan Demirel'i bu diyor artık şeffaflık ister diyor. Şeffaflık ister diyor artık. Bundan sonra eskiden Sayın Başbakanım birçok kişilerin yükünü sırtlardı, efendim araştırma olmasın. Araştırma da olacak. Herkes gözlerinin içine bakarak kimin için araştırma verilirse oy vereceğim araştırmaya. Niye çekineceğiz? O sistem başlı başına yanlış bir sistemdir muhterem milletvekilleri. Hacıahmetoğlu bir görevde eğer niye benim partim benim önümde paravan olsun bunu korusun? Hacıahmetoğlu orda bir suçu varsa, Meclis beni aklasın, ya temizim, ya kirliyim, gideyim.

AYHAN HALİT ACARKAN (Girne) (Yerinden) - Kooperatif ne olacak?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Kooperatifte senelerce senelerce kanunsuz olarak başa gelindi.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden) (Devamla)-Basiretsiz olarak.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Şimdi geçen dönem söyledim şimdi de söyleyim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Anlamadım Hacı Dayı. Bir daha söyle.

MUSTAFA HACIAHMETOGLU (Devamla) - Kanunsuz olarak oradakiler başa geldi. Çaldıklarından dolayı görevden alındım. Evet. Başka ne istersiniz söyleyim?

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Düzelt de zabıtlara geçecek.

MUSTAFA HACIAHMETOGLU (Devamla) - Düzeltmem. Toplum biliyor ne olduğumu?

MUSTAFA ADAOGLU (Devamla) - En büyük hakem.

MUSTAFA HACIAHMETOGLU (Devamla) - Toplum biliyor ne olduğumu. Anladınız mı? Çaldıklarından dolayı atıldım. Yazılsın zabıtlara... Bu memlekette o kadar araştırmalar vardı ki hiçbirisi görevden alınmadı ve Kıbrıs Türk siyasal hayatında ilelebet karar alacak bir olay olarak tek Hacıahmetoğlu kendim hakkında araştırma yapılsın ey verdim ve kendi kendimi araştırdım. Ondan sonra size gelir Sayın Adaoğlu araştırma yapacağız. Aman Adaoğlu. Ha ne ya bana geldiğinde araştırma yapacağız da size geldiğinde. Bunu bak bizim söylediklerimiz nasıl Anavatanda başladı. Anavatanda başladı. Burda da başlayacak. Sayın Başbakanın üzerine öbürünün kararı, öbürünün başarısızlığını yüklenemez ve müsaade etmeyeceğiz.

MUSTAFA ADAOGLU (Yerinden) (Devamla) - O kadar.

MUSTAFA HACIAHMETOGLU (Devamla) - Müsaade etmeyeceğiz. Öbürünün yaptığı hatayı Başbakan sırtına kalmasına. Ha. Benim Maliye Bakanım şimdi burda seçilmiş bir arkadaşımızdır. Başbakana sorumludur, Meclise sorumludur, en büyük halka sorumludur. Halka sorumludur. Halk hesap sorar. Beş sene sonra Sayın Borman birşey yapmadın der, bunların üzerinde de Meclis sorumludur, muhalefette olan arkadaşlar hesap sorar. Bir bakarsınız orda sistem o şekilde ki Teftiş Kurulu Başkanı hem de icranın başı. Kim kimi teftiş edecek? Ya icranın başı sen, ya...

MUSTAFA ADAOGLU (Yerinden) (Devamla) - Denetlemenin.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Denetlemenin başı sen. Sistem çok yanlış. Benim milletvekilim, benim arkadaşlarım, efendim bu kadar haksız olay mı yaparlar? Hepsi üzerinde. Partiye hesap verecek, milletvekillerine hesap verecek, muhafefete hesap verecek, Meclise verecek ve bir de kılıncı Nail Atalay'ın durur üzerinde. Sayın Nail Atalay'ın durur derhal der ki Sayın Borman, Sayın Mehmet Bayram sen yasalara uygun hareket etmedin der. Bu sistem yanlış. Bu kooperatifçilik en demokratik bir kuruluştur. O zaman olaylar öyle geldi, tabii Sayın Cumhurbaşkanımın bir daha seçilmesi seçilmemesi olayı vardı. Sayın Nejat Konuk da eniştesi bankadaydı. Hellimler Ankara'ya gider 400 teneke Mustafa Konuk Beye, paket gördüğünde bacanağa. Bir gider hellimler, nasıl gider birinci hellimler? Efendim hellimler 400 teneke gittiğinde rapor bozuk. Hemen 50 teneke, parası gelir. Bir daha gelir, bakarız bu ödenir. 300 teneke gider ellimler bozuk. Kime imalat sorumlusu alacağım görevden. Ya bu hellimler buraya gelecek, ya Sayın Mustafa Konuk'a hellim yok dedik. O zaman Sayın Başbakan üzerimize yürüdü. O zaman Sayın Başbakandı Sayın Konuk. Ne yaptı? Eşref Beyi görevden alma, seni alacağım. E görevden alma, seni alacağım. Kıbrıs'ın siyasal hayatında o zaman Sayın Kotak'a ve Ahmet Yusuf'a karşı memleket çapında seçime gireceğim ve ekibimle de şeyi kazanacağım, bankayı kazanacağım ve akabinde de bizi hem bizi alacaklılar yargılayacak, sözde alacaklılar. Hukuk devleti olduğumuzu iddia edenler yargılayacak, hem yargıç hem alacaklı. Kime anlatacağız halimizi dedim? Ama ne oldu? Basiretsiz dediler ve görevden alındı. Bizden sonra çok basiretsizler çıktı ve onlara hiçbir şey olmadı. İşte olay budur. Olay budur. Şimdi, ben, bir daha söylerim, bu toplumun nerden nereye geldiğini, neler yaptığını, bütün yolların asfaltlanması imkânı yoktur.

Bütün sorunların çözülmesi imkânı yoktur. Ama bu Cumhuriyete inanmayanlar ve inanmayarak derken oy verenler de bilsinler ki bu bütçesiyle ve Hükümetiyle, Meclisiyle, Cumhuriyetin ilanına oy veren Ulusal Birlik Partisi dimdik ayakta ve demokrasinin de en güzel örneğini vermektedir. İşte kurucularından olan bir arkadaş da burda yanlış tarafları değil, eksik olanlarını, hiçbir politikacı yanlış yapmak istemez. Eksik olanlarını dile getiririz ve düzeltilmesini bekleriz. Saygılar sunarım.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Hacıahmetoğlu.

Efendim konuşma sırası Sayın Ergün Vehbi'dedir. Buyurun efendim.

(Mustafa Erbilin Genel Kurul salonuna girer.)

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)- Madem ki Sayın Erbilin de geldi, herhalde rahat rahat zamanımızı alabiliriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekmeği 15 yılda bu memlekette doğru dürüst ekmek yapmayı bile becerememiş bir iktidara, bütçe eleştireceğiz de ne olacak? 15 yılda en azından 10 defa Sayın Hacıahmetoğlu, 15 kez de biz bu konuyu gündeme getirdik. Ekmek daha doğrusu çalınmaktadır. Olması lâzım gelen maddeler içinden alınmaktadır. Doğru dürüst ekmek yapılmamakta ve Ulusal Birlik Partisi Hükümeti şimdi işte çarşı denetleyecekmiş falan da ekonomimiz düzelecektir. Doğrudur, aslında çarşığı da denetlemek lâzım ama denetlenecek o kadar çok şey var ki artık o sorunlar maalesef küçük detaylar haline geldi. Ana temel sorunlara yönelip köklü, radikal, etkin önlemler almak kaçınılmaz oldu memleket açısından. Şunu anlatmaya çalışıyorum; bugün Sayın Bakanlar, Sayın Hacıahmetoğlu'nun ekmek sorununu burda numunesiyle kürsüye getirmesinden gocunabilir. Birkaç gün fırınlara

denetim gelebilir, birkaç ay da lezzetli yenebilir, ekme  de çıkabilir. Ama bu memleketin sorunları  oz lenmez. Çünkü sorunu artık çarşıda denetlenen domatesin fiyatı veya ekmeğın kalitesi belirlememektedir. Temel ana sorunlarımız vardır ve onlara yönelmek mecburiyetindeyiz. Yine Meclis'te muhalefetin zaafiyeti nedeniyle Ulusal Birlik Partisi kendi kendisine muhalefet yapar hale geldi. Bu koşullarda da benden önce söz alan sayın konuşmacı da ciddi eleştiriler getirdi. Araştırma önergelerine diyor Ulusal Birlik Partisi oy vermeli. İnşallah temenni ediyoruz.

Efendim?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Bu tarafını iyi anlat da yarın televizyon da gösterecek.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- E söyledim Doktor. Yani televizyon değıl de galiba sen anlayamadın. Ben Ulusal Birlik Partisinin yarattığı koşulların sonucu bir zayıflık var. Yani insan nasıl ki ciğerinden veya midesinden zaafiyet geçirir, yani zayıflık, Mecliste de muhalefette, denetimde bir zaafiyet var. Doğıldır, ben bugün geldim genel çerçevede görüşlerimi koyacağım.

Niye? Açıkladığım ilkelere ters düşmüyor. Çünkü Ulusal Birlik Partisinin detayda bize getirdiği, bizi kandırmak için önümüze sürdüğü bütçe rakamlarını konuşacak değilim. O tuzağa girmeyeceğim. Hükümetin genel politikalarını konuşacağım ve o çerçevede en önemli sorunumuz olan genel politikalar neticesi darbe yemiş olan ve tüm platformlarda bizi işte doktorun o anlayamadığı kelimeyle zaafiyete sürükleyen Kıbrıs sorununa değineceğim. Yani en önemli konumuzdur. Bütün politikalar onu bir cüzü çünkü birinci sorunumuz maalesef bugüne kadar çözemedik. Ta ki kalıcı, adil bir barışa ulaşınca kadar da bu memleketin en büyük sorunu Kıbrıs sorunudur. Ama maalesef Hükümetin bütün uygulamaları içinde ekmek sorunu, sebze sorunu, bozuk gıdalar sorunu tümüyle ve teferruat birleştiği zaman Kıbrıs Sorununu da sergilemektedir ve zarar vermektedir. Bu nedenle genel politikalar çerçevesinde daha önce Meclise gelip tartışmalara girmeyeceğim, sadece Kıbrıs sorunuyla ilişkili konuşacağım dediğim görüşlere de halâ uymaktayım. Eğer Sayın Hacıahmetoğlu'nun çünkü benim gerekçem birlikte ve TBK'lılara veya mücahitlere puanlarının karşılığı verilmediği, hakları verilmediği için Meclise gelmiyorum diye bir demeç vermedim. Benim gerekçem öyle değildi. O da bir sorundur, doğrudur. Yani TBK'lılar kadar gaziler sorunu kadar mücahitlerin sorunu da vardır. Tabii ki onlardan öteye evini barkını bırakmış çağrılara uyup da gelmiş olan göçmenlerin de sorunu vardır ve halen çözümlenememiştir. O olay bir bütündür ama ben ne koydum? Ben dedim ki eier artık bu Mecliste muhalefet olarak sayısal olarak azalmamız önemli değildir ama denetim görevimizi yapamayacak bir konuma getirilmişsek o Mecliste yerimiz nedir? Önemli olan denetimdir. Muhalefetin birinci görevi denetimdir. On olmuş, yirmibeş olmuş veya iki olmuş önemli değil. Önemli olan denetim görevini hakkıyla muhalefet yerine getirebilecek bir konumda mıdır? İşte bizim elimizden alınmış olan sayısal çoğunluğumuz, rakamımız, sayımız değil, esas denetim görevimizdir. Yapamıyoruz. Kaç araştırma önergesi istedik. Kaç genel görüşme önergesi istedik. Kaç kez bu kürsüden sorular verdik. Kaç kez yazılı soru önergeleriyle Hükümetten bilgi istedik. Ortaya çıkan

Niye? Açıkladığım ilkelere ters düşmüyor. Çünkü Ulusal Birlik Partisinin detayda bize getirdiği, bizi kandırmak için önümüze sürdüğü bütçe rakamlarını konuşacak değilim. O tuzağa girmeyeceğim. Hükümetin genel politikalarını konuşacağım ve o çerçevede en önemli sorunumuz olan genel politikalar neticesi darbe yemiş olan ve tüm platformlarda bizi işte doktorun o anlayamadığı kelimeyle zaafiyete sürükleyen Kıbrıs sorununa değineceğim. Yani en önemli konumuzdur. Bütün politikalar onu bir cüzü çünkü birinci sorunumuz maalesef bugüne kadar çözemedik. Ta ki kalıcı, adil bir barışa ulaşıncaya kadar da bu memleketin en büyük sorunu Kıbrıs sorunudur. Ama maalesef Hükümetin bütün uygulamaları içinde ekmek sorunu, sebze sorunu, bozuk gıdalar sorunu tümüyle ve teferruat birleştiği zaman Kıbrıs Sorununu da sergilemektedir ve zarar vermektedir. Bu nedenle genel politikalar çerçevesinde daha önce Meclise gelip tartışmalara girmeyeceğim, sadece Kıbrıs sorunuyla ilişkili konuşacağım dediğim görüşlere de halâ uymaktayım. Eğer Sayın Hacıahmetoğlu'nun çünkü benim gerekçem birlikte ve TBK'lılara veya mücahitlere puanlarının karşılığı verilmediği, hakları verilmediği için Meclise gelmiyorum diye bir demeç vermedim. Benim gerekçem öyle değildi. O da bir sorundur, doğrudur. Yani TBK'lılar kadar gaziler sorunu kadar mücahitlerin sorunu da vardır. Tabii ki onlardan öteye evini barkını bırakmış çağrılara uyup da gelmiş olan göçmenlerin de sorunu vardır ve halen çözümlenememiştir. O olay bir bütündür ama ben ne koydum? Ben dedim ki eier artık bu Mecliste muhalefet olarak sayısal olarak azalmamız önemli değildir ama denetim görevimizi yapamayacak bir konuma getirilmişsek o Mecliste yerimiz nedir? Önemli olan denetimdir. Muhalefetin birinci görevi denetimdir. On olmuş, yirmibeş olmuş veya iki olmuş önemli değil. Önemli olan denetim görevini hakkıyla muhalefet yerine getirebilecek bir konumda mıdır? İşte bizim elimizden alınmış olan sayısal çoğunluğumuz, rakamımız, sayımız değil, esas denetim görevimizdir. Yapamıyoruz. Kaç araştırma önergesi istedik. Kaç genel görüşme önergesi istedik. Kaç kez bu kürsüden sorular verdik. Kaç kez yazılı soru önergeleriyle Hükümetten bilgi istedik. Ortaya çıkan

konularda etkin bir biçimde Hükümetin diğer devleti oluşturan bütün organlarla devreye girip de yolsuzlukların üzerine gittiği bir tek örnek yoktur. Açık söylüyorum. Bir tek örnek yoktur. Kırtan fazla Sayıştay Raporu vardır. Az veya çok bir çok Sayıştay Raporunun içinde bazı ithamlar vardır. O ithamlara muhatap kişi ister Hükümete mensup bakan olsun, ister Meclise mensup bir milletvekili olsun, ister Sayın Hacıahmetoğlu'nun işaret etmeye çalıştığı üst kademe bürokrati veya lalettayın bir memur olsun. Kim olursa olsun, eğer itham edilmişse, ya aklanacaktır ya cezasını görecektir. Üçüncü bir çözüm şekli yotur. Birincisi o ithamı eğer ciddi kaynaktan gelirse ele alırsınız, üstüne gidersiniz, tartarsınız, biçersiniz haklıyı haksızı ayırırsınız haklı aklanır ve alında yaşamı boyunca o damgayı taşımaktan kurtulmuş olur. Haksız da gerekli cezaya çarptırılır ki başkalarına örnek olsun. Başka kamu görevlilerine, başka milletvekillerine veya başka siyasal kişilere örnek olsun diye cezalandırılır. Yaptık mı bunu? Kaç kez bu konuları gündeme getirdik? Bu kürsüden geçen dönem, bu yıl, bu geçtiğimiz dönem İhtiyat Sandığı ile ilgili soruşturma istedik, araştırma istedik ve sorduk. Gündeme de getirdik. Sayın Bakan bize çıktı. O zamanlar çiçeği burnunda terü taze bir çalışma ve sağlık bakanıydı. Şimdi artık o da eskidi. Bu kürsüden çıktı ve büyük bir hisımla gereken her türlü soruşturma yapılıyor dedi. Savcılığa havale ettik. Denetleyeceğiz, takip edeceğiz. Polis soruşturması bittiği zaman da Meclise bilgi vereceğiz dedi. Arkadan ben defaatle sordum: ne oldu? Hangisi aklandı, kim cezalandırıldı, sonuç ne oldu?

Sonuç yok. Sonuç ortada değil. Yok. Savcılıkta mı kapatıldı, Poliste mi kapatıldı, Mecliste mi örtbas edildi? Nerde? Sosyal Sigorta mı? İlâç konusunda ortaya çıktı.

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden)- Mahkemededir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Mahkemede ben görmedim hiçbir memurun, kamu görevlisinin mahkemeye celbedildiğini duymadım.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANİ NAZİF BORMAN (Yerinden)- Devam ediyor.

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Devam ediyor mahkeme. Herşeyi takip edersin de onu nasıl takip etmedin?

GÜLİN SAYINER (Lefkoşa)(Yerinden)- Mahkeme uzun sürüyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Tabii, mahkemelerin durumunu da biraz sonra gündeme getireceğim. Onu da bu kürsüye getirmek ve onu da konuşmak gerekir. Çünkü, eğer bu demokrasiden, eğer bu denetimden, eğer bu memlekette hakkın, hukukun üstünlüğünden bahsediyorsak, o mahkemelerin de üzerine çekilmiş olan tül perdeyi aralamak ve üstlerine gitmek mecburiyetiniz vardır. Yasalarla vardır. Denetim görevimiz de vardır. Çünkü, o mahkemelerde Hukuk Dairesiyle olsun, Yargıyla olsun, gerekli görevi bu memlekette yapamamaktadır. Hakkını aramak isteyen artık, kendi bileğinin gücüne, ya da torpiline güvenmektedir. Ulusal Birlik Partisinde eğer dayısı varsa herhangi bir konuda hakkını alabilmektedir. Öyle mahkemeye gideceksin de kısa sürede sorununu çözümleyeceksin, bu memlekette artık bu olanak ortadan kalkmış bulunuyor. Bu kesin. Bu nedenle Meclis üzerine yürümüyor sorunların, Hükümet yürümüyor, Yargı da yürümüyor. Herşey ortada kaldığı için de sorunlar bu memlekette yığılıp, birikip bizi aşan boyutlara ulaşıyor. İşte onun için Sayın Hacıahmetoğlu'nun temennisini ..... Efendim?

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden)- Dedikodularla uğraşacak fazla vakit de yoktur.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Tabii.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- İlgili tanıma nasıl olacak?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Tabii, Dedikodularla ben de uğraşmıyorum. Hiç de huyum değil. Hiç de yaptığım şey değil. Ne zaman bir yolsuzluğun üzerine gitmişsem, on senedir, on bir senedir, bir tanesini bulup çıkarırsanız bütün sözlerimi geri almaya hazırım. Hepsi belgelidir, hepsi araştırmaya dayanır. Hepsinin arkasında o bulguları ortaya çıkarmış bir müessese vardır. Dedikodularla ben bu kürsüden gündeme bir soru mu getirdim? ihtiyat Sandığı yolsuzluk olayı dedikodu mu Sayın Erbilen? sorarım. Dedikodudan çok öteye, Sayıştay Raporlarıyla belgelenmiş, Savcılık bulgularıyla da desteklenmiş bir olaydır. İlâç yolsuzluğu dedikodu mu yoksa dedikodudan öteye yine aynı şekilde hem Sayıştay....

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Denetimdedir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bu memlekette eğer Sayıştay'ı itham etmek istiyorsanız, o zaman gelin bu kürsüden yine onu da tartışalım. Eğer Sayıştay dedikodularla bulguları gündeme getirip de raporlar hazırlıyor demek istiyorsanız, ya da bu memlekette Savcılık üzerine göre olmayan bazı konularda araştırma yapıp da, gerçek dışı bazı konuları gündeme getiriyorsa onu da gündeme getirin. Bu kürsüden tartışalım, onu da araştıralım. Ama ben, en azından bir milletvekili olarak bir yolsuzluğu gündeme getirmişsem, hepsi belgelere dayanmıştır. Geçenlerde tartışma konusu olan, basına da yansıttığım Yayla Sulama Projesi yolsuzluğu vardır. Ben mi getirdim gündeme? Benim ne mecburiyetim var böyle bir sorunla uğraşayım? Niye bu konuyu alıp da basın önünde, ya da Meclis önünde tartışmaya getireyim. Yalan mı söyledim? Dedikoduyla mı gündeme getirdim konuyu? 16 sayfa rapor vardır. Sayıştay hazırladı. Sayıştayın denetçisi hazırladı. Sayıştayın denetçisi yalnız başına da, tek kişi olarak hazırlamadı.

BAŞBAKAN DERVİŞ EROĞLU (Yerinden)- Daha Sayıştay Raporu değil o.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ha, ona sarılıyorsunuz.

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Sayıştay Raporu yazısıdır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Peki Sayın Başbakan, bu Sayıştay Raporu değil lâfına çok sarıldınız ve basına da bunu açıkladınız.

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Gelsin bize raporu da öyle.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Peki, kaç ayda, bir rapor kaç ayda Sayıştay Raporu haline gelir sorarım size. O Rapor 5 Temmuz tarihlidir. 5 Temmuz tarihinden itibaren, 5 Temmuz'dan taa Aralık ayına kadar, yıl devirdi, altı ay oldu, halâ Sayıştay Raporu haline gelmedi mi?

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Daha rapor haline gelmedi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Anlamadım, anlamadım.

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Sayıştaya sor onu. Bize ne sorarsın?

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden)- O da seçim için hazırlanmış bir ön rapordu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Efendim?

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Rapor değildi ki o?

ALİ ONAY (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Beş sene vardır. Raporu çıkmamış Sayıştayın ...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bunun çıktı. Bu da beş sene zaten bu da beş senede...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Çıkarsın Sayıştay getirsin biz de bekliyoruz, merakla bekliyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; olayı tevil etmeyelim.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - O sizin için hazırlanmış bir ön seçim raporuydu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Olayı tevil etmeyelim. 5 Temmuz tarihli Denetçi Raporu bal gibi bir rapordur ve Sayıştay Raporudur. Ne yapacaktı? Sayıştay Başkanı onu alacaktı, nasıl ki Sayın Başbakan yapıyor, önergelerimizi öyle cevap veriyor. Üzerine ataç bir yazı koyacaktı, ekteki Sayıştay Raporunu, Denetçi Raporunu bilgilerinize sunarım diye Meclise, Hükümete ve diğer yetkililere yollayacaktı. Sayıştay Raporu olmadığı ne demek? Yani Sayıştay Başkanı raporu alacak, böyle bir teamül mü var? Böyle bir gelenek mi var? Ben görmedim. Böyle bir kanun mu var alacak...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Sayıştayın şimdiki geleneklerine uymayan bir rapordu o da.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bunun çıktı. Bu da beş sene zaten bu da beş senede...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Çıkarsın Sayıştay getirsin biz de bekliyoruz, merakla bekliyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; olayı tevil etmeyelim.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - O sizin için hazırlanmış bir ön seçim raporuydu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Olayı tevil etmeyelim. 5 Temmuz tarihli Denetçi Raporu bal gibi bir rapordur ve Sayıştay Raporudur. Ne yapacaktı? Sayıştay Başkanı onu alacaktı, nasıl ki Sayın Başbakan yapıyor, önergelerimizi öyle cevap veriyor. Üzerine ataç bir yazı koyacaktı, ekteki Sayıştay Raporunu, Denetçi Raporunu bilgilerinize sunarım diye Meclise, Hükümete ve diğer yetkililere yollayacaktı. Sayıştay Raporu olmadığı ne demek? Yani Sayıştay Başkanı raporu alacak, böyle bir teamül mü var? Böyle bir gelenek mi var? Ben görmedim. Böyle bir kanun mu var alacak...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Sayıştayın şimdiki geleneklerine uymayan bir rapordu o da.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayıştay Başkanı raporu aldı...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Esas raporunu hazırlamadı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hayır yapamaz efendim. Sayın Erbilen'in söylemek istediği şu. Alacak Sayıştay Başkanı...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Bu seçim için hazırlanmış bir ön raporu efendim Sayın Ergün Vehbi kullansın diye.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bu denetçi de ama kötü Sayıştay Denetçisi ha. O Sayıştay Denetçisini kulağından tutacak, geç bakalım buraya olur mu öyle şey. Gittin araştırdın araştırdın beşinci sene tuttun Yayla Sulamada yolsuzluk buldun. Olur mu diyecekti, başka denetçi tayin edecekti, o denetçinin raporunu da beğenmezse Sayıştay Başkanı onu da kulağından tutacak bir kenara itecek ta ki Sayın Doktor Erbilen'in beğendiği bir rapor ortaya çıkarsın Yayla Sulama Projesinde de Sayıştay onu işte bilginize...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Yok efendim Sayıştay gelsin raporunu versin biz onu istiyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayıştay raporu ne yapılır...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Seçim için kullanılmış, sizin elinize verilmiş bir raporunu o. Nasıl anlaştınız onu da bilemeyiz.

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Sayıştay sıkıştırın yazsın raporu.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - O kadar ahbablığınız vardır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bizim elimize... Biz sıkıştırdık Sayın Başbakan çağırdık. Bizim elimize o rapor Sayıştay Başkanlığından gelmedi, keşke gelseydi daha resmi olurdu ama...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Nerden geldiğini de biliriz Sayın Vehbi, ne maksat için olduğunu da biliriz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Önemli olan, önemli olan bir sayıştay bir denetçi tayin eder. Her prosedür budur. Uygulama böyle, başka yolu yok. Başka yasasında gösterdik başka usulü yok.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Anlat, anlat.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Polis tayin edemezsin, hafiye tayin edemezsin, Meclis, araştırma komisyonu kurmayacak peki kurmesin, peki kim yapacak? Sayıştay bir denetçi tayin eder. Var mığ denetçi? Var. İmzası var mı denetçinin? Var. Adı var mı? Adı var. O denetçi ondan sonra nasıl araştırır? O denetçi eğer gerekli bütün evraklarla araştırır önüne gelecek. Evrakları da, evraklar gelir, o evraklarla araştırmasını sürdürürken, daha ileri boyutta araştırma gerekirse, bu kez kendisi yani o denetçi, tutar birtakım komisyonlar kurar veya birtakım başka görevlileri yanına alır ve bir araştırma yapar. Bakıyoruz var mı bu? Yapıldı mı? Evet yapıldı. Kim var? Sayıştay denetçisinin, o raporu imzalayan Sayıştay Denetçisinin yanında üç tane daha mühendis ve kamu görevlisi teknisyen var. Birlikte yaptılar. Ölçümleri, hesapları kitapları hepsini birlikte yapmışlar. Denetçi yalnız başına da yapmamış. Peki nasıl yapılır araştırma ben anlamadım. Bu koşullarda araştırılan bir raporun neticesi doğru olmayabilir yine. Doğru olmayabilir onu da bak ben kimseyi itham etmek istemiyorum.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Ha, maksatlı hazırlanmış bir rapordur o.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yine de doğru olmayabilir. O zaman, o zaman bunun yolu Sayın Erbilen burda buna itiraz etmeyi...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Sizin elinizde kullanılmak üzere yetiştirilmiş bir rapordu o.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Erbilen, derdinizi Marko Paşaya anlatın bana değil.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Yok size anlatıyorum derdimi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Çünkü ben ne Sayıştay Başkanıyım, ne Sayıştay Denetçisiyim. Ben bir milletvekiliyim.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Yok siz aktarıyorsunuz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Seçilmiş bir milletvekiliyim.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Yok görevlisin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Geldim ben devletin organlarına itimat etmek isterim. Sen etmiyorsan, gücün var, kuvvetin var, çoğunluğun var hem de ellide kırkbeş maşallah nazar değmesin tahtaya vurayım. Daha ne olacak? Oturur değiştirirsiniz oturur beğenmedin Sayıştay Başkanı için gündeme yasa getirirsin, takibat açarsın. Sen dersin denetçilerin beni seçimde müşkül durumda bırakmak için yalan yazıyorsun dersin getir onları da gündeme.

Bana muhatap olma kardeşim. Bana ne muhatap oluyorsun? Birini gizlemen, ötekini saklamanın yolu bu değildir. Ben diyorum ki, ortaya bir rapor çıkmışsa, alının açıksa Sayın Erbilen, çıkarsın buradan İdersin ki Hacıahmetoğlu gibi, bu Rapor çerçevesinde bu araştırma yapılsın. Eğer suçum varsa, ben cezama razıyım, değilse, bu Meclis beni aklasın. İki yolu vardır. Sayıştay Raporları Savcılığa gider. Sayıştay Raporları Meclise gelir. Sayıştayın bir numaralı muhatabı, savcılıktan önce Meclistir. Meclise gelir. Meclis daha ileri derecede eğer araştırma gerekli görüyorsa, meclis araştırması açar. Ondan da öteye eğer gerekirse onun da yolu vardır. Meclis soruşturması açar daha da öteye, yaptırım da getirebilir.

(Meclis Başkanı Hakkı Atun, Başkanlık Kürsüsünü Başkan Yardımcısı Vehbi Zeki Serter'e devreder.)

SALİH COŞAR (Lefkoşa)(Yerinden)- Peki sayın milletvekili ama, bu sorunu Sayıştaya yollamak isteyen mi var yahu?

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden)- Esas Raporunu Sayıştayın bekliyoruz efendim. Biz durdurmadık ya.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Evet, tabii, ben tartışmanın aktüel olanını kürsüye getirdim Sayın Coşar.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Ama siz diyorsunuz....

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Peki soruyorum.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Görevinizi yaptınız Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Soruyorum ve diyorum ki Hükümet onu, tamam, tamamdır bağırды, çağırды.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Onu bırak bir yana.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Erbilin bağırdı, çağırdı, Başbakan bağırdı çağırdı. İşte efendim Rapor, o ham rapor. Bir de ham rapor çıktı. Ham rapormuş o.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Siz görevinizi yaptınız efendim. Seçime beş kala elinize geldi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Sayıştayın ham raporu. Yani, olgunlaştırmak için, Sayıştayın Raporunu olgunlaştırmak için Erbilin'den, Ulusal Birlik Partisi nasıl ki atamalar için Ulusal Birlik Partisinden vize alınır ya, Sayıştay raporu da Ulusal Birlik Partisinin Saray Önündeki binasından onay alacak, ondan sonra gelecek.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Siz görevinizi yapıyorsunuz Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Onu bir kenara bıraktık, tamam.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Siz görevinizi yaptınız Sayın Vehbi. Görevinizi başarıyla yaptınız. Seçimdeki görevinizi yaptınız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Her nasılsa, bu Sayıştayda o Ulusal Birlik Partisi Merkezinin denetimine de açıp da buraya gelmiş olan o uzun Raporları sorayım Sayın Coşar. Onları soruyorum.

SALİH COŞAR (Lefkoşa)(Yerinden)- Gündemdedir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Nerede? Hangi gündemde?

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Gündemde.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Kaç sene gündemde kalır raporlar? Size soruyorum.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)-Yazda tatil de yapmayacaktık yahu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- BRT, Bayrak Radyo Televizyon Kurumu benim, bir milletvekili olarak, bir muhalefet milletvekili olarak, bir parti başkanı olarak bu Mecliste verdiğim araştırma önergelerinin ismini bile değiştiren, korkudan tir tir titreyip, ismini değiştiren Bayrak Radyo Televizyon Kurumu, ismini değiştiriyor. Verdiğim araştırma önergesini Polly Peck olayıyla ilgili araştırma önergesi diyor. Açın, bakın bakalım. Herkese gündem dağıtılır. BRT'ye de bu arada gider. Bütün basına. Orada ne yazıyor? Polly Peck olayı ve bazı bankalarda evrak sahteleme olayı, sahteleme lâfına kesinlikle dokunmuyor. Kesinlikle. Zaten hiç söylediklerimizi şey yapmaz. İşte o BRT hakkında bu Mecliste geçmişte ...

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Yok, BRT Radyosu senin söylediğini okudu tam. Sabahtan.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Geçmişte Sayın Coşar, Araştırma....

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Bugün sabah biz de dinledik haberleri.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ben dinledim.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Sabah radyo tamam söyledi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bu sabah. Ben geçen defakini söylüyorum. Çünkü şikâyet ettim.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Bilmem onu. Ama Radyo tamam okudu.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Sinirlenme Sayın Vehbi.

ALİ ONAY (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Belki düzelttiler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ha, düzelttiler.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Ama radyo tamam okudu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Hayır efendim, hayır efendim. Ben geçen haftaki, ertelediğimiz şeyden bahsediyorum. Bu sabahkini bırakın. Bu sahabki ayrı.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden)- Ama bir saatlik konuşmanızı beş dakikaya indirdi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Evet Sayın Coşar.

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden)- Devam edelim Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Diyor ki Sayın Coşar, geçmişte araştırma da yaptık biz. Hadi onu soralım. Bayrak Radyo Televizyon Kurumu konusunda milyarlık ihale adıyla, milyarlık ihale yolsuzluğu adıyla araştırma çkomisyonu kurduk. Bu araştırma komisyonu, Ulusal Birlik Partisi üyelerinin de oyuyla, oybirliğiyle rapor hazırladık ve buraya getirdik, okundu. İtham ettik.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Nerde, cezai birşey bulmadınız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Nasıl cezai birşey bulmadı?

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Bulmadınız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yolsuzluklar dedik yahu.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Demediniz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Suistimalden söz ederdik.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Usulsüzlük var dediniz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Getirin, buyurun şeyi. Yolsuzluk var dedik. Usulsüzlük işte. Daha ne? Usulsüzlük, yolsuzluk işte, adı üstünde. Aynı lâf. Başka ne söylenir?

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Niye yollamadınız?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Usulsüzlük vardı. Yollandı efendim. Her tarafa yollandı. Hükümet ne yaptı? Ben Hükümet tarafı...

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla)- Savcılık ....

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bırak savcılığı. Hükümet kanadına soruyorum. Ne yaptı? Hiç. Hepsi yerli yerinde.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Görevden aldı adamı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Kimi aldı canım görevden? Açık oturum yapma gafında bulundu Sayın Genel Müdür. Muhalefeti de BRT'de açık oturuma davet etti diye görevden alındı.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Yok.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yolsuzluk ....

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Yok canım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yok canım ne? Sayın Başbakanın şeyi var, demeçleri var. Çıksın da söylesin. Yolsuzluk nedeniyle, Meclis Raporu nedeniyle görevden alındı. Ya sadece o muydu it-ham edilen? Onun altında, halâ daha, o dünkü yönetim kurulu üyeleri, halâ daha yönetim kurulu üyesidir. Ne diyorsunuz?

Dr. DERViŞ EROĞLI (Yerinden) (Devamla) - Yönetim Kurulu üyeleri itham edilmedi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hepsi itham edildi.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Hayır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Nasıl kardeş, eş dost akraba hatırlıyoruz kardeşine eşine dostuna endek döndek yaptı milyarlık ihaleyi verdi demiyor muydu rapor? Nasıl itham edilmedi? Halâ daha da Yönetim Kurulu üyesi. Birbirimize kem küm yapmayalım. Bu memlekette eğer gerçekten bazı kişiler aklanacaksa aklansın. Hem de süratle aklansın. Şaibe altında kalmasın. Ama etkili davranalım. Sayın Hacıahmetoğlu'nun söylediklerine katılıyorum. Gelsin bu kürsüden, gelin herhangi bir konu enine boyuna araştırılsın aklancak olan varsa, ceza verilecek olan varsa verilsin ve bu memlekette bu fazilet mücadelesini yerleştirelim. Ondan sonra gelelim hem tartışmaya başlayalım. Yani işte şu kadar yatırım olmasaydı da bu kadar konsaydı daha iyi olurdu. Olmuyor. Olmuyor. Araştırma önergelerine inşallah hiç olmazsa bundan böyle işte izliyorum. Görüyorum, muhalefete yer verceksek bu Mecliste, hiç olmazsa denetim görevini yaparken...

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Gelirlerse yer vereceğiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Başımızın üstünde yeri var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Benim vaktim var çünkü bugünü buraya ayırdım, devam edecek tabii, onun için buyurun istediğiniz kadar siz de konuşun.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Bir aydır sizi Mecliste göremedik de onun için yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sen gelmiyordun herhalde çünkü daha geçen günkü oturumda da burdaydık konuşma yaptık ya zabıtlara geçeceği için söylüyorum, yoksa sizin ithamlarınızı ciddiye almıyorum Sayın Erbilen.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Hayır inat ettin sen ve Meclise gelmiyorum dedin. Dış politika haricinde.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Dış politikayla ilgili olduğu için herhalde sen yoktun da onun için.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Başladı işte başladı geliyor yavaş yavaş tadı geldi bak işte.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Şimdi daha dur bakalım daha tadı geldi daha başlayamadık.

GÜNAY CAYMAZ (Lefkoşa) (Yerinden) - Havası tamamdır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Konuşmama başlayamadım daha.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kısa girişten, peşrevden sonra asıl konuşmama geçeyim.

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Dördü geçmesin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim ne var 4'te Sayın Başbakan. Tahdit mi ettiniz yani ha bir o kaldıydı muhalefetin söz hakkına tahdit kaldıydı. Onu da yapın tamam, o da tam olsun.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Sayın Vehbi; yarın sabah beşe kadar dinleyeceğiz sizi, sabah beşe kadar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yani şimdiye kadar gerçekten hakikaten bir o kaldıydı, bugün işte Sayın Başbakan bizden sözlerimizi de kısıtlamamızı istiyor. İyi güzel maşallah bu noktaya gelmişsek demokrasiyi tam yani kuşa döndürdük.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Sabah üçe kadar sizi dinleyeceğiz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İnşallah.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Çok hoşuna gider ama öyle bir gün olmaz.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Ergün'ü kızdıracan gene kaçacak.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kaçmam ben, ne kaçması? Hiç benim kürsüden kaçtığımı gördün mü bugüne kadar? Bazen sen kızan.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Hanım çağırırsa gider.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hanımla ne alakası var? Efendim?...

GÜNAY CAYMAZ (Yerinden) (Devamla) - Be Mustafa vazgeç.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yani aile müessesesi, bazı UBP milletvekilleri için eğer yozlaşmışsa, aynı konu bizim için geçerli olmadığından, burdan, yani eğer o konuda lâf etmek gereği duyuyorsa bazı kişiler ve erkekliklerini eve gitmemek ve pavyonlarda, barlarda sabahlamak, meyhanelerde sızmak şeklinde kabul ediyorsa, bizim öyle aile müessesesinden vazgeçeriz kardeşim. Onun için yani lâf atmayı belli bir noktada herhalde bir milletvekilinin sınırlayabilecek yetenekte olması gerekir. Eğer bunu yaparsak...

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Sende şakadan anlamam.

BAŞKAN - Evet arkadaşlar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yok şaka, hayır şaka ediyorum ben de. Hanıma gidince iş herhalde şakanın boyutu birden bire...

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Seninki şaka değil.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kürsüden değişir. Onun için hanımı isterse sözü kesilir lafı herhalde bir anlamı olması lazım gelir ben de konuyu açtım. Yani eğer demek istiyor ki...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Kılıbık bilir seni de onun için.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İşte meyhanede sabahlayıp sızmiyorum ondan dolayı.

BAŞKAN - Sayın Vehbi konuya girelim efendim evet arkadaşlar dinleyelim lütfen.

GÜNAY CAYMAZ (Yerinden) (Devamla) - Yeterlilik önergesi verdik Sayın Vehbi.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - İlk defa mı meyhanelerde sabahladın?

BAŞKAN - Sayın Erbilen bir dakika efendim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) Ben sabahlarım ve giderim meyhanelere ama adabıyla giderim.

BAŞKAN - Devam edin efendim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Öyle dozunda içtiğim için, dozunda konuştuğum için, dozunda tartıştığım için de orda sızmam.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Sonra da başkaları arabayla garga tulumba bizi arabaya atıp da eve götürmez. Bu olmadı, olmayacak da.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Hastahaneye götürür.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Onun için eğer bu kılıbıklık...

BAŞKAN- Evet Sayın Vehbi, devam edin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bunu kabul ediyoruz. Yani, alıyoruz üstümüze demek istedim. Çünkü, çok erkekler olduğu için UBP Grubunda, bu aile babalığını ve aile erkekliğini onlara devrediyoruz. Efendim.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Neyse ben seni Eşber'e devrettim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Eşber zannederim bu konuda, o Türk, Akıncı karakteriyle aile müessesesine saygısı olan bir UBP'li milletvekilidir.

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI (Yerinden)- Öyledir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yani,.....

EŞBER SERAKINCI (Yerinden)(Devamla)- Bu da zapta geçsin. Tarihseldir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Geçiyor zaten.

EŞBER SERAKINCI (Yerinden)(Devamla)- Bu geçiştir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Doktor, asıl konuya girdik.

(Mustafa Erbilen salondan dışarı çıkar)

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ha, o konuları anlamam sen, onun için şimdi bundan sonra artık dinlemesin de olur.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Yok, geliyorum.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ulusal Birlik Partisinin bu memlekette bunca yıldır uyguladığı yönetim biçimi nedeniyle bütçe önemini yitirmiş bulunuyor. Yani, şu anda oturup da bir bütçe tartışıyoruz ya, bu tamamen göstermeliktir. Tamamen biçimseldir. Tamamen zevahiri kurtarmaya yöneliktir. Çünkü, hiçbir anlamı yoktur. %33'ü açık olan bir bütçenin nesini tartışacağız? Neyin, ne tarafını kapatacağın. Her tarafı görünüyor. Bir yeri açık olsa, hani oraya şal gerersin de kapatmaya çalışırsın. Bu her tarafı açık. %33 net açığı var. Net açık. Ta başından. Ta başından teslim olan bir bütçe. Geçmiş uygulamaya bakıyorsun aynı yöntem. 200 milyarı açık, 200 milyara dayanmış. Nesini konuşacaksın? Bir. İkincisi, kaynaklar bir defa güven vermiyor. Kaynaklar güven vermiyor. Yani, bu bütçenin yine neresini tartışalım biz? Yerel gelirlerini? Bütçe %50 boyutunda güya artırılıyor. Yerel gelirler nerdeyse yerinde sayıyor. Aynı. Niçin? Çünkü, geçen yılki gerçekçi değil. Bulamadık, o noktaya ulaşamadı. Bu sene aynı boyutta kapatamıyor doğal olarak tabii. Büyütülse elde edilemeyecek, sağlanamayacak ve zaten %33 net açık bir o kadar daha otomatik olarak fazlalaşmış olacak. Peki, bu Bütçenin ben nesini tartışayım? Yine, Bütçe uygulamasıyla hazırlanışıyla birlikte, uygulamasıyla bir bütün teşkil eder. Uygulayıcısınız, harcama yapacaksınız ve yasalara uygun şekilde uygulama sonuçları ortaya çıkacak, denetimden geçecek ve tekrar onayınıza gelecek. Biz daha bu geçtiğimiz dönem, 1980'li yılların, 1981'in, 1982'nin falan Kesin Hesaplarını konuştuk. Daha da ....

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- 1989'a kadar geldik.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- 1989'a kadar geldik de, bu sene geldik. Onu anlatmaya çalışıyorum. Yani, bu sene 1989'a kadar geldik. Neredeydi bu kadar sene?

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Geçmiş Meclis yapmadı görevini.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bütün olarak UBP'yi söylüyorum ben. Çünkü, şimdiye kadar bütün Meclislerde Ulusal Birlik Partisi çoğunlukta idi.

GÜNAY CAYMAZ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yapan gitti.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yani, uygulayan da o, Sayın Hacıahmetoğlu'nun dediği gibi yapan da o.

MİLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI (Yerinden)- Esas yavaşlama UBP-TKP Koalisyonu zamanında oldu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ben o kısma işin karışmak istemiyorum. Yani burada ....

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- O zaman CTP'liydi Sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Burada olmayan bir partinin, burada tartışmasını yapmak istemiyorum. Eğer onlarla tartışmak istiyorsanız buyurun siz de sokağa, Sarayönünde gidin, oturun, tartışın.

EŞBER SERAKINCI (Yerinden)(Devamla)- Çok güzel.

ERDAL ONURHAN (Lefkoşa)(Yerinden)- Bu lâfa içilir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- O zaman da Erbilen'e doğru gideceksin, içmek istiyorsan Erbilen'e doğru.

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla)- Arkadaşımı ne karıştırırsın?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Hayır yani.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayıştayın Denetim Raporları, yolsuzluk kısmını bir yana bıraktım. Yani o kısmı hakkında konuştuk zaten. Onu konuşmuyorum. Ama Sayıştay bu Devletin mali denetim organıdır. O araştırarak, bakacak, edecek, uygulama sonuçlarıyla birlikte, raporlarıyla birlikte gelecek, hazırlanan bütçelerin o zaman burada bir anlamı olur. Zaten Meclisler, bütçe hazırlama gereğinden ta "Magna Karta" zamanlarından günümüze geldi. Ama bizim Meclis bu denetim görevini şu anda yitirmiş bulunuyor. Bir örnek ben size, kamu iktisadi, KİT'ler, fonlar, hani gönderiyorlar mı? Nerede bütçelerini hazırlayacaklar, gönderecekler, bütçeleriyle beraber geçmiş uygulamayı hazırlayacaklar, neticeleri sonuçlarıyla gönderecekler.

Denetimden geçirecek, gelecek ve oturacaksınız bu kontrolü birlikte yapacağının bunun bir anlamı olsun. Var mı burada?

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Sayın Ergün Vehbi; sen Komisyondan ayrılalı çok şeyler değişti.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hı, hı! Bu sene geldi? Daha nerede, gelse bize de dağıtılacak. ETİ'nin, Sanayi Holdingin, Toprak Ürünleri Kurumunun, Süt Endüstrisi Kurumunun, nerede hani bize gelmedi daha.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Sen ayrılalı çok şeyler değişti komisyonlarda.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet, biraz istiyorsanız da ne yazık ki o uygulama daha hayli yerinde sayıyor, gelmedi. Bir iki tanesi gelmiş olabilir ama hepsinin gelmediği açık.

Tabii yine asıl kalkınmayı sağlayacak olan, biraz sonra değinmek istiyorum yatırımlar kısıtlanmış bu bütçede, büyük oranda tabii kısıtlanmış vaziyette. Bu nedenle bu bütçenin tartışacak pek bir yanı yok. Topladım 412 milyar 707 milyon net açık borçlanmalar kalemi var. Yani net açık. Bunun tarifi odur. Açık bütçe, çünkü karşılığı yok. Nereden borçlanacaksınız?

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - O da bir usuldür, açıklık da bir usuldür.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Usuldür tabii, doğrudur tabii usuldür. Bir de şimdi TC istikrazları diye bir ayrı borçlanma kalemi çıktı.

EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLÂN KOMİTESİ BAŞKANI SALİH COŞAR (Yerinden) - İkraz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - O da buraya kondu. 90 milyar da o. 502 kusur milyar net açık. Bu da 1/3, %33. Bütçenin %33'ü, 1/3'i açık. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bütçe olmaz, olamaz efendim. Evet açık bütçeler yapılır, doğaldır. Açık bütçeler kalkınmaya yönelik olarak yani büyük çapta kalkınma faaliyetlerine giren ülkelerde, alt yapı yatırımları ile birlikte, üretime dönük yatırımları büyük oranda artırabilirsiniz, Türkiye bunu yaptı, Özal zamanında yaptı. Boyutunu aşacak, Türkiye'nin gelirlerini, kaynaklarını aşacak boyutta yatırımlar kondu. İşte kamu borçlanmaları denen, devamlı dilde dolanan o kamu borçlanmaları bundan kaynaklanır, kalkınmaya yönelik olarak açık bütçe yapılır. Ama o açık bütçenin de ölçüsü %15'i geçmez. Maksimum taş çatlasa en kabadayısından bütçenin %15 oranına göre bir rakam tutturulur da kaynağı belirsiz bir açık bütçe ile Meclis karşısına çıkarsınız. Bizde daha baştan teslim olmuş, bu borçlanma belki bu borçlanmanın %5-10'unu size verecekler ve kapatacaksınız. Bu ne demektir? Karşılığında koyduğunuz işler yapılmayacak, kesilecektir. Bu nedenle burada sizlerle rakamları tartışmak yerine, genel politikaları tartışmayı yeğliyorum ve bütçeden çok bazı konulara değinmekte yarar umuyorum. Bu memlekette hükümet, iktidar, demokratik kitle örgütleri, sendikalar, aydınlar hep beraber, elbirliği ile üç konuda uzlaşmaya, asgari müşterekleri bulmaya çalışma mecburiyetiniz vardır. Bu üç konunun birincisi demokrasi ve demokratik kurumlardır.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Demokratikleşme yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kesindir, bu konuda hastalığımız var. Gerçi sayın milletvekilleri, sayın bakanlar işte seçim, işte sonuçları...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Demirel'den aldın bunu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Demek ki demokrasi vardır.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Demirel'den aldın bunu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ben Demirel'den daha önce istedim bunu ve 6 Mayıs seçimleri sonrası boykottan vazgeçip, yemin edip de Meclise girdikten hemen sonra kaç kez açıklamalarım var, Meclis içi ve Meclis dışı, Sayın Başbakan da şahittir, Meclis içi ve Meclis dışı partiler bir araya gelmelidir, demokrasinin gereği budur. Oturacaksınız, konuşacaksınız, tartışacaksınız, hastalığa neşter vurmak için kararlar alacaksınız ve demokrasi öyle restore edilir. Yoksa eh, CTP hazır dışarda kaldı, TKP de onun peşinde sürüklendi, işte körün istediği bir göz, oh, Allah verdi iki göz, ne alâ çıktılar, gittiler. Biz de böyle devam edelim dersiniz bu yanlış olur ve yanlıştır. İşte yanlışlığı biz çekiyoruz. Ara seçim oldu, eh! İster beğenin, ister beğenmeyin doğru oldu. Ama sonuçta işte 11'e 1 çıktı, o da doğru. Kimse iddia etmedi, gidip sandıklardan şey çalındı, ya da sandık kaçırıldı, ya da silâhlar çekildi milletin alınına dayandı, böyle bir iddia yoktur ama sonuçta demokrasi yara aldı diyoruz. Neden?

Demokrasi bir bütün olarak ele alındığı takdirde bir anlam taşır. Demokrasi de parlamento önemlidir ama kurumların bir tanesidir. O parlamentoda eğer muhalefet, denetim görevini yatacak boyutta yer almıyorsa, bu bir sakatlıktır. Bu memlekette demokrasinin vitrini kırılmıştır. Ulusal Birlik Partisi, demokrasi vitrininin camını, çerçevesini indirmiştir aşağıya. Başladınız, kırdınız, döktünüz. Daha önce çok mu mükemmeldi, herşeyimiz tamamdı? Hayır. Ama en azından bir vitrin vardı. Avrupaya o vitrini gösteriyorduk . İşte demokrasi bu. O vitrine baktığı zaman Avrupa eh yahu bunlarda da birşey var diyebiliyordu. O camını, çerçevesini aşağıya indirdi, işte göster bakalım biz konuşmadan biz birşey söylemeden yabancılar geldiğinde, gerek diplomatlar, gerek basın mensubları konuyu açmazsak bile gülerken bize demokrasiniz işte nasıl, parlamentonuz nasıl gidiyor demektedirler. E... ciddiye almayalım efendim. Olur. Dünyada yalnız yaşarsanız, hiç kimse ile konuşmayalım.

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI
(Yerinden) - Bu konuya cevap vereceğiz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla- E... inşallah. Biz de cevabımızı alırız ve gerekirse nadir yaptığımız konuşmalardan da vazgeçeriz.

EŞBER SERAKINCI (Yerinden) (Devamla) - Estafurullah öyle birşey söylemedim, biz de görüşlerimizi söyleyeceğiz.

ERGÜN VEHBİ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokrasi gerçekten bir bütünlük içinde kurumları ile birlikte ele alınmalıdır. Yani sadece parlamento olarak almayın. Bugün bir seçim, halkoylaması yasasını biz çok tartıştık. Yapmayın dedik. Bu memlekete çok büyük zararlar verecek dedik. Yaptınız. Aradık, bulduk ve dedik ki sadece iki tane dikta rejimi olan ülkede buna benzer yasa vardır dedik. Bir Paraguay'da, bir de Güney Kore'de bu seçim esasına benzer yasa var dedik. Buna rağmen geçirdiniz. Niye Anavatanda da öyle yapıldı da Anavatan koalisyonları önlemeye yönelik seçim yasasını değiştirdi.

Biz de koalisyon istemeyiz. Güçlü hükümet istiyoruz. Sorunları, memleketin sorunlarını çözeceğiz. O arada güçlü hükümet de CTP Meclis dışında kalırsa da, Kıbrıs Sorununu çözeceğiz dediniz, düşündünüz. Sonuç işte Türkiye'de de koalisyonlar devri yeniden başladı. Kısa süre sonra bizde de başlayabilir. Nerden başlayacak? Kendi içimizdeki sorunlardan ortaya yeni bir vitrin çıkabilir ve bu olayın sonucu da yeni bir dönem Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde başlayabilir. Parlamento birinci kısmı.

İkinci kısmı Bayrak Radyo Televizyon ve basın. Birlikte. Bir memlekette basında yazılı basın, sözlü basın demokrasinin en temel unsurlarını oluşturuyor. Bu memlekette basın ya parti gazeteciliği ya bazı şahısların kendi methiyelerini düzen bir gazetecilik müessesesi haline gelmiştir. Sözlü basın ise hala devletin tekelindedir ve bu tekeli de Hükümet tepe tepe kullanmaktadır. Açık. Ne doğru dürüst açık oturumlar olmakta, ne doğru dürüst tartışma olmakta, ne doğru dürüst muhalefetin Meclisdeki ve dışardaki denetim görevi yansıtılmaktadır. Yani bugün bu memlekette yazılı ve sözlü basının demokratik, uygar ülkeler standardında olduğunu söylemek, iddia etmek mümkün değildir.

Demokrasinin bir başka kurumu biraz önce çok kısa olarak bahsettim Sayıştay. Mali denetim organı. Anayasaya göre Sayıştay, devletin mali denetim organıdır. Bu memlekette Sayıştay Müessesesi de yozlaşmıştır. Yani parlamento, basın, sayıştay birlikte yozlaşmıştır.

Sayıştay oturuyor, raporlar hazırlıyor, denetçinin raporu üç ayda, dört ayda Meclise ya da gerekli yerlere ulaşamıyor, ya da ulaşan raporlar 40'ı aşmış olmasına rağmen raporlar da tozlanmaya mahkûm ediliyor. O Sayıştay bugün görevini yapmamakta, yapamamaktadır. Şevki kırılmıştır, isteği kalmamıştır orada çalışan insanların. Bizim de kalmamıştır. Biz de artık Sayıştay Raporunu alıp da inceleyelim de, gündeme getirelim görevini bir kenara bırakmış bulunuyoruz. Çünkü sonuç alamıyorsun. Sayıştay da demokrasi kurumlarının bir parçasıdır. En önemlisi yine demokrasinin üç ayağından yargı, yürütme, yasamadan bir tanesi olan adalet sistemi bu memlekette mefructur, felç hale gelmiştir. Açık açık söylüyorum. Bazı sayın bakanlar da bize, özellikle bu Meclis döneminin başında, işte bu adalet sistemi ile görev yapmak mümkün değildir, siz de desteklerseniz aksaklıkları, sakatlıkları giderici birtakım tedbirlere yönelelim. Biz de mamemnuniyetle dedik. Olumlu, demokrasiye katkı sağlayacak yönde yargının bağımsızlığını geliştirecek, yargının süratini, hızını, adalet dağıtım mekanizmasını geliştirecek değişikliklere, biz de onay verelim dedik, hiçbir şey gelmedi. Ve maalesef birbirine hükümet-yargı birbirine pas ata ata demokrasi de habire golleri yeyiyor bu memlekette. Birbirinize pas atıyorsunuz, birbirinize toz kondurmuyorsunuz. Yargı kalmamıştır, yürütme de zaten yok, parlamento mefruç ve demokrasi var. Yoktur demokrasi. Demokrasiden bahsedemeyiz. Gelin yargıyı da ele alalım. Yargı bugün en basit davalarda bile üç sene, dört sene, iki sene zaman almakta, zaman istemektedir. Gecikmiş yargı, yargı değildir, adalet değildir. Artık doktorlar bile bunu öğrendi. Söyleye söyleye bazı hukukçularımız ya da bizler anlata anlata Sayın Erbilen bile bunu biliyor artık. Geciken adalet adalet değildir.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden) - Süratli adalet de adalet değildir, o zaman yanlış kararlar çıkar.

ERDAL ONURHAN (Lefkoşa)(Yerinden) - Ne demek yani? Bu da olmadı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Olmadı tabii ama işte belli bir yaşa gelmiş doktora herhalde hukuk öğretmen ancak bu kadar mümkün olabiliyor.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla) - Mühendis kafası ile bu işler gayet güzel gider. Hesap iki kere iki dört eder.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yok biz politikada onu da öğrendik. Sayın Ecevit de söylüyor, ki çok doğrudur. Her zaman $2 \times 2 = 4$ etmiyor. Etmediğini de gördük.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla) - Mesleğini de inkâr ettin yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hayır mühendislikte tamamdır, mühendislikte öyledir, şaşmaz. Mühendislikte hesap şaşmaz. $2 \times 2 = 4$ 'tür. Ama politikada özellikle de Ulusal Birlik Partisinin çoğunlukta olduğu, hakim olduğu bir politikada 2×2 'nin 22 mi, 222 mi ettiğini hesap etmek mümkün değildir. Bazı 222, bazı 22, bazı 2. Hangisine inanacağız?

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla) - Ergün; tarihçiler nasıl hesap eder?

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI (Yerinden) - Doktora nedir oğlum? Doktor o 2×2 kaç eder?

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla) - Tarihçilerde nasıldır Eşber soruyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sağlık konusuna biraz sonra değinmek isterdim ama Tarihçiler...

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Ona Sağlık Bakanlığında değinirsin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten ciddi denetim olmayınca, adalet mekanizması ciddi çalışmayınca, parlamento ciddi denetim görevini yapmayınca, yürütme alır başını gider ve işte diktatörlük ama bu ille ki bir şahıs elinde sopa memleketi yönetiyor anlamındaki diktatörlük değil. Denetimsiz, kontrolsuz bir yönetim memlekete gelir ve hakim olur. Yani bugün bu memlekette demokrasiyi satmanıza imkân ve ihtimal yok Sayın Atasayan. Satamazsınız. Yani bu, buna istediğiniz kadar karşı çıkın, işte tabii ben mazur görüyorum. Birçok milletvekili parlamento yenilensin dediğimiz zaman gocunuyor tabii. Tabii, dönemini tamamlamadan niye?... Bu sandalyeleri bulmak, kazanmak o kadar kolay değildir.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Parlamento yarı yarıya etkilendi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Hacıahmetoğlu'nun sık sık söylediği gibi büyük bir kısmının yeni seçimde ancak resmi kalacak, adı kalacak bu parlamentoda. Ancak kendisi gelemeyecek o doğrudur. Ama buna rağmen memleketin yararını düşündüğüm için, düşünmemiz lazım geldiği için bu görüntü de demokrasiyi yansıtmadığı için konuyu ele almak, ciddi biçimde ele almak ve olayların üzerine yürüyerek, bir erken seçimle kendimizi yenilemek mecburiyetindeyiz. Ama erken seçimi nasıl yapalım, nasıl olsun?

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Galiba karar verdin emekli olasin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet tabii, benim de yeni bir seçimde Mecliste olup olmayacağım belli değildir.

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Belli değildir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Seçime de giremeyebilirim. Girip kazanmayabilirim de doğaldır. Ama buna rağmen ben diyorum ki herşeye rağmen eğer bu vitrini düzeltmezsek, eğer bu demokrasiyi kökleştirmesek yaya kalırız. Zararı kim görür? Muhalefet görmüş, TKP görmüş, CTP görmüş hiç önemli değildir. Zararı toplum bütünü ile görür. Kıbrıs Sorununda çok büyük zararlar elde ederiz, ediyoruz da. Yani demokrasideki sıkıntılarımız Kıbrıs sorununda başarılarımızı gölgelemektedir. Adım atmamızı engellemektedir. En yetkili ağızdan, Sayın Cumhurbaşkanımızdan bunu dinlediniz Sayın Cumhurbaşkanı bu Meclisle bir yere artık gidilemez bu Kıbrıs Davasında demiştir. Hatta konsey kurmaya kalkmıştır., Meclis içinde, Meclis şeklinde. Meclisin dışında yeni organ kurmaya kalkmıştır.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - O daha mı makul birşey...?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Onu Sayın Cumhurbaşkanına sor, bana sorma. Ama ben en yetkili kişinin bile bu görüntüden memnun olmadığını, tatmin olmadığını gene Kıbrıs Sorununda bu vitrinin, demokrasi vitrininin kırılmasından zarar gördüğünü vurguladığını gündeme getirmek istedi. Açık. Öyle ise ne yapmak lazım? Oturacağız elbirliği ile yeni bir seçim yasası hazırlayacağız. Hep beraber. Dıştaki, Meclis dışına kendini atmış olan muhalefet dahil bütün partiler, yasal partiler bir asgari müşterek bulmaya çalışmalı. Yeni bir seçim yasası yapmalıyız bir. İkincisi Bir siyasal partiler yasası yapılabilir.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Anayasanın bazı maddeleri değiştirmeli.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Anayasanın anti demokratik bazı maddelerini de yine elbirliği ile değiştirilebilir zaten sizin çoğuluğunuz var yalnız başınıza. Eğer olumlu değişiklik önerirsek uzlaşırız, biz de oy veririz demokrasiyi restore etmek için ve Anayasayı da değiştiririz.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Öyle dersin, dersin. Yapmazsın.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) Yok yaparım.

DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) - Önerin, biz de değiştirelim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hazırlayalım Sayın Başbakan. Hazırlayalım, eğer gerçekten bunu bir vaat olarak alabilirsek hazırlayalım ve oturalım gerçekten değiştirelim. Bu memlekette yeni bir siyasal partiler yasası da lazımdır. Doğrudur.

DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla)- O da lazım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - herşeyi ile. Yani demokraside ille ki...

DERVİŞEROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Naylon parti kurmayacaksın.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Naylon parti kurulmasın. Onu da önleyelim, haklısınız. Çok düşük teferruat partilerini de bu memlekte başarı kazanmasın. Yani fikirler güçlü olarak temsil edilebilsin. Ama bunu da hiçbir zaman ille iki parti düzeyine getirmek için işi çekiştirmeyelim. O ancak işte Amerika demokrasisinde ve İngiliz demokrasisinde ve dünyada belki birkaç yerde mümkün olabiliyor. Türkiye'de çok denendi. Olmuyor. değişik düşüncelerden, değişik partilerin olduğu bir platform mutlaka Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde de doğacaktır. Siyasal partiler yasasını da değiştirelim.

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI (Yerinden) - Evvela Anayasa'dan başlayalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Anayasa'dan başlayalım. Seçim yasasını yapalım. Siyasal Partiler Yasasını değiştirelim. Ama olumlu değişiklikler. Bakın ne diyorum. Sizin geçen dönem yapmak istediğiniz gibi Dernekler Yasasını kuşa çevirmeyin.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Gene cırlıyorsun.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yoo, fırlamam. Dernekler Yasasını değiştirelim dediniz kuşa çevirdiniz.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Ne kuşu...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kimsenin dernek kurmaması için tedbirler getirdiniz.

TAŞKENT ATSAYAN (Yerinden) (Devamla) - Ne vardı
o Yasada?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kamu Görevlileri Yasasını
değiştirelim dediniz. Sopyayı ele alacağınız sistemi
getirmek istediniz. Terbiye Yasası. Memuru Terbiye Etme
Yasası getirdiniz. Hayır demokratikleştirme başka şeydir.
Terbiye etme, ya da özgürlükleri kısıtlama yönünde değildir.
Geliştirme yönünde bakın hepsine açık bono, hepsini desteklemeye,
üzerinde çalışmaya hazırız. Sayıştay Yasası.

ERDAL ONURHAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Anayasadan
başlayalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayıştay Yasasını değiştirelim.
Sayıştay yaptırım yapabilecek bir konuma getirilsin. Sayıştayın
bugün varlığı ile yokluğu belli değildir bu ülkede. Raporu
yazılıyor atılıyor bir kenara. Uygulayabilsin,
uygulayıcı olabilsin. Dünyanın uygar ülkelerinde,
medeni ülkelerinde Sayıştayın yaptırım gücü vardır. Bu
gücü, Sayıştaya biz de Meclis olarak yeni bir Sayıştay
Yasası ile verelim. Bunu da değiştirelim ve demokrasiyi
bu şekilde restore etmeye çalışalım.

Bayrak Radyo Televizyon Kurumunun Yasasını ve tüm uygulamalarını elbirliği ile iktidar-muhalefet ele alalım ve yenileyelim. Bu demokrasi görüntüsünü yansıtmıyor. Yani Kıbrıs Sorunu ile ilişkili muhalefet partileri eğer Kıbrıs ile ilişkili ve devlet politikasına yakın görüşler söylerse BRT'de verilir. Onun dışında eleştiri oradan yansımayacak. Bu olmaz. Böyle demokrasi olmaz. Böyle devlet kurumu da olmaz. Onun için Bayrak Radyo Televizyon Kurumunu da, onunla birlikte yeni bir Basın Yasası ile basını da tekelleşmekten kurtaracak, basını kişilerin, şahısların veya şirketlerin güdümünden çıkaracak, gerçekten bu memlekette fonksiyon yapabilen, özgür, yaratıcı bir basın oluşturacak bir yeni yasa yapalım ve bütün bunları hazırlayıp, bir erken seçime gidelim. Niye korkuyorsunuz? Hep diyorsunuz ki işte Ulusal Birlik Partisi güçlü. 11'in 12'sini aldı daha önce.

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI
(Yerinden) - Yok yahu, 12'nin 11'ini aldı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - 12'nin 11'ini aldı pardon.

ERDAL ONURHAN (Lefkoşa)(Yerinden) - 0 kadar sürçü lisan olur.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - 12'nin 11'ini aldı. Üç parti birleşti, seçime girdi, Ulusal Birlik Partisi %55 oy aldı, üç partiyi yendi. E, tamam. Bu kadar güçlü Ulusal Birlik Partisi, bir erken seçime he demek mecburiyetinde-sin, öyledir.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Kandıracak bizi de taksim diyelim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Atasayan...

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Zaten 1995'e de yetmeyecek o söylediği program. Ne ise dur bakalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yok!

GÜNAY CAYMAZ (Lefkoşa)(Yerinden) - Yeter yeter.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Onurhan; bu yıl içinde hiç bu yıl tatile girmeden önce bütün bu söylediklerim yapılabilir, hatta seçime de gidilebilir, erken seçime de. Ama gelin...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Acele etme, tezdır daha.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Gelin, gelecek bahara diyelim. Beni ilgilendirmez. Ben...

GÜNAY CAYMAZ (Yerinden)(Devamla) - Görüşünü söylüyorsun.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Görüşümü ortaya koyuyorum.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Seçimi karıştırma da...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Demokrasinin tarifini yapıyorum.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Kaybedeceğiz birbirimizi sonra.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sen giremezsen başka yerde buluşuruz.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Bakan sen de giremezsin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Olabilir. Onu da kabul ediyorum ama...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla) - Nerede buluşuruz?

GÜNAY CAYMAZ (Yerinden)(Devamla) - Her ihtimal olur.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Tabii ama ben...

AYTAÇ BEŞEŞLER (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Kardeş Ocağında buluşursunuz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Mamemnuniyetle, bu demokrasinin restorasyonu için bir erken seçime varım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; birinci konu bu. Demokrasiyi restore etmek şart. Vitrini düzeltmek şart. Kıbrıs Sorununda, Kıbrıs Türkü büyük zarar görmektedir. Bu nedenle ele almak şart. İkinci konu; pek tabii ki ekonomidir. Ekonomiyi batırdınız. Neresini konuşalım, nesini tartışalım. Her yönü ile battı. Nesi? Burada sanayiye konuşmadık mı? Kaç defa Sayın Onurhan ta Bakanlığı zamanında Sanayi Holding'de birtakım teklifler alır, buradan kürsüden övüne övüne işte Sanayi Holding'i düzelterek falan, bir miktar kısmını atacağız ve düzelecek. Sonra gelen bakanlar işte kıdem tazminatını keseceğiz, Sanayi Holding düzelecek falan filân. Sanayi Holding öyle düzelmez. Sanayiye ciddi biçimde eğilmek, üretimi, sanayideki üretimi özellikle yerel kaynaklara dayanak yeni teknolojilerle desteklerseniz, sanayi kurtulur ve ona paralel tabii ihracatı da birlikte düşünürseniz kurtulur. Ama bu Sanayi Holding mi olur, başka müesseseler mi olur, ama sanayinin kurtulması bu sizin şimdi getirdiğiniz bütçe ile mümkün değildir. İmkân ve ihtimal yoktur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu memlekette ekonomiyi, kalkınmayı, yatırım, üretim ve ihracat içinde dengeli kalkınma ile sağlayabiliriz. Başka türlü mümkün değildir.

Bugün için bu ülkede kaynak sıkıntısı olduğu bir gerçek. Türkiye cari harcamalar için vermiyor. Sadece altyapı yatırımları yapıyor. Üretici yatırımlara kaynak ayırmıyor. Ayırmayınca bütçe açık kalıyor.. Bütçe açık kaldığında ilk kesilen şey yani Ulusal Birlik Partisinin ilk kestiği şey yatırımlardır. Yatırımları kestiğiniz anda kalkınma nasıl sağlanacak? İşte bu bütçede de,şimdi getirilen bütçede de kesilmiş olan yine yatırımlardır. Yatırım yotur. Türkiye'nin devam edecek birkaç altyapı yatırımı dışında, bu bütçede yatırım yoktur. O zaman eğer gerçekten ekonomiyi de düzeltmek istiyorsak, yine elbirliği ile demin bahsettiğim gibi. Çünkü çok güçtür, mavh olmuştur. İktidar muhalefet elbirliği ile girişimde bulunmak mecburiyetindeyiz. Kamu İktisadi Teşebbüsleri yasaları ile, müesseseleri ile, yöneticileri ile yeniden ele alınmalıdır. Ele alacak cesareti var mı? Hayır. Bu Bütçeye bakıyorum, yine herhangi bir atılım yok. Herhangi bir adım yok. Kamu İktisadi Teşebbüslerine ne yapıyor sunuz? Kamu İktisadi Teşebbüsleri Sanayi Holding, Cypruvex, Denizcilik Şirketi, Kıbrıs Türk Hava Yolları hepsi kaynak tüketen müesseseler halindedir. Kaynak tüketmektedir. Kaynak üreten, ciddi olarak ekonomiye katkı sağlayan tek bir kamu kuruluşu göremezsiniz. Peki ne yapacaksınız? Tedbir ne? Soruyorum. ekonomiyi düzeltme yönünde adım atmak istiyorsanız. Bu Bütçede veya hükümetin politikasında yönelik herhangi bir çaba yoktur.

Sayın Hacıahmeoğlu kooperatiflerden bahsetti. Sadece kooperatiflerin yönetimi mi sözkonusu? Kooperatifler bugün her yönü ile bataktadır. Kooperatifcilik kalmadı bu memlekette. Kooperatifciliği sıfırla çarptınız Dünyanın en kapitalist ülkesi liberaal ekonomiyi kapitalizmi uygulayan İngiliz'in bu memlekette besleyip, büyüttüğü kooperatifciliği sıfırla çarptınız. Tüketim kooperatifciliğinden başka herhangi bir kooperatifden bahsetmek mümkün değildir. Tabii son uygulamalarla Merkez Bankası da benzetilmiştir. O da banka olarak fonksiyonlarını yapamayacak hale getirilmiştir. Kredileri geri dönmektedir. Burda kredilerinin geri dönmediği bir yana, şahısları kurtarma operasyonları yapılmakta ve o banka çerçevesinde de sahte evraklar tanzim edilmektedir. İşte Kooperatifi de en sonunda getirdiğimiz nokta budur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bunlarla birlikte üçüncü konu yine çok önemli bir konudur. Sosyal yapı. Eğer demokrasiyi geliştirmez, eğer ekonomiyi bugünkü çıkmazdan kurtarmaz ve eğer toplumun sosyal yapısını revize edecek hususları gündeme getirmezsek demin başta söylediğim gibi Kıbrıs sorununa yönelik de hiçbir başarı beklemeyelim. Sürekli kaybedeceğiz ve kaybetmekteyiz. Geçen gün Sayın Salih Coşar da bunu bu kürsüden söyledi. Ben sebepleri bunlara dayıyorum. Hiçbir uluslararası platformda başarımız kalmadı, olamaz zaten. Ekonomiyi çökertmiş bir toplum, demokrasiyi yozlaştırmış bir toplum, insan yapısını bozmuş, sosyal yapısını bozmuş bir toplumun ciddiye alınması, dikkate alınması mümkün değildir. Eğer bu ülkede göçü durduramazsak, kaçak işçi sorununu çözemezsek, eğer bu memlekette eşdeğer sorununu torpile bağımlı olmaktan bakanları, milletvekilliğinin aracılığını gerektiren konu olarak kurtaramazsak ve çözemezsek, eğer bu memlekette fukara parası adı altında, 5-6 bin kişiye gayri insani yardım yapıp da onların oylarını alma yönüne gitmeye devam edersek, dünya üzerinde bu toplumun ciddiye alınmaması devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal yapı çökmüştür. Gidin konuşun, biz konuşuyoruz, bize anlatıyorlar. Rüşvetin, iltimasın, suistimalin girmediği müessese yoktur. Kimi itham ediyorum, bütün kamu görevlilerini? Haşa. Kamu görevlilerinin hâlâ bu memlekette, büyük bir kesimi özverili çalışmaya devam ediyor, dürüst çalışmaya devam ediyor, yurtsever olarak yaşamaya devam ediyor. Ama bir kesimi, bugün rüşvetin, suistimalin içine batmış bulunuyor. Gidin sorun. Eğer kovuşturma olmazsa, eğer Sayıştay raporları bir kenara itilirse, eğer her işte torpil müessesesi, Ulusal Birlik Partisi rozeti hakim kılınırsa, doğaldır bu memlekette rüşvet, iltimas yolsuzluk bu memleketin bünyesini içten içe kemirecek, içimizi boşaltacak bir kurt haline gelecektir ve gelmiştir de. Bu memlekette 6000 insana fukara parası dağıtacaksınız, ulufe. 27 milyar var. Koyuyorsunuz. Verilmesin mi? Hayır, o insanlara yazık. Fukara dediğiniz kadınlara, ihtiyarlara yazık. Bu yöntemle onlara haksızlık ediyorsunuz, memlekete haksızlık ediyorsunuz. Muhtarlar eli ile, Ulusal Birlik Partisi teşkilat başkanları eli ile bu devletin çeklerini dağıtıyorsunuz, rüşvet veriyorsunuz yani. Rüşvettir. Fukara parası müessesesi tam bir rüşvet müessesesidir. İhtiyaç içinde mi o insanlar? İnceleyelim, araştıralım ve onları da haysiyetli kılalım, alalım sosyal güvenlik müessesesine dahil edelim ve istismar etmeyelim. Sırf oylarını alacaksınız diye böyle bir yöntem benimsediniz ve hâlâ daha her fırsatta gündeme getirmeme rağmen, bunu sürdürüyorsunuz. Az değil 5000 tane insana hakaret edercesine çek dağıtıyorsunuz.

GÜNEY CAYMAZ (Lefkoşa)(Yerinden) - Kimdir müsebbibi bunun?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yoook.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Erbilen.

GÜNEY CAYMAZ (Yerinden)(Devamla) - Ha.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Erbilen tabii, Erbile'nin. Mücidi Erbilen'dir.

GÜNAY CAYMAZ (Yerinden)(Devamla) - TKP'de iken.

SALİH MİROĞLU (Girne)(Yerinden) - Muhtarlardan alındı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Muhtarlardan alınıp, UBP merkezlerine verildi. UBP merkezleri dağıtıyor.

SALİH M İROĞLU (Yerinden)(Devamla) - Sosyal Hizmetler Dairesi değil mi veren?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ne Sosyal Hizmetler Dairesi? Sosyal Hizmetler Dairesi, UBP merkezinden vize almadan kalemini oynatabilir mi? Kimi kime anlatıyorsunuz? Önemli olan yöntemdir. Bu insanlar fakir midir? Fakir. Eğer fakirse, eğer torpille verilmiyorsa, o zaman onları insanca yaşatmak mecburiyetindediniz siz Hükümet olarak. Görevinizdir. Alıp sosyal güvenlik kapsamına koyacaksınız ve garanti içinde hissedecek kendini. Demokrasi böyle gelişir, sosyal yapı böyle gelişir. Sandığa gittiği zaman Demokles'in kılıcı gibi muhtarların vereceği çeki başının üzerinde hissetmeyecek insanlar. Vicdan huzuru içinde gidecek. Sosyal güvenlik paramı benim kesecek hükümet veya babayiğit yoktur diyebilecek. Nasıl ki emekli memur bu hakka sahiptir, o 5000 insan da eğer fukara ise, eğer kimsesizse, eğer muhtaçsa böyle bir güvenlik sistemi getireceksiniz. Sosyal yapıyı güçlendirmek istiyorsak bu memlekette bunu getireceksiniz.

Bir başka konu; sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri. Sağlık hizmetlerine, eğitim hizmetlerine yapılacak yatırım yine o memleket insanına yapılan yatırımdır ve birinciliği alır, önceliği alır demokratik ülkelerde. Olması da lazımdır. Eğer sağlıklı nesil, kültürlü nesil, eğer demokratik bir nesil geliştirmek istiyorsak, sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri mükemmel olmalıdır. Bu sosyal yapıyı oluşturmak için bu bütçede bir atılım var mıdır? Hâlâ eğitime ayrılan para %8 civarında. Kıyaslayın uygar ülkeleri. %20'lerde pay ayırmaktadır bütçelerinden eğitime. %8'le nereye ulaşacaksınız, nereye gideceksiniz?

işte öyle bir noktaya gelirsiniz ki okulların sıraları dahi, bırakın eğitim niteliğinin değiştirilmesini, sıraları dahi yapamazsınız. Bu nedenle sosyal yapıyı da geliştirecek, tek güvenlik sistemini süratle geçirmek, eğitim sağlık hizmetlerine gerekli payı ayırmak ve eşdeğer sorununu mutlaka çözmek gerekir. Eşdeğer sorununu da bu memlekette insanımızı yozlaştıran, demokrasiyi yozlaştıran, felç eden bir müessesedir. Eşdeğer sorun çoktan çözümlenmesi lâzım gelir, ama hala devam etmektedir. Niye? Çünkü insanlar size bağımlıdır. İnsanlar mal kavgası içerisinde Ulusal Birlik Partisine bağımlı kılınmıştır eşdeğer sorunu ile. Bu nedenle çözümlenmemektedir. Yoksa Rum itiraz edermiş, Birleşmiş Milletler itiraz edermiş ya da Yunanistan şikâyet edecekmiş.

İSKÂN BAKANİ HASAN YUMUK (Yerinden) - Yok halledeceğiz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- İnşallâh. Canı gönülden destekliyoruz ve çoktan bitmesi lâzım gelirdi diyoruz. Onu anlatmaya çalışıyorum ve sosyal yapıyı da tabii, ekonomiye de büyük etkisi vardır fakat zarar veriyor bu konu. Ama özellikle sosyal yapıyı bozmaktadır.

Sayın Başkan değerli milletvekilleri;eğer gerçekten Kıbrıs Sorununa yönelik başarı kazanmak istiyorsak, uluslararası platformlarda ciddiye alınmasını istiyorsak, bu söylediğim hususları çözmek mecburiyetindeyiz. Birincisi demokrasimizi sağlıklı temeller üzerine oturtmak mecburiyetindeyiz. İkincisi ekonomimizi sağlıklı bir temele yerleştirmek mecburiyetindeyiz. Üçüncüsü, sosyal yapıyı, yani insan faktörünü geliştirmek ve anayasamızın emrettiği sosyal devlet anlayışına dönmek, yani dönmek en azından dönmek mecburiyetindeyiz. Bunları yaptığımız takdirde, o zaman uluslararası platformlarda Kıbrıs Türklerini yabancılar da ciddiye alır, Yunanlılar da ciddiye alır, Rum liderliği de ciddiye alır, Türkiye'deki yetkililer de ciddiye alır. Şu anda hiç kimsenin bu konuda

bize öncelik verildiğini söylemek mümkün değildir. Demin söylediğim Royter'in yetkilisi geldi, gülerek "Allâh, Allâh " diyor, gerçekten olmuş bir olay. Bizimle kısa, küçük bir röportaj yaptı. Eskiden, Türkiye'den geldiği için biliyor, Ankara'dan merkezden geldi, bir yabancı."Eskiden" diyor, "Kıbrıs Türkleri içinde rüşvetin az olduğu, yolsuzluk çok az olduğu örnek olarak görür ve gösterirdik " diyor. "Allâh, Allâh " diyor. "ne hale gelmişiniz" diyor "bu memleketkte. Nereye gittiysem bana, kiminle konuştuysem bana yolsuzluklardan, usulsüzlüklerden bahsediyor. "

MUSTAFA ERBİLEN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - O dil alışkanlığıdır Sayın Vehbi, Kıbrıs'ta öyle bir şey yok, yine de o bildiği memlekettir burası.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Özker gammazlıyor sizi de.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Dil alışkanlığı, muhalefetin o işte şom ağızlığı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Muhalefetin? Eğer Kıbrıs Sorununda başarı istiyorsak, muhalefete de hoşgörü ile yaklaşmayı öğrenmek lâzım. Ben onun için önerilerimi bu temele oturttum. Ben diyorum ki, gelin oturalım, sorunu çözelim. Efendim?

SALİH MİROĞLU - (Girne) (Yerinden) - Onlar o şekilde davranmıyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Çağırmadılar.

SALİH MİROĞLU (Yerinden)(Devamla) - Çağırdılar ama gelmediler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) Eğer çağırırsa bu söylediğim bazlarda bir araya gelmek ister de onlar kaçar, o zaman onları mahkum ederiz elbirliği ile. Ama ben böyle bir yaklaşım görmüyorum. Ben işte oldu, iyidir, rahatız, bak ne güzel işte Ergün Vehbi de konuşacak genel görüşme de bitti .Efendim?

GÜNER GÖKTUĞ - (Lefkoşa) (Yerinden) - Meclisi terk edenlere madalya mı verelim?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hayır siz vermiyorsunuz da uluslararası platformlarda, sizin yaptıklarınız sonucu olarak, onlara bazı madalyalar verilmektedir. Sadece uluslararası platformlar değil, mesele açıp gazeteleri okursanız bu gün Türkiye Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın İnönü'nün bir nevi göğsüne madalya takarcasına Özker Özgür'ün Kıbrıs Sorunundaki tutarlı görüşlerini methetmektedir. Madalyaları biz vermiyoruz.

Bizim yanlışlarımız, birlikte yaptığımız yanlışlar, Türkiye'ye, Avrupa'ya böyle yansımaktadır. Bunlardan kurtulalım.

BAŞBAKAN Dr. DERVIŞ EROĞLU (Yerinden) - İnönü'ye bakalım ne yalanlar söylediler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yalanlarını ortaya çıkarmanın yolu gidip bu kez de onların söylediğinin tersini söylemek değildir, yapmaktır. Bunu da yapacağız. Demokrasiyi restore edeceğiz, uygar bir seçim yasası getireceğiz. Ekonomiyi bütünü ile ele alacağız. Küçülerek bir yere gidemezsiniz Sayın Başbakan. Bu bütçe ile güya ekonomiyi küçültmeye çalışıyorsunuz. Yatırımları kısıtınız, kısıtınız, kaçta düşürdünüz? Mahalli gelirlerdeki artış, bu yıl öngörülen yüzde kaçtır? Sadece 3.1'dir. Nerede bunun enflasyonu, nerede bu paranın değer düşüşü, nerede bunun kalkınmaya yönelik kısmı? En azından %50 boyutunda artırmanız lazım gelir ki hiç olmazsa paranın değer düşüşüne belki yaklaşırırsınız. Belki enflasyon %78'lerden, %50'lere çekilirse, Türkiye'deki Hükümet vaadini tutar da biraz aşağıya çekerse, belki yaklaşırırsınız. Siz mahalli gelirlerde sadece %3.1 artış öngörüyorsunuz bu bütçede. Bu bütçe, küçülme, gerileme, kabuğa çekilme bütçesidir. Nasıl kalkınacağız? Bir de kalkınmaktan bahsediyorsunuz. Okudum Sayın Bakanın anlattıklarını, ohoo, maşallah, bu bütçe ile ne kadar da kalkınacakmışız. Nereye gideceğiz, nasıl kalkınacağız? Yerel gelirler 679 milyar, bu geçtiğimiz senenin 1991'in bu yıl öngördüğünüz 700 milyar. Olacak iş mi? Bir bütçe hacmi %50 boyutunda artıyor, mahalli gelirlerdeki öngörülen artış %3.1 ve sizin bütçenizin dayandığı üç kaynaktan en sağlıklı olanı da mahalli gelirler. Geri kalanı zaten sağlıklı değildir ve bakın borçlanmalar ne kadar artıyor 1992 Bütçesinde %360.8. Olacak iş değil. Olacak iş değil. %360 boyutunda bütçe açığını artırarak karşımıza getiriyorsunuz. Yani bunun Türkçesi, bunun iktisat dilindeki tarifi kaynak bulamadık. Bulamadınız,

kaynağı bulamadınız. Kaynağı bulamadan tabii ki yatırımı yapamazsınız ve yatırımları da düşürürsünüz. Yine bu bütçenin yatırımlardaki artışı yalnızca %29'dur. %50 oranında cari harcamaları, hatta %57-60 oranında artırıp bütçenin asıl kalkınmayı, asıl gelişmeyi, asıl refah devletine götüren kısmını düşürürseniz, kalkınmadan ya bahsetmeyeceksiniz. Gelecek erkekçe diyeceksiniz ki, biz battık, yerimizde saymayı bile marifet addediyoruz. Bu bütçeyi o amaçla hazırladık diyeceksiniz. Gerçekçi söyleyiş budur. Bana göre, bu bütçe ile yerimizde dahi sayamayız. Geriye gideceğiz. Gideceğimiz açıktır. %29 yatırımlardaki artış ve yatırımlardaki artış da yine kalkınmaya etki yapacak olan üretime dönük artış değildir ki. Yatırımlar tamamen felç olmuş. Hepsi altyapı yatırımı. Hiçbir doğru dürüst üretim yatırımı yok. Yani hem oranını artırıyorsunuz, düşürüyorsunuz bütçede %29'a düşürüyorsunuz, hem Gayri Safi Milli Hasıla içerisindeki oranını, yerel gelirlerin oranını büyük oranda düşürüyorsunuz. Zaten düşmüş. Bu yıl düşmüş, geçen yıl her nasılsa bize, %23 diye takdim ettiniz. Baktım bu yıl daha gerçekçi %21'e düşmüş. Hem onu düşüreceksiniz, hem yatırımları düşüreceksiniz, hem de üretici yatırımları tamamen ortadan kaldıracaksınız. Sonra da çıkıp kalkınma bütçesidir bu, geliştireceğiz diyeceksiniz. Yanlış. İşte yatırımlara bakıyorum, 350 küsur milyar TC tarafından finanse edilecek olan yatırımlar, taşıt aracı alımları için 1 milyar 450 milyon. Makine ve Techizat alımları için 96 küsur milyar.

O da yine makine, üreticiye yatırım yok. Makine, araç-gereç bakım onarımları için bir kusur milyar, o da üretici yatırım değil. İnşaat yapım, bakım onarımları için, bina tamamen bina, on kusur milyar da bu bina. Su tesisleri, gölet yapımı ve onarımları için. Bunlar da gölet yapımı, hemen hemen bittiği için tamamen onarıma yönelik. Alt yapı oluşumu ve haberleşme için, seksen kusur milyar. Peki bakıyoruz, nerde ağır kalkınmayı sağlayacak olan ekonominin motoru, piyasayı, çarşığı hareketlendirecek olan, lokantacıyı, taksiciyi güldürecek olan, otelciyi ferahlatacak olan, narenciyeciyi gelirini çoğaltacak doğrultuda yönlendirecek olan yatırımlar nerde? Yok, sıfır. E, nasıl kalkınacağız? Birbirimizi mi aldatıyoruz? Kaç defa yine bu kürsüden söyledik. Banka plasmanları yine bu memlekette, teşvik edilmemesi lâzım gelen sektöre gitmektedir. Nasıl kalkınacağız? Hiç olmazsa siz yatırım yapmıyorsunuz, bütçe ile yatırım yapmıyorsunuz, hiç olmazsa banka plasmanlarını yönlendirin de, devlet olarak hakkınız vardır, şöyle bir elinizdeki yasal yetki doğrultusunda sanayinin, üretimin bulunması, %15'lere yükseltin. Kaç senedir söylüyoruz, evet yükselteceğiz falan diyorsunuz, ben bakıyorum, yine sanayinin bu memleketteki kredi payı %7 boyutunda. Peki Ticaret? Ticaret %47. Yani plasmanların, kredilerin yine büyük payını alan kısmı ticaret. Sanayiye , üretime, turizme son derece hizmetlere son derece düşük plasman, kredi. Nasıl kalkınacağız?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Başbakan sabırsızlanıyor yanıt verecek ve bu günkü gündem tamamlanacak. Onun için. Efendim?

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Daha günümüz çok Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yalnız programı ona göre yaptık.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Her gün konuşun, engel yok yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi bağlamadan önce bir kez daha görüşlerimi vurgulamak istiyorum. Ekonomide atılım yapamayacağımız açık. Söyledim, ısrarlada üzerinde duruyorum. Yatırımlar son derece düşük, yerel kaynaklar sağlıksız, yüz milyar katma değer vergisi payı koydunuz. Hangi hazırlıkla. Geçen bütçeye de dokuz milyar koydunuz, sıfır, tabii uygulamadınız. Acaba uygulanacak mı? Yoksa acaba baskılara boyun eğerek sadece %3 oranında artırabildiğiniz yerel gelirler daha da düşecek mi? Bana göre kesinlikle düşecektir. Çünkü bu yüz milyar katma değer vergisini de toplamanız mümkün değildir. Siz alsanız, alsanız işte Deli Dumlul gibi sopa elinizde, becerebildiğiniz motorlu araçlardan, av ruhsatlarından pay alıyorsunuz, aslıl gelirlere hala yönelemiyorsunuz. Asıl servetleri vergilendirmek için hala gerçekleştiremiyorsunuz. Efendim?

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Halledeceğiz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - E, inşallâh, inşallâh. Her köşede bir değil iki, üç altıncı çıktı. Her zaman söylerim, hastalık belirtisidir. Yani bir insanın yaşlanma belirtileri içinde, yüz kırışıklıkları, başka birtakım göstergeler falan olur.

Ekonominin de sağlıksız, hastalıklı göstergeleri her köşede altıncıların peydahlanmasıdır. Gidin görün, her yerde artık dükkanlar altıncılar tarafından satın alınmaktadır. Yani bu ne demektir? Artık 3-5 kuruşluk tasarruf yapıyorsa da insanlar, yapabilenler sizin ekonomik atılımlarınıza güvenmediği için paralar ya yastık altına döviz olarak, ya da kollara veya gerdanlara...

SALİH COŞAR (Lefkoşa)(Yerinden) - CTP'nin politikası.

GÜLİN SAYINER (Lefkoşa)(Yerinden) - Beş kilo altın.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - CTP'nin de sizin politikaya uygun. O da uyuyor. Keşfetmiş, görmüş, gidişi görmüş.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa)(Yerinden) - Zenginliğin göstergesidir altın.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yani, Hiç değil. Avrupa'da...

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla) - CTP'nin ekonomi politikası.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet, aynı. Avrupa, Türkiye'nin on misli...

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden) - Hâlâ daha vazgeçmiyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ulusal gelire sahiptir. Ama orada yatırım, üretime yatırım teşvik edilmektedir, altına değil. Bilezikler bir olmuş, iki olmuş...

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla) - Bağlandık borsaya...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim?

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla) - Dinlemedin galiba.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Dinlemedim Hocam.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Doğu Akdenizle borsaya bağlandık.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - E, iyi. Menkul kıymetler borsasına çok güzel tabii.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla) - Yani ekonomi tamamdır. Anlıyoruz bu işten.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Düzelecek.

SALİH COŞAR (Yerinden)(Devamla) - Yastık altına girmiyor para, hiç merak etme.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İyi, o altıncıları da hiç olmazsa denetlesek vergi yönünden denetlesek, ithal ettikleri o malların, altınların da nasıl geldiğini görsek.

DR. MUSTAFA ERBİLEN ((Yerinden)(Devamla) - Eğitmekle gördük, dergah kolay değil. O dergahtan çıktın sen kolay mı zannediyorsun? Vazgeçmiyorsun.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - CTP'nin kurmayları hemen keşfettiler gidişi, halkın eğilimini, keşfettiler, yani cazibe nerde? Altında. En sağlıklı bu ekonomiye göre. Çökmüş bir ekonominin göstergesi altıncılıktır. Altın alacaksın, bir yere saklayacaksın, çünkü güven yok. Niçin güven yok? Bankalara güven kalmadı. Bankaları çatır çutur batırıyorsunuz. Batıyor habire. Yani banka, yahu bir bankada burdan geldik söyledik, bir banka çevresinde o kadar sahte evraklar dönerse, o bankanın ayakta kalması mümkün değildir. Merkez Bankasına benzettiniz. Merkez Bankasının götürdünüz dövizleri, yani kendi bankanızı bile, devlet olarak kendi bankanızı bileşaklıkları üretici yatırımlara yönlendiremiyorsunuz da Londra'da ingiliz size verdiği, sterline verdiği faiz tatmin ediyor hükümeti, devleti ve para yatırıyor. Olacak iş değil. Dünyanın hiçbir ülkesi, Araplar o yerden püsküren petrol paraları

dışında bunu yapmaz. Çünkü parasını yastık altına koyma yerine, hükümetler, devletler yatırımda kullanmak ister.

O paraları getirin buraya, paranız varsa, üretimi en azından sterline verilen faizden daha kârlı hale getirin ve kredi olarak verin insanlar üretim yapsın. Üretime kanalize edin ki o paranız da üretimden, ingilizlerin sizin sterlininize vereceği faizden daha fazla gelir sağlasın. Hayır. Bakalım İsviçre'de de var mı devletin paraları. Bir miktar da orada, yarın hadise de orada çıkar, orada da bloke ederler paralarınızı. Halkın da sizin gibi buradaki bankalara güveni olmadığı için dışarda döviz hesapları vardır, ya içte altına paralar yatırılmaktadır. İşte CTP'nin keşfettiği budur. Bunu da keşfedince piyangosuna halka cazip gelecek olan beş kilo altını koymuş bulunmaktadır.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla) - Yarın da devam edersin Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir konuya daha kısaca değinip bitireyim sözlerimi, sabrınıza sığınarak Sayın Erbilen.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yerel gelirlerin Gayri Safi milli Hasılaya oranı %21. Ben bu konuyu da tartışmak istiyorum. Sayın Eroğlu'na kurmayları, ya da ekonomistleri ne söylüyor bilmiyorum ama, daima şu yazılır Maliye Bakanlarının okuduğu belgeye. Ekonomisi bize benzeyen ülkelerin en iyisiyiz. Gayri safi milli hasıladan eğer devlet ikinci dağıtım için sadece %21 alıyorsa, bu gösterge tipik bir geri kalmış ülke göstergesidir. Bununla övünemezsiniz. Çünkü bu rakam gelişmiş ülkelerin birinci sıralarını alanlarda %50'lere varmaktadır.

En düşükü uygar ülkelerde, gelişmiş ülkelerde %35'in yine üzerindedir. Yani devlet olarak ekonomide ağırlığınızı hissettirmek istiyorsanız, gayri safhi milli hasılanın daha alınacak büyük boyutta kısmı ortada durmaktadır. Sadece %21'i alıyorsunuz. Bu nedenle eğitime yatırım yapamıyorsunuz, bu nedenle sağlık hizmetlerini geliştiremiyorsunuz, bu nedenle üretici yatırımları teşvik edemiyorsunuz, subvansiyon veremiyorsunuz, daha payınız var. Peki bunu almanın yolu bu şimdiki vergi yasalarıyla, uygulamalarla mümkün müdür? Hayır. Esas kaynağa yöneldiğiniz takdirde bu gayri safhi milli hasılanın büyük bir payını alan kesime gitmeniz gerekir. Siz hala dolaylı vergilerle, işçiden, köylüden, kamu görevlisinden vergi almayı yeyliyorsunuz. Bu nedenle de bu ölçekler açısından bu rakamlarla, bu memlekette kalkınma olmaz. %5 kalkınma hızına ulaşacağınızı söylüyorsunuz, bu yıl biraz daha insafli, her yıl gerileyip, herhalde birkaç yılda sonra asıl reel noktaya gelmiş olacaksınız. %8'lerden 7'lere, sonra 7'lerden 6 nokta kusurlara geldiniz. Şimdi %5'e indiniz. Şimdi %5'te de gerçekçi değildir. Bu bütçe ile %5 kalkınma hızı sağlamak hayaldir, aldaticıdır, ütopyadır mümkün değildir. Yatırım olmayan bütçe, sağlıklı kaynağı olmayan bütçe %33'ü açık olan bütçe ile %5 kalkınma hızı sağlamak mümkün değildir. Siz ancak nüfus oranının altında belki %1'lerde, 2'lerde bir kalkınma hızı sağlayabilirsiniz, bu da gerileme demektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi bağlarken Hükümeti ve Sayın Başbakanı yeniden demokrasiyi bu memlekette ekonomik ve sosyal yapıyı müşterek geliştirmek, restore etmek için adım atmaya çağırıyorum. İhtiyacımız vardır, neden ihtiyacımız vardır? Siz gidersiniz başka bir hükümet gelir, sosyal yapıyı ilerleme kaydeder. Siz gidersiniz, değişirsiniz elbette bu memleket onu da görecektir, başka ülkelerde görüldüğü gibi burada da görülecektir. Ekonomi de düzeltilir, yeni

bir anlayışla ekonomi ileri alınır ve bu memleketin kendi kaynaklarına dönük ekonomik yapı oturtulur, kalkınma sağlanır ama Kıbrıs sorunundaki başarısızlık, bizi, bu nesli tarihe karşı sorumlu tutar ve çözümlenemeyecek zorluklar getirir. Geleceğimizi, yedi göbek insanımızı ipotek altına alır. Onun için ben demokraside sakatlık, ekonomide bozukluk, sosyal yapıdaki çöküntü, Kıbrıs Sorununda bizim uluslararası durumumuzu, konumumuzu etkiliyor diye ısrarla vurguluyoruz. Yurtseverlik bunu gerektirir. Bu nedenle bu konularda uzlaşma, anlaşma ve bu memlekete sahip çıkmak mecburiyetindeyiz. Bana göre Hükümet en azından Meclis içi muhalefetle Kıbrıs Sorununa yönelik çalışmalarda ve hatta geçmişte ara seçime yönelik çalışmalarda, belli platformlar oluşturabilmiştir. Meclis dışı muhalefetle de bunları yapabileceğine hala inanıyorum, en azından inanmak istiyorum. Elbirliği ile bu doğrultuda Hükümeti adım atmaya çağırıyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ergün Vehbi. Başka söz isteyen var mıdır?...Yoktur. Buyurun Sayın Başbakan.

SESLER - Oyunuzu söylemediniz.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden)- Oyumun ret olacağını Sayın Başbakan anladı zaten.

BAŞKAN- Buyurun efendim.

BAŞBAKAN DRVİŞ EROĞLU - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önce Sayın Ergün Vehbi'nin ve Sayın Kotak'ın diyalog çağrılarına bizim parti olarak, Hükümet olarak müsbet baktığımızı söyleyerek, sözlerime başlamak istiyorum.

Yalnız Meclisteki muhalefetin zaafiyetinde Ulusal Birlik Partisinin bir suçu olduğunu da kabul etmek istemem. Çünkü seçim yasaları seçim yasalarıdır. Her seçim yasasına bir kalp takabilirsiniz ve anti-demokratiktir diyebilirsiniz. Mühim olan o Seçim Yasası ile seçime girmektir. Girince de sonuçlarına razı olmaktır. Sizin dışınızdaki muhalefet, bu Seçim Yasasının sonuçlarına razı olmadığı için bugün Mecliste sizin tabirinizle zaafiyete uğramış bir muhalefet vardır. Ama yine sözlerinizin içerisinde vardır. Muhalefet 20 kişi de olsa 5 kişi de olsa muhalefet görevini yerine getirebiliyorsa, o Mecliste kurallar uygulanabilir denebilir. Siz kendi kendinize bazı prensip kararları alarak Meclisi acayip bir şekilde boykot etmeye kalkınca Meclisim içerisindeki iktidar muhalefet diyalogu da böyle kesintilere uğrayabilir veya dıştan bakıldığı zaman yanlış anlamalara neden olabilir. Bunu söyledikten sonra Sayın Ergün Vehbi'nin üzerinde hasasiyetle durduğu Sayıştay raporlarına bir nebze dokunmak istiyorum. 40 Sayıştay Raporu olduğunu, Meclisin raporlarında tozlanmaya bırakıldığını söylediler. Bir kere Sayıştay Raporları elbette ki ilgili komisyonda görüşülecektir. Seçim arifesinde olduğu için seçim sonrası hükümet kuruluşu, Meclis tatili derken bugüne kadar kalmıştır. Ama ilgili Komite Başkanı ile yapmış olduğumuz temaslarda bu Sayıştaydan gelen raporlar süratle değerlendirilecektir, Meclisin Genel Kuruluna getirilecektir. Yalnız bir hususu özellikle hatırlatmak isterim. 40 kadar Sayıştay Raporu olmasına rağmen, Sayıştay Başkanı tarafından Savcılığa havale edilen bir tek Sayıştay Raporu vardır. Diğerleri Savcılığa havale edilmemiştir. Eğer usulsüzlük olsa idi suç unsuru olabilecek hususlar bulunmuş olsaydı elbette ki diğer Sayıştay Raporları da Savcılığa havale edilecekti. Ama sadece Toprak Ürünleri Kurumunun, Sayıştay Raporunun Savcılığa havale edildiğini de bu vesile ile hatırlatmak isterim. Ve bir Sayıştay dosyasının da tamamlanmadan sizin elinize geçtiğini, tekrar bu kürsüden hatırlatmak isterim. Çünkü Sayıştay Başkanı, denetçinin yazmış olduğu rapora göre bir Maliye Bakanına Ekonomi ve Maliye Bakanına, bir de Tarım Bakanlığı...

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Tarımsal Donatım.

DR. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Tarımsal Donatım Müdür-
lüğüne yazı yazarak bilgi istemiştir. O bilgiler gelmeden
denetçinin Sayıştay Başkanı tarafından onaylanmamış, kesin
şekli verilmemiş daha doğrusu, raporu sizin elinize geçmiştir
ve o rapor da maalesef seçim malzemesi olarak televizyon ekra-
nından da dahi kullanılmaya çalışılmış, sonra çoğaltılarak
basın bildirisi şeklinde de sizin imzanızla dağıtılmıştır.
O da bana göre bir şanssızlıktır. Çünkü biz yolsuzlukları
koruyan bir hükümet değiliz. Geçmişte bu kürsüden bir ihbarı-
nız benim tarafından değerlendirilmiş, bir hakimin size söyle-
diği sözler, benim tarafından değerlendirilmiş, ilgili makama,
bağlı olduğu makama yazı yazarak, hem şahıstan, hem Yüksek
Mahkeme Başkanından rapor istenmiştir. Fakat ne acıdır ki ;
sizin söylediklerinizi yalanlayacak şekilde, konu sizinle konu-
şulmadığı şeklinde bir yazı ile bize duyurulmuştur. Artık
yalan söylediniz demiyorum. Yalnız ihbarınızın, her ihbarı
değerlendirdiğimizi belirtmek için, sizin Meclis kürsüsünden
ileri sürdüğünüz hususu gündeme getirdim. Hiçbir hükümet yol-
suzlukları kofumaz. Yolsuzluk iddiaları oldu mu biz üzerine
yürütürüz ama tabii ki sonunda konu mahkemeye intikal edecek-
tir. Bizim Hükümet olarak görevimiz konuyu polise ve Başsavcı-
lığa havale etmektir. Sizin kendiniz keşfetmiş gibi, kendiniz
bulmuşsunuz gibi söylediğiniz konuları, biz Hükümet olarak
ortaya çıkardık. Bir ilaç yolsuzluğu dediğiniz konuyu, Sağlık
Bakanlığı, Hükümet kanadı ortaya çıkarmış

Sayıştay Başkanı da dahil olmak üzere devreye konmuştur. Bir gümrük olayı Hükümetimizin ilgili bakanı tarafından ortaya çıkarılmış, Mahkemeye intikal ettirilmiş, bugün mahkûm olmuşlardır suçlular. Yine ihtiyat Sandığı konusunda konuyu yine ilgili bakanlık ortaya çıkarmış, Savcılığa havale etmiştir. Bizim Savcılığa havale ettiğimiz konuların sonrasında, herhalde mahkeme yargıcı yerine oturmamız da mümkün değildir. Anayasada değişiklik gerekir diyorsunuz. Anayasadaki değişikliğe de biz sizinle birlikte ileride bu söylediklerinizden pişman olmayacak şekilde hareket ederseniz, varız.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Ben rezervimi koydum, menfi olmazsa.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla)- E demokrasinin vitrini Ulusal Birlik Partisi tarafından kırılmıştır dediniz. Ben buna iştirak etmiyorum. Bizim Ulusal Birlik Partisi anlayışına göre demokrasiden size şimdi bahsedeceğim.

Bu arada Sayın Kotak'ın yapmış olduğu konuşmasının sonunda fevkalade olumlu öneriler ileri sürdüğünü, bu önerilerden yararlanacağımızı belirtmek isterim. Özellikle Ankara ile yapacağımız temaslarda beş yıllık geçiş programları yapılmalıdır sözleri bizim de üzerinde durduğumuz ve ön hazırlığını da tamamladığımız bir husustur. Geçmişte Türkiye'deki geçmiş hükümetlerle bizim bu düşünceler doğrultusunda yapmış olduğumuz bir ekonomik işbirliği protokolu vardı. Yine aynı konuda bir protokol yapmayı düşünmekteyiz. Tabii ki bu bizim arzumuzdur. Anavatandaki Hükümet de aynı görüşteyse bu mutlaka gerçekleştirilecektir.

Yine gümrük konusunda ileri sürdüğü hususlar bizim Sayın Akbulut'un başbakanlığı döneminde varmış olduğumuz bir mutabakat zaptında da gümrük birliğine şartlar uygun olursa varılması yönünde bir anlaşmamız vardı. Yeni Hükümetle de bu konu görüşülecektir. Tabii ki şartlar uygun

olması lâzım. Politik şartlar da. Özellikle bizim biliyorsunuz geçmiş Hükümetle yapmış olduğumuz Ekonomik İşbirliği Protokolünün birinci maddesi sıfır fon ve sıfır gümrüktü. Belli katma değer ve yerel girdi oranlarını haiz sanayi ürünlerimiz sıfır fon ve sıfır gümrükle Türkiye'ye girmekteydi ama yine sizin belirttiğiniz gibi fon kısmı, bu anlaşmaya rağmen %18'le 20 arasında bir ek mükellefiyet getiriyordu. Bir de sistemde bir hata vardı. Bir taraftan para konup, daha doğrusu bir taraftan çıkıp, bir taraftan girmiş olmasına rağmen, zaman zaman sıkıntılar yaratıyordu. Bu o zamanki şartlarda Avrupa Topluluğuna müracaat ve neticede girme düşüncesi olduğu için Avrupa Topluluğuna uygulanan rüçanlı gümrük, bize de uygulanır düşüncesinde hareket edilmesin. Çünkü Avrupa o gözle konuya bakmasın diye bulunan bir yöntemdi ama problemlili ve daha doğrusu sıkıntılı bir yöntemdi.

Evet, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeni bir bütçe yılına hazırlanırken, Kıbrıs Sorununa bir çözüm bulunması için zorlayıcı dış baskıların doruk noktasına ulaştığı, egemenlik ve bağımsızlığımıza doğrudan ve açık bir şekilde dış güçlerce tavır alındığı, ekonomik yönden KKTC ve dünya için zor ve daraltıcı etkilerin yaşandığı bir mali yılı da geride bırakıyoruz. Hükümetimizin 1992 yılındaki icraatlarının bir program niteliğinde olan 1992 Yılı Bütçe tasarısını görüşmeye başladığımız bugünde, Ulusal Birlik Partisi Hükümetine muhalefetin yönelttiği eleştirileri ve ileri sürdüğü iddiaları irdelemede ve cevaplamakta yarar görmekteyim. Bunu biliyorsunuz Bütçe

Komitesi safhasında arkadaşların eleştirileri günü gününe benim bilgime gelmekteydi. O eleştiriler doğrultusunda cevap niteliği taşıyan bu metni hazırlamış bulunuyorum.

1991 yılı boyunca muhalefet partilerinin Ulusal Birlik Partisi iktidarına yönelttiği eleştiriler genel olarak ülkemizde demokrasinin bulunmadığı, biraz önce Sayın Ergün Vehbi de bunu iddia etmiştir, ve tek parti dikta rejimi olduğu, ekonominin iflas ettirildiği, Sayın Vehbi de açık şekilde altın dükkanlarıyla mukayese ederek ortaya koymuşlardı.

DR. MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Halkın %67'si sandığa gider ve demokrasi yok derler .

DR. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Hükümetimizin Kıbrıs sorununa çözümü engellediği ve barış istemediği konularında toplanmaktadır.

Ülkemizde demokrasinin olmadığı, Ulusal Birlik Partisinin rejimi tek parti diktatoryasına dönüştürdüğünü iddia eden muhalefet, bazı gerçekleri bilinçli olarak görmezlikten gelmektedir. Tabii ben bu iddiaları dıştaki, Meclis dışındaki muhalefetin yaptığını da dikkate alarak söylüyorum.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti uzun yıllar yokluklar içinde kurtuluş mücadelesi vererek kurulan genç bir devlet olmasına rağmen, çok partili parlamenter sistemi geliştiren, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi kökleştiren dünyadaki ender ülkelerden biridir. Ulusal Birlik Partisi hükümetleri döneminde toplumumuzun her kesiminde örgütlenme hareketleri hızlanmış, katılımcılık artmış ve çağdaş Anayasamıza dayalı olarak çoğulcu demokratik düzen gelişmiştir.

Demokrasinin bir yaşam biçimine dönüştüğü ve çok sesliliğin hakim olduğu ülkemizde, 1976 yılından günümüze kadar kesintiye uğratmadan gerçekleştirdiğimiz seçimlerle bu olgu dünya kamuoyu önünde ispatlanmıştır.

Ulusal Birlik Partisi ve Hükümetleri demokrasiyi, insan haklarını ve özgürlükleri ortadan kaldırmak uğraşısı verenlere karşı mücadele vermiş ve bu erdemleri sonuna kadar savunmuştur. Bugün savunduğumuz ilkelerin dünyada giderek yaygınlaştığını görmek mutluluğumuzu artırmaktadır. Demokrasiyi yılmadan savunanların ortak bir başarısı olarak dünyamızda hızlı bir demokratikleşme süreci başlamıştır. Anayasamızda yer alan insan haklarının artık her ülkede evrensellik kazandığı bir ortamda, Batı Demokrasilerinin örnek alındığı "eski" Doğu Avrupa ülkelerinde ve Sovyetler Birliği'nde hızlı dönüşümler meydana gelmekte ve bu ülkeler çağdaş gelişmelere ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. İşte böyle bir dünya ortamında, yıllardır Sovyetler Birliği'ndeki rejimi ülkemize getirme mücadelesi veren ve halkımızın iradesine saygı göstermeyecek kadar demokrasiyi hazmedemeyen ve Meclis dışında kalan boykotçu partiler, bugün Ulusal Birlik Partisinin ve hükümetinin anti-demokratik olduğunu ve ülkemizde demokrasinin bulunmadığını ileri sürmektedirler. Tabii Sayın Ozker Özgür Sayın Ergün Vehbi'nin tabiri ile Meclis dışında kaldıktan sonra sokakta politika yapmıştır. Basın toplantısında bütçemizi eleştirmiş. Dolayısıyla ona da biz bu kürsüden sözlerimiz arasında yanıt vermeye de çalışacağız.

Sovyetler Birliği'nde, Doğu Bloku Őlkelerinde ve birçok gelişmemiş Őlkede totaliter rejimler uygulanırken, çoğu Batı Őlkesinde bile bulunmayan ekonomik, sosyal ve siyasal hakların bulunduğu Őlkemizde, Anayasamız ile ağdaş bir demokratik dőzen kurulmuş ve sivil bir toplum yaratılmıştır. Hukukun Őstőnlőđüne dayalı çoğulcu ve katılımcı demokratik dőzenimizin yaratıcısı, koruyucusu Ulusal Birlik Partisi ve hŐkŐmetleridir. Demokratik dőzenin kurulması, demokrasinin gelişerek kŐkleřmesi, Ulusal Birlik Partisi HŐkŐmetleri döneminde olmuştur. Bu gerçekleri inkār etmek ve halkımızın gŐzŐnden kaçırmak mŐmkŐn değildir.

BuđŐn Őlkemizde demokrasi yoktur diyenlerin dayandığı ve gerekçe gŐsterdiđi tek unsur 1990 seçimleri sonuçlarıdır. 1990 seçimlerinden sonra Őlkemizde demokrasinin kalktığını, tek parti dikta rejiminin oluştuğunu ileri sŐrenler, 1990 seçimlerinden Önce de seçim kaybettiklerinde aynı iddiaları hep tekrarlamışlardı.

1990 seçimlerinde DMP adı altında sahte bir Şekilde birleşenler %65 oy oranı ile iktidar olacakları hayali ile seçimlere katılmışlardı. Seçim gŐnŐ oy veren boykotcu parti liderleri kendilerinden emin bir Şekilde BRT kameralarına verdikleri demeçlerde halkın iradesine saygı gŐsterilmesi gerektiğini, artık halkın konuşacağını belirtmişlerdi. Ancak seçim sonuçları umdukları gibi çıkmayınca aşırı bir kızgınlık ve tepki hareketiyle yeni bir hata ile Meclisi boykot etmişlerdir. BuđŐn Meclisimizin aritmetiğinde bizim değil, boykotçu muhalefetin kusuru vardır. Boykotçu muhalefet halkımızın 1990 seçimlerinde ortaya koyduğu iradesine karşı, dŐnyada gŐrŐlmemiř bir hareketle Meclisi boykot etmiştir. BuđŐn bu yanlış hareketin pişmanlığı içinde yaptıkları hatayı ve kendi kusurlarını Ulusal Birlik Partisi ve HŐkŐmetine, hatta Anavatanımıza mal etmeye çalışmakta ve bŐyŐk bir samimiyetsizlik Őrneđi vermektelerler. Samimiyetsizliklerinde akşam Ankara, TŐrkiye TRT televizyonunda izledik.

Ülkemizde demokrasinin olmadığını ileri sürenler ve Meclisi boykot edenler, 1990 seçimlerindeki yenilgilerinin nedeni olarak seçim yasasını göstermekte ve dış karışmacılık olduğunu iddia etmektedirler. Şimdi dış karışmacılığı davet etmek için Ankara'da bulunuyorlar. 1990 seçimlerinin demokratik bir ortamda ve halkımızın hür iradesiyle gerçekleştiği bilinen bir gerçektir. Seçim kampanyasının cereyan ettiği özgür ortam bunun en somut delilidir. Seçim sistemimizde %20-%25'lere varan bölge barajlarının bulunmadığı, partilere farklı ayrıcalıklar ve özel primler tanınmadığı ve her partiye eşit koşullarda imkan sağlandığı dikkate alındığında, anti demokratiklik iddiaları da kendiliğinden çürümektedir. Kaldı ki çağdaş niteliklere sahip olan ve demokratik geleneklerini geliştirmiş olan toplumumuzda antidemokratik yollarla seçimi gerçekleştirmek ve halkı zorla sandık başına götürmek de mümkün değildir. Şu bilimsel gerçek bilinmelidir ki, demokratik reflekslerini kazanmış olan halklar, ülkedeki hukuk kurallarını, demokratik ilkeleri ve demokratik kurumları geliştirerek bir uyum içinde demokratik rejimin en iyi şekilde işlemlerini sağlar ve siyasal bunalımlara kesinlikle izin vermezler. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkı, 1976 seçimlerinden günümüze kadar geçen dönemde demokratik reflekslerini kazandığını ve çok iyi kullandığını göstermiştir. Halkımızın 1990 seçimlerindeki iradesinin bir anlamı da budur. Bu gerçek muhalefetçe doğru algılandığı ölçüde sağlıklı sonuçlara varılabilecek, aksi halde muhalefet mevcut hatalarına yenilerini ekleyecektir.

Bu noktada Sayın Ergün Vehbi'nin diyalog çağrısına şunu söylemek istiyorum. 1990 seçimlerinden sonra Toplumcu Kurtuluş Partisi ile CTP ile Yeni Doğu ile, TKP ile 3 defa, diğerleri ile iki defa görüşme yaptık. Diyalogumuzu sürdürmek istedik ve bir seçim olmuştur, seçimlerin sonucuna katlanıp ne yaparsak Meclis içerisinde yapmamız gerektiğini söylemiş olmamıza rağmen en son Toplumcu Kurtuluş Partisinin, TKP ve CTP ve Yeni Doğu girmeyi düşünmediğini açık bir şekilde söyledikten sonra TKP ile son Pazar günü yaptığımız görüşmede belediye seçimlerine, yerel seçimlerine

bir hafta kalmış olmasına rağmen şimdi yerel seçimleri durdurunuz, Meclise girelim şeklinde ve Meclise girerken de bir sene sonra erken seçim olacağı şartını da ileri sürmüşlerdi. Yerel seçimleri durdurmamız Anayasa gereği mümkün değildi. Çünkü Anayasa her dört yılda bir yerel seçimlerin yapıldığını söylüyor. Kaldı ki biz adaylarımızı tespit etmiş, adaylar 15 günlük propagandasını tamamlamışlar, son seçim haftasına girmişlerdi. Bu şartlarda bunun mümkün olmayacağını zaten TKP biliyordu ama TKP'nin Meclise girmeyiş nedenlerinden bir tanesi de yerel seçimlere katılmayacağız deyip belediye başkanlığına soyunan arkadaşların aday olmalarını engellemesi ve zannederim parti meclislerinde de belediye başkanlarının hakim olması neticesi bu karardan dönmeyişleridir.

Evet muhalefet özellikle 13 Ekim ara seçimlerinden sonra Ulusal Birlik Partisinin oylarının %33'e düştüğünü ve buna karşılık Meclisteki sandalyelerin %90'ını ele geçirdiğini iddia etmektedir. UBP 1990 seçimlerinde üç partinin gerçekleştirdiği ittifaka karşılık %55 oy oranı ile büyük zafer kazanmış ve güçlü bir şekilde Meclise girmiştir. 13 Ekim 1991 ara seçimlerinde halkımız %67 oranındaki bir katılımla sandık başına gitmiş ve Ulusal Birlik Partisi geçerli oyların %66.3'ünü almıştır. Buna göre Ulusal Birlik Partisi 1990 seçimlerine göre oy oranını artırmış ve %55'ten %66.3'e yükseltmiştir. Muhalefet kesimlerinde, bilinçli olarak rakamlar çarpıtılarak bir yandan UBP'nin oy oranının düştüğü, bir yandan da 13 Ekim 1991 ara seçimlerine %67 oranında bir katılım olmasına rağmen halkın yarısından çoğunun bu seçimlere taraf olmadığı ileri sürülmek suretiyle halkımızın demokratik rejime karşı güvenini sarsma çabalarını sürdürmektedir.

Sayın Başkan, Değerli milletvekilleri,

Demokrasi her şeyden önce bir hoşgörü ve açıklık rejimidir. Bugün muhalefetimizin belli bir kesiminin bu niteliklerden çok uzak olduğunu görmekteyiz. Birbirimize karşı hoşgörü sınırlarımızı geliştirdiğimiz ve samimi, açık bir tavır sergilediğimiz sürece demokrasimizi daha da geliştireceğiz. Biz iktidar olarak muhalefetimizin yapacağı her türlü yapıcı ve uyarıcı eleştirileri dikkate almaya, bu eleştirilerden yararlanarak halkımıza daha iyi hizmet sunmaya kararlıyız. Muhalefetle etkin ve yararlı bir dialog ile ulusal çıkarlarımızı koruma ve ülkemizi daha sağlam temellere oturtma amacını taşımaktayız. Asıl olan ülkemizin, devletimizin ve halkımızın menfaatleri ve yarınlarımızın kesin güvence altına alınmasıdır. Bunu da demokratik rejimimiz içinde el birliği ile gerçekleştireceğimizden ve ulusal çıkarlarımızda muhalefetle birlikte ortak tavır koyacağımızdan eminim.

Bu güvenimi Meclis'te görev yapan muhalefetin son zamanlarda ortaya koyduğu olumlu tavır ve yaklaşımlar artırmaktadır. Özellikle Bütçe'nin Komite'de görüşülmesi sırasında yapıcı

muhalefet örnekleri iktidar partisi ve hükümet olarak bizi son derece memnun etmiştir. İnaniyorum ki bugün Meclisimize hakim olan anlayış ortamında daha güçlü bir iktidar-muhalefet ilişkisi gelişecek ve demokrasimizin dış dünyadaki saygınlığı artacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Muhalefet, 1992 Yılı Bütçe Tasarısına ilişkin görüş ve değerlendirmelerini ortaya koyarken, ekonomik büyüme hedeflerinin tutturulamadığını, ekonomik kalkınmada başarı sağlanamadığını, aksine tam bir başarısızlık ve çöküntünün meydana geldiğinin de iddia etmiştir. Bugün ülkemizde yaşanan ekonomik olumsuzlukların, Türkiye'deki olumsuzluklardan kaynaklandığı, bunun da nedeninin UBP ile ANAP'ın müştereken uyguladıkları iflas etmiş politikalar olduğu görüşlerini dile getirmişlerdir. Muhalefet Serbest Piyasa modelinin ve uygulamalarımızın iflas ettiğini söylemektedir. İflas ettiği söylenen serbest piyasa modeli bugün başta Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler olmak üzere dünyada hızla yayılmakta, serbest piyasa düzeninin erdemleri daha iyi anlaşılmakta ve ülkelerin gelişmesinin anahtarı olarak kabul edilmektedir.

Serbest piyasa ekonomisinin dünyada bu ölçüde genel kabul gördüğü ve faziletlerinin anlaşıldığı bir dönemde Ulusal Birlik Partisi ileriye görerek ve dünyadaki genel değişme eğilimini doğru tesbit ederek zaman yitirmeden serbest piyasa ekonomi modelini ülkemizde yaşama geçirmiştir. Uyguladığımız serbest piyasa ekonomisi modelinde, mülkiyetin tabana yayılması, hür teşebbüs kabiliyetinin artırılması ve sağlıklı gelişen bir refah toplumunun yaratılması esastır. Bu esas çerçevesinde herkese hak, herkese özgürlük, herkese iş ve herkese refah temel hedefimizdir. Bugüne kadarki uygulamalarımızla bu hedefimize ulaşmada önemli mesafeler alınmıştır. Sağladığımız hızlı kalkınma ile ülkemizin gelişmişlik düzeyi yükselmiş, fakir ülkeler grubunun alt sıralarından, orta gelir grubu ülkelerinin üst sıralarına çıkılmış, 1974 yılında 586 dolar olan fert başına milli gelirimiz 1990 yılında 3,447 dolara ulaşmıştır.

Bu gerçeklere rağmen muhalefet UBP hükümetleri döneminde kalkınma ve refah faaliyetlerinin gerçekleştirilmediğini, halkın fakirleştirildiğini ve çaresizliğe iletildiğini, ekonomimizin çökertildiğini her vesile ile söylemektedir. Konjonktürel gelişmeler sonucunda ortaya çıkan sorunları ve ekonomide yaşadığımız geçici sıkıntıları da tüm geçmişe ve geleceğe teşmil eden muhalefet, ortaya koyduğu görüşlerini güçlendirmeye çalışmakta ve ülkemizin genel gelişme trendini görmezlikten gelmektedir. Oysa 20 Temmuz 1974 Mutlu Barış Harekâtı'ndan önce hemen hemen sıfır denecek düzeyde olan ekonomik gücümüzün bugünkü durumumuzla karşılaştırılması bile gerçeği ortaya koymaya yeterlidir. Kıbrıs Türkü'nün 1974 öncesi sıfır düzeyinde olan ekonomik gücü, UBP hükümetleri döneminde ekonomide sağlanan hızlı büyüme ile bugünkü güçlü durumuna ulaşmıştır. Bu gizlenemeyecek bir gerçektir.

Kıbrıs Türkünün 1974 öncesi sıfır düzeyinde olan ekonomik gücü Ulusal Birlik Partisi Hükümetleri döneminde ekonomide sağlanan gizli büyüyle bugünkü güçlü durumuna ulaşmıştır. Bu gizlenemeyecek bir gerçektir.

Makro ekonomik verilerimiz KKTC ekonomisinin UBP iktidarında hızlı bir gelişme gösterdiğini çok net şekilde ortaya koymaktadır. Gayri Safi Milli Hasılamızdaki artışlar toplam üretimin geliştiğini ve ekonomik büyümenin meydana geldiğini, milli gelirimizdeki artışlar da halkımızın refah düzeyinin yükseldiğini gösteren uluslararası alanda genel kabul görmüş bilimsel ölçütlerdir. Bir ülkede ekonomik büyümenin ve üretimin artması, gerçekleştirilen yatırımlara sıkı sıkıya bağlıdır. Yatırım olmadan ekonomik büyümenin olamayacağı ve üretimin artırılmayacağı bir gerçektir. Bu nedendir ki UBP hükümetleri daima yatırımları teşvik edici politikalara öncelik ve ağırlık vermiştir. Bu politikaların bir sonucu olarak 1977-1990 döneminde toplam sabit sermaye yatırımları reel olarak %103 oranında artmış ve sermaye stokumuz, yani sermaye birikimimiz büyümüştür. Ülkemizde inşa ettiğimiz fabrikalar, turistik tesisler, kurulan işletmeler ve hemen her gün genişleyen ekonomik faaliyetler gerçekleştirilen yatırımların somut göstergeleridir. Nitekim 1977-1990 döneminde imalat sanayii sektöründe gerçekleştirilen yatırımlar %127, turizm sektöründe ise %152.3 oranında reel artış göstermiştir.

UBP hükümetlerinin 20 Temmuz 1974 Mutlu Barış Harekâtı'ndan sonra kurduğu Organize Sanayi Bölgeleri'nde, müteşebbislerimize sağlanan teşviklerle tamamen yeni 575 adet sanayi tesisi kurulmuştur. Bugün bu tesislerde 10,200 işçi istihdam edilmektedir. Turizmcilerimize, özellikle 1987 yılından itibaren, sağlanan önemli teşviklerle toplam 3,173 yatak kapasiteli 49 adet yeni turistik tesis inşa edilerek hizmete sunulmuş ve yatak sayımız 6,125'e yükseltilmiştir.

Sanayi, turizm, tarım, ulaştırma-haberleşme, inşaat gibi temel sektörlerimizde gerçekleştirilen yatırımlarla UBP iktidarında ekonomimiz reel olarak %154.5 oranında büyümüştür. Özellikle 1987 yılından itibaren uygulamaya koyduğumuz ve muhalefetçe yoğun şekilde eleştirilen serbest piyasa modelinin uygulandığı 1987-1990 döneminde ortalama yılda %7 oranında reel büyüme gerçekleştirilmiştir. Mevcut koşullarımızda gerçekleştirdiğimiz ekonomik büyüme hızı bize göre olağanüstüdür. Bu olağanüstü ekonomik büyümede sektörlerde sağlanan hızlı büyümeler etken olmuştur. 1975-1990 döneminde: Tarım sektörü %38.3, inşaat sektörü %143.3, Turizm sektörü %183.3, Ticaret sektörü %212.7, Ulaştırma-haberleşme sektörü %423, Sanayi sektörü %325.4, Mali müesseseler sektörü ise %241.4 oranında reel olarak büyümüştür.

ERGÜN VEHBİ- Hep Türk parasına göre hesaplırsınız herhalde.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla)- Reel diyorum.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Reel değil işte.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla)- Sen işte son bir fakülte daha bitirdiydin, ona göre konuşuyoruz.

ERGÜN VEHBİ- Ben de işte o bilgilerime göre konuşuyorum, çünkü göremiyoruz bu gelişmeleri.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla)- E demek bu memlekette yaşamıyorsun Mecliste yaşamadığın gibi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ulusal Birlik Partisinin ekonomiyi çökerttiği, fakirlik ve yoksulluğu artırdığı iddialarına karşılık, Dünya Bankası'nın 1991 Yılı Kalkınma Raporundaki şu verileri bilginize getirmekte yarar görmekteyim. Dünya Bankası raporuna göre 1980-1989 döneminde ortalama yıllık reel büyüme hızı "Orta Gelir Grubu Ülkeleri"nde %2.9, "Yüksek Gelir Grubu Ülkeleri"nde %3.2 oranında gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde gerçekleştirilen ortalama yıllık reel büyüme hızı ise %6.6 oranında olmuştur. Dünya Bankası'nın Kalkınma Raporuna göre 1980-1989 döneminde 124 ülke arasında yıllık ortalama en yüksek büyüme hızını gerçekleştiren Çin Halk Cumhuriyeti ve Güney Kore'den sonra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üçüncü sırada yer almaktadır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - İki diktatör ülkesi.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Kalkınmadan bahsediyoruz, rejimden bahsetmiyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Çin'in kalkınma girişimlerini benimsemiyor.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Onu beceremediniz geçmişte.

Ekonomik büyümeye ait bu veriler, ekonomik alanda gerçekleştirdiğimiz yüksek performansı göstermektedir. Gerçekleştirdiğimiz ekonomik gelişmede ana faktör ekonomik felsefemiz ve uygulamalarımızdır. Ekonomik felsefemizin temelinde, yaşadığımız çağa uygun olarak sosyal ilkelere ağırlık veren rekabete dayalı bir liberal ekonomi anlayışı vardır. Serbest piyasa ekonomisine dayalı uygulamalarımızın başarısız olduğunu ve bu modelle ülkeyi felakete sürüklediğimizi ileri sürenlere liberal ekonomi politikalarının en geniş şekliyle uygulandığı 1987-1990 döneminde ekonominin ortalama yıllık reel büyüme hızının %7'ye yükseldiğini, ticaret sektörünün yılda ortalama %7.2, ulaştırma-haberleşme sektörünün %8.3, mali müesseseler sektörünün %8.5, turizm sektörünün %14.7 ve sanayi sektörünün %12.1 oranında reel olarak büyüdüğünü hatırlatmak isterim.

Muhalefetimiz bütçeye ilişkin değerlendirmelerinde ve eleştirilerinde hedefimizin tarım ve sanayiye geriletmek olduğunu ve bunu da tarımı yıkarak gerçekleştirdiğimizi, üretici sektörlerimizi ve üreticilerimizi desteklemediğimizi ve teşviklemediğimizi söylemiştir. Üretici kesimlerin büyük bir finansman zorluğu içinde bulunduğu, kredi olanaklarından yoksun olduğu ve yüksek kredi faizlerinin altında ezildiği belirtilmektedir. Hükümetimiz yatırımların teşviki yanında, üretimin doğrudan teşviki ve üreticilerimizin desteklenmesi için sanayi, turizm, tarım, küçük esnaf ve sanatkar gibi üretici kesimlere düşük faizli kredi imkanları sağlamaktadır.

Sanayicilerimize piyasa faizinin 17 puan altındaki bir faiz oranı ile kredi kullandırmaktayız. 1987-1991 döneminde KKTC Merkez Bankası kaynaklarından sanayiye toplam olarak 12 milyar ₺'ni aşkın düşük faizli kredi verilmiştir. Ağustos 1991 tarihi itibarıyla sanayiye verilen plasman tutarı 38 milyar 223 milyon ₺'dir.

Turizm yatırımlarını teşvik için cari faiz haddinin 31 puan altında düşük faizli kredi verilmektedir. 1988-1991 döneminde turizmcilerimize 30 milyar ₺'ye yaklaşan kredi verilmiştir. Ağustos 1991 tarihi itibarıyla turizm sektörüne verilen toplam plasman tutarınının 49 milyar 200 milyon ₺ olduğunu bilginize getirmek isterim.

Kooperatiflerimizin ve tarım üreticilerimizin desteklenmesi ve tarımsal üretimin teşviki amacıyla üreticilerimize gübre, tohum, hayvan yemi, canlı hayvan alımı, zirai ilaç, damlama ve yağmurlama gibi modern sulama sistemlerinin alımı için Kooperatif Merkez Bankasınca sadece 1990 yılında yaklaşık 51.3 milyar Türk Lirası tutarında düşük faizli kredi sağlanmıştır. Son ayın girdiğimiz 1991 yılında bu kredi miktarı yaklaşık 80-85 milyar Türk Lirası tutarında olacaktır.

Tarımın yıkıldığına belirtildiği bir dönemde tarım sektörüne sağlanan krediler yanında, tarımsal üretimi teşvik etmek ve üreticilerimizi desteklemek amacıyla 1988-1990 döneminde kimyevi gübre, arpa, hayvan yemi, kredi faiz farkı, süt ve süt ürünleri, Tarım sigortası için toplam olarak 56 milyar 847 milyon Türk Lirası tutarında sübvansiyon verilmiştir. 1991 yılının ilk altı aylık uygulama sonuçlarına göre sözü edilen kalemler için toplam 43 milyar 300 milyon Türk Lirası sübvansiyon imkânı sağlanmıştır. Bu sübvansiyonlar dışında 1991 yılı için Bakanlar Kurulu kararı ile kimyevi gübreye 10 milyar Türk Lirası sübvansiyon ödeneği ayrılmıştır. Ayrıca tarımsal üretimi ve verimliliği artırmak için 1987-1990 döneminde devlet bütçesinden finanse edilen 20 milyar 390 milyon Türk Lirası tutarında yatırım gerçekleştirilmiş, 1991 bütçesine de tarımsal yatırımlar için 60 milyar 52 milyon Türk Lirası ödenek konmuştur.

Tarım sektörü içinde önemli bir alt sektör olan hayvancılığımızın desteklenmediği söylenmektedir. Hatta Sayın Hacıahmet de biraz bu konuda sitem etmiştir. Hayvancılık sektörüne sadece.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Oldukça. Biraz değil, oldukça sitem etti.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Oldukçası bilinir. Hayvancılık sektörüne sadece 1990 yılında karma yem için 4 milyar 600 milyon Türk Lirası, çiğ inek sütü için 1 milyar 1239 milyon Türk Lirası, arpa için 3 milyar 836 milyon Türk Lirası, süt ürünleri ihracatı için 613 milyon Türk Lirası olmak üzere toplam 10 milyar 290 milyon Türk Lirası sübvansiyon verilmiştir.

Ekonomimizin temel taşlarından biri olan, üretimin gelişmesinde önemli payı bulunan ve orta ve küçük ölçekli sanayilerin nüvesini teşkil eden küçük esnaf ve sanatkârlarımıza piyasa faizinin 36 puan altındaki faiz oranı ile kredi verilmektedir. 1987-1991 döneminde küçük esnafa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası kaynaklarından 6 milyar Türk Lirasına varan düşük faizli kredi verilmiştir. Bu arada Halk Bankası ve Kıbrıs Vakıflar Bankası tarafından son iki yıllık dönemde 3 milyar Türk Lirasının üstünde düşük faizli küçük esnaf kredisi kullanılmıştır.

Küçük esnaf ve sanatkarlarımızın desteklendirilmesi, güçlendirilmesi amacıyla yeni uygulamaya koyduğumuz Küçük Esnaf Kredileri Projesi kapsamında bu kesime düşük faizli işletme ve tesis kurma kredisi verilmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca onaylanarak sanayi, tarım ve turizm sektörlerinel verilen krediler içinl 1987-1991 döneminde toplam olarak 9 milyar Türk Lirasını aşan birl tutarda devlet tarafından faiz iadesi, yani bu kredileri kullanan yatırımcı ve üreticilerimize faiz yardımı yapılmıştır. Fiilen yapılan bu faiz iadeleri yanında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca onay verilmiş ve henüz vadesi gelmemiş yaklaşık 5-6 milyar Türk Lirası tutarında devletin faiz iadesi mükellefiyeti vardır.

Ortaya koyduğum yatırım, sübvansiyon ve kredi verileri Hükümetimizin üretime, yatırıma, ekonomik gelişmeye ve her kesimdeki üreticilerimize verdiği önem ve önceliği açıkça göstermektedir. UBP iktidarını gelişme sağlamadı, bugünkü ekonomik zorlukları aşmak için önlem almadı diye eleştirmek en azından bunları söyledikten sonra haksızlık olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1990 yılının ikinci yarısında başlayan krizler ve gelişen olumsuzluklar sonucunda ekonomimizdeki hızlı gelişme süreci yerini bir durgunluğa, hatta turizm, tarım, ulaştırma gibi sektörlerde önemli oranlara varan bir daralmaya bırakmıştır. 1990 yılının ikinci

yarısında ve 1991 yılının birinci yarısında ekonomide yaşadığımız ağır sorunları her vesile ile büyük bir açıklıkla ve samimiyetle kamuoyunun bilgisine getirdik, yaşanan krizin boyutlarını açıkladık ve önlem alınmadığı takdirde bizi bekleyen tehlikelere parmak bastık ve halkımızdan gerçekleri gizlemedik.

2 Ağustos 1990 tarihinde başlayan Körfez Krizi'nin 1991 yılı başında savaşa dönüşmesiyle bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik olumsuzluklar artmıştır. Ülkemizde yaşanan Polly Peck krizi, ağır kuraklık, yolcu beraberisi ticaretteki aksamalar ve Körfez Krizi gibi olumsuzluklar içinde bizi en çok etkileyen ve varlığını hissettiren olay Körfez Krizidir. Ekonomik durgunluğun Körfez Krizine bağlanamayacağını ileri süren, ekonomik zorlukların nedeninin Körfez Krizi olmadığını, bunların UBP Hükümetinden ve uygulamalarından kaynaklandığını söyleyen muhalifet bazı gerçekleri gözardı etmektedir.

Ara seçimlerde Sayın Ali Süha Abimiz de bu ekonomik durgunluğun Körfez Krizinden kaynaklanmadığını bir miting meydanında söylemişlerdi.

Artık herkesce de bilindiği gibi ülkemizde ve dünyada yaşanan ekonomik durgunluğun temelinde Körfez Krizi vardır. Bu inkar edilemez bir gerçektir. Nitekim bu gerçeği bizim dışımızda uluslararası kuruluşlar yayınladıkları raporlarıyla ortaya koymaktadırlar. Dünya Bankası'nın yayınladığı en son yıllık raporda dünyada fakirliğin arttığı ve fakirlik artışının Körfez Krizi'nin yarattığı olumsuz etkilerden kanyanlandığı açıklanmıştır. Bu rapora göre Körfez Krizi ile artan petrol fiyatları, daralan dünya ticaret hacmi ve duran turizm faaliyetleri ekonomik krizlere neden olmuştur. Uluslararası kuruluşların yayınladıkları raporlara göre Körfez Krizi nedeniyle OECD ülkelerinin büyüme hızı durmuş, ABD, Fransa, İngiltere, Kanada, Avustralya gibi gelişmiş sanayi ülkelerinde işsizlik oranı %10'lar düzeyine kadar fırlamış, enflasyon hızı ve dış ticaret açıkları artmış, turizm ve ihracat gelirleri azalmış, bütçe açıkları büyümüş, banka ve şirket iflasları artarak yaygınlaşmıştır. Körfez Krizi'nin etkileriyle Almanya'da sanayi üretimi 1991 yılının ilk dört aylık döneminde, bir önceki yıla göre %3.4 oranında gerilemiş, dış ticaret açığı son 10 yılda ilk kez 50 milyar DM açık vermiş, ABD'nin dış borç miktarı 360 milyar dolara yükselmiştir. Sürekli örnek verilen ve Güney Kıbrıs bu adada değil mi diye soranlara ve Güney'in etkilenmediğini dile getirenlere de burada şu verileri ortaya koymak isterim. Güney Kıbrıs'ta Körfez krizi sonucunda ekonomik faaliyetlerde azalma olmuş ve 1991 yılında imalat sektörü %3.9, ulaştırma sektörü %4, hava taşımacılığı %24.1 oranında reel olarak gerilemiş, turist sayısı %38.5 oranında azalmıştır. Güney Kıbrıs'ta turizm gelirlerindeki azalma nedeniyle 1991 yılının ilk dört aylık döneminde ödemeler dengesi açığı 80.4 milyon KL'dan 144.6 milyon KL'na yükselmiş, Rum yönetiminin bütçe açığı 120 milyar KL düzeyine fırlamıştır. Yani 939 milyar 720 milyon Türk Lirasına.

Körfez Krizinin ülkemiz ekonomisine etkilerini bir türlü kabul etmek istemeyenlere, krizden sonraki 6-7 aylık dönem için sektörel bazda yapılan hesaplamalara göre direkt etkisinin yarattığı mali kayıpların 400 milyar Türk Lirası sınırına ulaştığını söylemek suretiyle krizin ülkemize etkilerinin boyutlarını göstermek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisi üzerinde bu denli olumsuz etki yapan Körfez Krizine karşı Hükümetin önlem almadığı hususu da yapılan eleştirilerde ağırlık taşımaktadır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Kuyularda yangın bitti bu Körfez Krizi daha bitmedi Sayın Başbakan.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Daha etkileri sürüyor.

Bu eleştirilerin gerçek bir temeli yoktur. Hükümetimiz Körfez Krizi ile başlayan dış etkilerden kaynaklanan ekonomik zorluklara karşı daha ilk günlerden itibaren mücadele etmeye başlamıştır. Hükümetimiz, Körfez Krizinin ülkemiz, halkımız ve ekonomimiz üzerindeki etkilerini asgariye indirmek ve daha ağır sonuçlar doğurabilecek koşulları önlemek için bir dizi önlemi uygulamaya koymuştur. Körfezin doğrudan etkilediği turizm, sanayi, ticaret, ulaştırma ve bütçe alanlarında etkin önlemler alınarak uygulanmış, ekonomik sektörlere ek mali kaynaklar yaratılmıştır.

Krizin turizmde neden olduğu durgunluğu aşmak için hotel fiyatları düşürülmüş, Türkiye'deki acentelerle işbirliği yapılarak reklam kampanyası başlatılmış, TRT'de özel programların düzenlenmesi sağlanmış, yabancı tur operatörlerinin promosyon giderlerine %50 oranında katkı yapılarak ek teşvik sağlanmış, turizm sektörüne yeni mali imkanlar yaratılmış ve turizm kredilerinin ertelenmesi için 6 milyar Türk Liralık kaynak tahsis edilmiştir. Bu tabii faiz farkları için.

Sanayi ve tarım sektörlerini desteklemek için, yetkili kurumlarca onaylanacak sanayi yatırımlarını, konfeksiyon ve narenciye ihracatını teşvik amacıyla 118.5 milyar Türk Lirası kaynak ayrılmıştır. Ayrıca sanayi sektörüne verilen selektif kredi faizleri %57'den %49'a düşürülmüş ve bunun için 3 milyar Türk Lirası sübvansiyon ödeneği tahsis edilmiştir.

Tütün, pazarlanamayan tütünün üreticilerine paraları ödensin düşüncesiyle 1.2 milyar Kooperatife ödenmiştir.

Kamu hizmetlerinin kesintiye uğramaması, çalışanlarımıza maaş ve ücretlerin zamanında ödenmesi ve ekonomideki sorunların devlet harcamaları yoluyla hafifletilmesi için de bütçe ve gümrük uygulamalarımızda, yerel üretimi destekleyici önlemler alınmış ve uygulanmıştır.

Ortaya koyduğum bu gerekçeler ve 1991 yılının ikinci yarısında ekonomide görülen bariz gelişmeler, muhalefetin ekonominin yanlış ellerde olduğu, hükümetin turizmi, sanayi ve tarımı desteklemediği iddialarını geçersiz kılmaktadır. Hükümetimiz turizm, sanayi ve tarım sektörlerine sağladığı teşvik ve sübvansiyonlarla bu sektörlerimizin gelişmesine ve dolayısıyla ekonomik kalkınmamıza ve halkın refah düzeyinin yükselmesine büyük katkı sağlamaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Erbilen'in dili muhalefet konuşurken de durmaz, iktidar konuşurken de durmaz.

BAŞKAN- Sayın Erbilen.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Son günlerin güncel konuları haline gelen tahsisten hak sahibi olan vatandaşlarımıza tapu verilmesi ve mücahit puanları ile iç huzur ve asayiş konularına da kısaca değinmek isterim.

Hükümetimiz ekonomik gelişme hedefleri yanında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin güçlü temellere oturtulması, bu toprakların vazgeçilmeyecek vatan toprakları haline getirilebilmesi için sosyal alanda gerekli her türlü önlemi almakta ve güçlü bir sosyal düzen kurulmasını sağlamak için her türlü fedakârlık ve çabayı göstermektedir. Kuşkusuz bu uygulamaların başında halkımızın göçmen ve göçmenlik psikolojisinden kurtarılması, mülkiyet haklarının verilmesi ve bu topraklara sahip çıkmalarını sağlayacak iskan ve topraklandırma gelmektedir. Bu nedenledir ki hükümetimi eşdeğer uygulamalarına ve tahsisten hak sahibi olan herkese tapularını verme işlemlerini hızlandırmıştır. Bu çalışmalar çerçevesinde on beşinci kaynak paketinin açılmasıyla eşdeğer işlemlerinin tamamlanması aşamasına gelinmiştir.

UBP hükümetleri döneminde eşdeğer uygulamalarına paralel olarak halkımızın esenlendirilmesi ve doğrudan ekonomik faaliyetlere katılması amacıyla iktisaden güçlendirme projesi kapsamında herhangi bir eşdeğeri ve eşdeğer hakkı bulunmayan 14000'den fazla aileye konut ve 15000'den fazla aileye de işyeri, toprak, bahçe ve benzeri gayrimenkul tahsis edilmiştir.

Hükümetimiz, on beşinci kaynak paketinin açıklanmasıyla tamamlanma aşamasına gelen eşdeğer işlemlerinin hemen ardından tahsisten hak sahibi olanlara tapularının verilmesi kararını 29 Eylül 1991 tarihinde almıştı. Aynı Bakanlar Kurulu kararında mücahit ve mukavemetçilere puanlarına karşılık taşınmaz mal ve bu malların kesin tasarruf belgelerinin verilmesi işlemlerinin başlatılması, malül gazilerimize birer konut veya 500 bin puan değerinde bir kaynak ve bu kaynakların kesin tasarruf yani tapularının verilmesi öngörülmüştür. Tahsisten hak sahibi olanlar içinde yer alan Türk Barış Kuvvetleri mensuplarına da tapularının verilmesi karara bağlanmıştır. Bakanlar Kurulunun aldığı karara uygun olarak tapuların verilmesi ve mücahit puanlarının değerlendirilmesi aşamasına bugün gelinmiştir. Hak sahiplerine hiçbir farklılık ve ayrıcalık gösterilmeden, altını çizerek söylüyorum, hak sahiplerine hiçbir farklılık ve ayrıcalık gösterilmeden ellerinde bulundurdukları tahsisli gayrimenkullerinin koçanları süratle verilecek ve bu kesimlerin iç huzuru sağlanacaktır.

Mücahit, Mukavemetçi ve Türk Barış Kuvvetleri mensuplarına verilen puanlara karşılık devletin gayrimenkul veremeyeceği yönündeki yaygın iddialara karşı da burada şunu belirtmek isterim ki elinde puan tutan bütün vatandaşlarımızımıza bu puanlarına karşılık hak ettikleri gayrimenkuller ve tapuları mutlaka verilecektir. BU hususu yüce Meclis huzurunda bir kez daha açıklıyorum.

Son günlerde meydana gelen bazı polisiye olaylarını kasıtlı bir şekilde ön plâna çıkararak, bunu yaparken de boyutlarını abartarak halkımıza korku ve dehşet salmak isteyen boykotçu muhalefet, geçmişten günümüze sergilediği Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti aleyhine olan politikalarına bir yeni halka eklenmiştir. Şunu hemen belirtmeliyim ki polis örgütümüz iç güvenliği ve huzuru sağlamada son derece başarılıdır. Bazı adi suç vakalarını ülkemizin genelinde yaygınmış gibi gösterme ve halka dehşet verme çabalarının altında bilinçli politikalar ve amaçlar yatmaktadır. Halka ters düşen ve Meclis dışında kalan muhalefet ülkemizde bir siyasal bunalım yaratmak için Rumlarla işbirliği ve boykot girişimleri dahil her türlü yola başvurmuştur. Ancak halkımızın bilincine ve sağduyusuna çarpan bu muhalefet kesimi bir başarı sağlayamamış ve her gün daha da küçülmeye başlamıştır. Bütün umutlarını kaybetmiş olan boykotçu muhalefet, meydana gelen birkaç polisiye vakayı kullanarak kendileri için bir umut yaratma çabasına girmiştir. Ancak bu çabaları da mutlaka boşa çıkacaktır. Polis örgütümüz ciddi, sorumlu ve disiplinli çalışmalarıyla her türlü olayı önleyebilecek güç ve yeteneğe sahiptir. Bir yandan polis örgütümüzün yapısı, bir yandan da halkımızın ulaştığı ekonomik, sosyal ve kültürel düzey, ülkemizde iç huzurumuzu bozacak suç ortamını ortadan kaldırmış ve suçluların barınamayacağı bir yapı oluşturmuştur.

Hükümetimizin ekonomik alanda sağladığı gelişmelere paralel olarak sosyal alanda gerçekleştirdiği gelişmeler ve kurduğu güçlü sosyal düzen esasen insanlarımızı suça iterek unsurları ve ortamı kaldırmıştır. Bununla birlikte son polisiye olayların ışığında bir takım önlemler de tabii ki alınmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal hukuk devleti ilkesini yaşama geçiren ve sosyal devlet anlayışını her alana yaygınlaştıran Ulusal Birlik Partisi Hükümetleri halkımızın gelecek endişesini ortadan kaldırmış ve iyi işleyene bir sosyal düzen kurmuştur. Çalışan tüm kesimlere, emeklilere, şehit ve hadise kurbanı ailelerine, gazilerimize, mukavemetçilerimize yasal hakları verilmiş, işsizlik oranı %5'lerden %1'lere kadar düşürülmüş, ücretsiz sağlık ve eğitim hizmetleri sağlanmış, gençlerimizin burs olanakları artırılmış, sosyal konut projeleri uygulanmış, kırsal alanda gençlerimize arsa tahsis edilmiş ve ülkemizde sosyal gruplar arasında denge sağlanarak sosyal barış güçlendirilmiştir.

Sosyal devlet ilkesi gereğince her vatandaşa konut sağlanması amacıyla uygulanan sosyal konut projeleri çerçevesinde 1368'i doğrudan devlet eliyle, 618'i devletin sağladığı finansman katkılarıyla kooperatifler tarafından inşa edilen 1986 adet sosyal konut tamamlanarak hak sahiplerine dağıtılmıştır. Halen devletçe yapımı devam eden 216 sosyal konutun inşası tamamlanma aşamasına gelmiştir.

Köyden şehire göçü azaltmak ve gençlerimizi köylerinde iskan etmek amacıyla kırsal alanda gençliğe sosyal konut yapımı için 1989 yılında başlatılan arsa ve kredi verme projesi kesintisiz devam etmektedir. Bugüne kadar bu proje kapsamında 40 köyde 133 genç ve yeni evli aileye arsa tahsis edilmiştir. Köylerde konut yapacak olan 217 aileye toplam olarak 1 milyar 832 milyon Türk Lirası tutarında %20 faizli uzun vadeli konut kredisi verilmiştir.

Kırsal alanda sosyal konut amacıyla gençlere arsa tahsisleri için Hükümetimiz döneminde yeni bir yöntem başlatılmıştır. Bu yöntemle İskan Bakanlığınca her köyde sosyal konut arsaları toplu olarak ayrılmakta ve hak sahiplerine tahsis edilmektedir. Böylece yapılacak sosyal konutlar belli bir bölgede toplanırken arsa farklılıkları da ortadan kaldırılmakta, uygulamada etkinlik, verimlilik ve adalet sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak sizlere hükümetimizin dış politikası hakkında kısaca açıklama yapmak istiyorum. Bu açıklamalarla Rumlarla yakın bir işbirliği içinde olan Meclis dışı muhalefetin Ulusal Birlik Partisi iktidarının Rumlarla bir anlaşmaya ve barışa karşı olduğu iddialarını da cevaplandırmış olacağım. Rumlarla işbirliği kelimelerini niye kullandım?

Değerli arkadaşlar, maalesef ve üzüntüyle belirtmek isterim ki, bizi İnsan Hakları Komisyonuna şikâyet etmişlerdir. 50 defa Güneye geçiş için müracaat etmişler, 25 defa izin verilmiş diye, memlekette insan haklarına saygı yoktur diye, demokrasi kalmamıştır diye bizi İnsan Hakları Komisyonuna şikâyet etmişlerdir ve İnsan Hakları Komisyonu da oturmuş ona göre bir rapor yazmıştır. O rapor bizim elimize gelmiştir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Partiler mi şikâyet etmiştir?

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Partiler ettirmiştir. Tabii, sizin parti değil. Hür Demokrat Parti de değil.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Zaten ben üzerime almadım bunu.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Evet.

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden)- Gitsinler öbür tarafta otursunlar.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Evet, öncelikle şunu hemen vurgulayayım ki, Ulusal Birlik Partisi barış ve yumuşamayı benimsemiş, insan haklarını, uluslararası işbirliğini ve dayanışmayı savunan çağdaş bir partidir. Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesine bağlı olarak komşularımızla karşılıklı saygı esasına dayalı iyi ilişkilerden yanayız. Ancak barış adı altında

özgürlük ve bağımsızlığımızdan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinden vazgeçmemizi öngören, bizi rum'un insafına terkedecek bir anlaşmayı kabul etmemiz de asla mümkün değildir. Hele Kıbrıs sorununa suni ve gerçeklere dayanmayan bir çözümün halkımıza empoze edilmesine asla müsaade etmeyiz. Ulusal Birlik Partisi ve hükümeti olarak bu kararlılığımızı açık bir şekilde ortaya koyduk ve bize New York'ta empoze edilecek bir anlaşma için Eylül ayında yapılması istenen dördümlü zirveye katılmayacağımızı belirtmiştik. Daha doğrusu, katılacağımızı ama 4 sayısının artmaması koşuluyla katılacağımızı duyurmuştuk.

Birleşmiş Milletler çevrelerinin ve Amerika Birleşik Devletleri yetkililerinin bir anlaşma için gerekli koşulların hazır olduğu yönündeki açıklamalarına ve ortalığı toz pembe gösterme gayretlerine karşı, parti olarak, hükümet olarak bir anlaşmanın çok uzak olduğunu, halkımızın geleceğini garanti etmeyecek ve ortaya koyduğumuz asgari temel ilkeleri içermeyecek bir anlaşmayı asla kabul etmeyeceğimizi halkımıza her vesile ile duyurduk. Bütün gerçekleri açıkça halkımızın bilgisine getirdik ve Rumlarla hiçbir konuda anlaşamadığımızı açıkladık. Gerçekleri halkımızın bilgisine getirmek geleceğimizi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye atmamak bizim ulusal görevimiz ve hükümet etme sorumluluğumuzun da bir gereğidir. Biz halkımıza gerçekleri söyledikçe Boykotçu muhalefet, Ulusal Birlik Partisini ve hükümetimizi bir anlaşmaya ve barışa karşı çölmekle ve halkımızdan gerçekleri gizlemekle suçlamıştır. Ancak Paris'te Yılmaz-Mitsodakis görüşmesinden sonra yapılan açıklama ile Türkiye ve Yunanistan Başbakanlarının iki taraf arasında büyük görüş farklılıkları olduğunu ve hiçbir konuda henüz anlaşma zeminine gelinmediğini dünya kamuoyuna duyurmalarıyla muhalefetin gerçek dışı iddiaları çürümüş, halkımıza yaptığımız açıklamaların ve uyarılarımızın doğruluğu bir kez daha ispatlanmıştır. Gerçekler bu iken Meclis dışındaki muhalefet aynı iddiaları bugün de tekrarlayıp durmaktadır.

- 846-A-

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak zorlamâ anlaşma girişimlerine karşı çıktığımız ve New York Zirvesine katılmadığınız için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde bilinen ve aleyhimize olan 716 Sayılı Karar alınmıştır. Aslında New York Zirvesine katılmadığımız sözü yanlıştır. Türkiye Cumhuriyetindeki seçimler dolayısıyla New York Zirvesi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri tarafından ertelenmiştir. Şimdi de yeni bir Hükümet oluşumu oluştu Anavatanımızda. Bu yeni Hükümet oluşumuna zaman tanımak düşüncesiyle bugün için görüşmeler yeni yıla ertelenmiş bulunmaktadır. Bu karar, yani 716 Sayılı Karar ışığında Aralık ayına gelmemize rağmen Amerika Birleşik Devletleri tarafından halâ daha, son verdiği raporda yıl sonuna kadar zorlama bir anlaşma olabileceği açıklamaları yapılmaktadır.

847/...

Ama bu rapordan sonra Kıbrıs'a ve Türkiye'ye gelip gidecek olan Sayın Ledsky'nin 1992 yılına bu ziyaretleri ertelemiş olması zannederim ki bizim ve Anavatanımızdaki yeni hükümetin henüz görüşmelere hazır olmadığını Amerika Birleşik Devletlerinin teslim ettiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada şunu bir kez daha belirtmem gerekir ki, hangi düzeyde ve aşamada olursa olsun dıştan gelecek baskılarla Kıbrıs'taki gerçeklere dayanmayan, halkımızın ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürecek bir anlaşmayı kesinlikle kabul etmeyeceğiz. Kıbrıs'ta gerçek barış ancak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olgusunu kabul etmekten, iki devletlilik ve iki haklılıktan, self - determinasyon hakkımızın tanınmasından, egemenliğimizin kabulünden, toprak tavizi isteklerinden vazgeçilmesinden, Türkiye'nin etkin ve fiili garantisinin kabul edilmesinden ve iki halkın siyasia eşitliğinden geçmektedir. Bu hususları içermeyen hiçbir anlaşmayı kabul etmemiz mümkün değildir ve geleceğimizin tehlikeye atılmasına asla izin vermeyeceğiz.

Bu noktada Hükümet olarak Doğu Bolokundaki gelişmeleri de gayet yakından izlemekteyiz. Gerek Sovyetler Birliğindeki gelişmeler, gerekse Sovyetler Birliğine geçmişte bağlı diğer Doğu Bloku ülkelerdeki gelişmeler ve en son Yugoslavya'daki gelişmeler Hükümetimiz ve partimiz tarafından gayet yakinen izlenmektedir ve bu arada Hükümetimizin Sovyetler Birliğinde bağımsızlığını ilân eden Türk asıllı devletlerle de ilişkilerini geliştirme yönünde çabalarını başlattığını söylemek istiyorum. En son Nahçıvan Başbakanının Parlamentosundan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıdığına dair çıkarmış olduğu kararı bize göndermesi Cumhurbaşkanı ile bize Nahçıvan'a davet etmesi bu gelişmelerin bir başlangıcı olarak kabul edilebilir. Benim İstanbul'da Azerbaycan Başbakanı Sayın Hasanof'la görüşmüş olmam ve o görüşmelerde ileriye dönük bazı görüşlerimizi karşılıklı olarak ortaya koymamız da Türk devletleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında ilişkilerin başladığını ve bu ilişkilerin daha ileride daha sıcak boyutlarda devam edeceğini göstermektedir.

Yakın bir gelecekte bizim veya parlamentodan bir heyetin Azerbaycan'a ve belki diğer Türk devletlerine gitme imkânının doğacağını da bu vesile ile hatırlatmak isterim. Bu arada bizim Hükümet olarak da Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri ile bugüne kadar sürdürdüğümüz yakın ilişkinin bundan sonra da devam edeceğini, hatta geçen gün Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı ile yapmış olduğumuz görüşmede karşılıklı olarak ortaya koyduğumuz görüş bu geçmişte varolan ilişkilerin yeterli olduğunu söylemek, yeni ilişkilere girmeyi engelleyebilir. Geçmişteki ilişkiler yeterli değildir. Daha da ilişkilerin geliştirilmesi gereği vardır. Bu yönde biz Hükümet olarak açığz diye bize ifade de bulunmuştur. Doğrudur. Biz de aynı görüşteyiz. ulusal Birlik Partisi Hükümeti olarak Anavatanımızda hangi parti, siyasi parti iktidar olursa olsun geçmişte söylediğim ve tekrarda yarar gördüğüm, bizim buradan baktığımız zaman Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri olarak gördüğümüz hükümetlerde işbirliğini sürdürmemiz, bu da geçmişte muhalefete mensup kişilerin bu işbirliğimizi, ve yakın ilişkimizi, sıcak ilişkimizi eleştirmesine rağmen, ilişkilerimizi devam ettirdiğimizi ve bundan sonra da devam ettireceğimizi zannedirim söylemekte yarar vardır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anavatansız olamaz. Anavatanda hangi parti iktidarda olursa o iktidarla ilişkilerini sürdürmemiz kaçınılmazdır. Zannedirim şimdi Türkiyede olup da siyasi parti başkanları ile görüşen Meclis dışı muhalefet bizi ANAP'ın uzantısı olarak göstermekte ve anti-demokratik bir Seçim Yasası ile Meclisi işgal ettiğimizi söylemektedir. Bunlar doğal beklentilerdir. Sayın Özker Özgür'ü ve yanındaki arkadaşlarından daha değişik bir söz söylemesini zaten beklememiz mümkün değildir. Ama gerçekler o değildir. Gerçekler biz buradan baktığımız zaman Türkiye'deki hükümetlerin, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti olarak görmekteyiz. Bütün siyasi partileri de ister sağda olsun, isterse solda olsun bizim müteffikimizdir, dostumuzdur, iyi ilişki içinde olmamız kaçınılmaz olan siyasi partilerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1992 Mali Yılı Bütçesinin geniş değerlendirmesine burada girmek istemiyorum. O konudaki açıklama ve değerlendirmeler Sayın Ekonomi ve Maliye Bakanına yapılmıştır. Son günkü Maliye Bakanlığı Bütçesi tartışılırken, o konuda zannederim eleştirilere cevap verilirken gerekli açıklama yapılacaktır. Ben burada sadece bir kaç noktaya değinmek ve eleştirilere kısaca cevap vermek istiyorum. Muhalefete mensup milletvekilleri 1991 yılında yaşanan ekonomik olumsuzlukların 1992 yılında aşılamayacağını, gerek bütçe, gerekse 1992 yılı programındaki büyüme, tüketim, üretim, harcama ve yatırım hedeflerinin kayıpları karşılayamayacağını, hatta bugünü de koruyamayacağını söylemişlerdir.

1992 yılında ekonomik durgunluktan tamamen kurtulmayı ve ekonominin büyüme dinamiklerine yeniden kavuşmayı hedef aldık. Bu hedefimizi gerçekleştirebilecek politika, önlem ve araçlara, gerek 1992 Yılı Programı'nda gerekse Bütçe'de yer verilmiştir. 1992 yılı için belirlenen ekonomik politikalar, büyüme hedefi ve harcama yapısı ile ekonomide istikrar ve toparlanma sağlanacaktır. Özellikle ekonomideki durgunluğun giderilmesinde ve ekonomik genişlemenin sağlanmasında kamu otonom yatırımlarına ağırlık verilmiş, ve bu amaçla Bütçeye gerekli ödenekler konmuştur. Kamu otonom yatırımlarına ağırlık verilirken, ekonomik büyümenin serbest rekabet ortamında ve özel sektörün dinamizminden yararlanarak gerçekleştirilmesi ve özel teşebbüsün ekonomide daha yoğun görev alması için teşvik politikaları belirlenmiştir.

1992 yılı kamu yatırımlarında, eğitim ve sağlık gibi kamu hizmetlerini içeren kamu hizmetleri sektörlerine, ulaştırma, elektrik-su ve bitkisel üretim sektörlerine özel önem verilmiştir. Bu önem doğrultusunda bütçede gerekli ödenekler öngörülmüştür.

Ekonomik durgunluğu giderici, kamu gelirlerini artırıcı, harcama yapısını iyileştirici ve refah düzeyindeki olumlu gelişmeleri koruyucu yönde bir maliye politikası çerçevesinde 1992 Mali Yılı Bütçesi hazırlanmış ve Yüce Meclis'e sunulmuştur. Belirlenen ekonomik amaçlara ulaşılırken, kamu harcamalarında kısıntı yapmaktan öte bu harcamalarda etkinliği artırmak önplana çıkarılmıştır.

Bütçede öngörülen hedef ve amaçlarla 1992 yılında ekonomide genişleme sağlanacak ve refah düzeyi iyileştirilecektir. Bu amaçları taşıyan 1992 Mali Yılı Bütçesinin halkımıza ve ülkemize hayırlı olmasını dilerken, Bütçenin geneline yapılan eleştirilerine, önerileri ile bize katkıda bulunan arkadaşlara, muhalefete mensup arkadaşlara tekrar teşekkür etmek istiyorum. Yalnız Sayın Ergün Vehbi'nin bir sözüne...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Bana teşekkür etmiyorsunuz Sayın Başbakan?

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Teşekkür ettik hepinize de...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Hayır geri alıyorsunuz zannettim.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Hayır geri almadım da, demokrasi sorunu, Kıbrıs Sorununa zarar verir dediniz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde demokrasi vardır. Bu demokrasiyi hazmedemiyenler, ülkemizde demokrasi yoktur diye Avrupa Topluluğu ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkeye raporlar yazmaktadır. İşte bu davranış...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Ben size şikayet ediyorum. Ben Meclise şikayet ediyorum.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Kıbrıs Sorunun çözümüne ve bizim haklılığımıza zarar verebilir. Bu davranış içerisinde olanları doğru yola çekmek bizim görevimizdir. Biz diyaloga açık olduğumuzu zannedirim açıkça söyledik. Ama diyalogtan kaçan taraf, kendi haklılıklarını ille bize kabul ettirmek isteyen Meclis dışı muhalefet olmuştur. Bir insan ille de ben haklıyım derse, o kişi ile uzlaşma her zaman mümkün olmuyor. Bir kere karşı tarafın da haklı olabileceğini düşünerek eğer diyaloga girilirse, o zaman uzlaşma bulunabilir. Ama daha konuşma ortamına kavuşmadan bizi haksız ve suçlu gören bir zihniyetle anlaşmanın, daha doğrusu uzlaşmanın mümkün olmayacağını belirtmek isterim. Temennimiz bu peşin hükümlülükten kaçınırlar gerçekleri kendilerinin de bugün Meclisteki bu aritmetiğin doğmasında

Bunun dışında dediğim gibi uzlaşma zemini bulmak mümkün değildir. Ama Meclis içi muhalefet ile çok iyi bir diyalog içinde olacağımızı yerel, ara seçimlere gitmezden önce başlatmış olduğumuz diyalogu şimdi bu yeni Meclis döneminde sürdüreceğimizi ve ileriye dönük demokrasimize gıpta ile bakılacak hareketleri de birlikte yapacağımıza inanmak isterim ve özellikle Kıbrıs Sorununa çarelerin arandığı bu devrede Meclisten aynı frekansta seslerin çıkması, dünyada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti insanının beklentilerini ortaya koyacaktır.

Temennim; bizim Meclisten vereceğimiz seslere paralel seslerin muhalefet, Meclis dışındaki muhalefet de verir. Pek ümidim olmasa da bu temennide bulunmak istiyorum. Bu düşünceler içerisinde hepinize saygılar sunuyorum.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Ergün Vehbi'yi gücendirmedin.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) - Gücendirmedim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Bilin, bizim öyle bir huyumuz yok.

BAŞKAN - Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Tasarının madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Sayın efendim. Sayın lütfen ne kadardır? Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden) - Oybirliği ile efendim.

BAŞKAN - Oyçokluğu ile efendim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim. Buyurun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Bu noktaya geldikten sonra toplantının yarına ertelenmesini öneriyorum. Sebebi de bu andana itibaren Cumhurbaşkanlığı, Meclis, Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığıdır. Sanıyorum bütçe çizgisi içerisinde düşündüğümüzde dış politika ve örgütlenme konuşacağız. Dolayısıyla yarın sabah bunlar başladığı takdirde biz bir defa söz almış olacağız. Değilse şimdi mecburen saatlerce bunu, yarın da onları tekrarlayacağız. Onun için bizim önerimiz; yani bütçe programlandığı şekilde Mecliste görüşülmesi imkânsızdır, biraz sarkacaktır. Onun için yarına ertelenmesini bu noktadan itibaren öneriyorum.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden) - Yani hepsini birden konuşacaksınız.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Yarın bitireceğiz yalnız.

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Yarın bitirmek şartı ile.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Yarınki program da var.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Takdimi yapılsın.

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla) - Yarın bu da bitecek şekilde.

BAŞKAN - Bu konuda itiraz var mı efendim?

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Tamam efendim, takdimini yapın.

BAŞKAN - Takdim yapacağım efendim. Yani itiraz var mı Sayın Kotak'ın şeyine? Sayın Adaoğlu. Var mı efendim itiraz bu konuda? Yoktur itiraz.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Takdimini yapın.

BAŞKAN - Şimdi takdimini yapalım. Madde madde okuyunuz efendim. 1'inci maddeyi okuyun.

KÂTİP -

1992 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, 1992 Mali Yılı Bütçe Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

BİRİNCİ KISIM
Genel Kurallar

31 Aralık 1992
Tarihinde Sona
Erecek Mali Yıl
Hizmetleri İçin
Tahsis Edilen
Ödenek
"C,D ve E"
Cetvelleri

2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 1 Ocak
1992 tarihinde başlayan ve 31 Aralık, 1992 tarihinde
sona erecek olan 1992 Mali Yılında, bu Yasaya
ekli C, D ve E (Kadro, Gider ve Araç) Cetvellerin-
de saptanan hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesi
için 1,502,707,000,000.-TL ödenek tahsis edilir.

BAŞKAN - Efendim; bugünkü programın yarına ertelen-
mesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Geriye
kalanları. Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul
edilmiştir. Yarınki programı okuyorum efendim.

Program 01; Cumhurbaşkanlığı Bütçesinin görüşülmesi.
Program 02; Cumhuriyet Meclisi Bütçesinin görüşülmesi.
Program 03; Başbakanlık Bütçesinin görüşülmesi.
Program 04; Dışişleri ve Savunma Bakanlığı Bütçesinin görüşülmesi.

Birleşimi burada kapatıyorum. Teşekkür ederim.

Kapanış Saati: 17.40

DONEM: II

YIL: 2

CUMHURİYET MECLİSİ

10'uncu Birleşim
5 Aralık 1991, Perşembe
Saat: 10.00

GÜNDEM: :

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.

II.ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:

(1) 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının(Y.T.No:130/2/91)

Saptanan Program Çerçevesinde Görüşülmesi.

1. Tasarıya ilişkin Komite Raporunun okunması.
2. Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmelere, Ekonomi ve Maliye Bakanının sunuş konuşması ile başlanması.
3. Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmelerin tamamlanması ve Tasarının madde madde görüşülmesine başlanması.
4. Program 01; Cumhurbaşkanlığı Bütçesinin görüşülmesi.